

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ
СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ**

**КАФЕДРА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
ТА ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ**

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

з навчальної дисципліни Безпека дорожнього руху обов'язкових компонент освітньої програми «Правоохоронна діяльність» першого рівня вищої освіти

за темами

**за темою № 1. ЗАГАЛЬНЕ ПОЛОЖЕННЯ ТА ЗАКОНИ УКРАЇНИ «ПРО
ДОРОЖНІЙ РУХ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Навчально-методичною радою
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Протокол від 31.08.2023 № 12

СХВАЛЕНО

Вченою радою навчально-
наукового інституту/факультету
Протокол від 29.08.2023 № 1

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри фізичного виховання та тактико-спеціальної підготовки Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти

Протокол від 28.08.2023 р. № 1.

Розробники:

старший викладач кафедри фізичного виховання та тактико-спеціальної підготовки, ДДУВС, **Віктор СЧАСТЛИВЕЦЬ**

Рецензенти:

1. завідувачка кафедри фізичного виховання та спеціальної підготовки Університету митної справи та фінансів, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент **Ірина ЛУЦЕНКО**

2. завідувач кафедри фізичної культури та спорту Національної Металургійної академії України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, кандидат педагогічних наук, доцент **Віталій ХАДЖИНОВ**

ТЕМА 1. ЗАГАЛЬНЕ ПОЛОЖЕННЯ ТА ЗАКОНИ УКРАЇНИ «ПРО ДОРОЖНІЙ РУХ»

План лекції

1. Система законодавства про дорожній рух.
2. Основні положення правил дорожнього руху.
3. Поняття державної системи забезпечення безпеки дорожнього руху, її суб'єкти та їх основні функції.
4. Повноваження МВС України та Національної поліції у сфері безпеки дорожнього руху.

Рекомендована література:

Основна

1. Закон Про правовий режим воєнного стану від 12.05.2015 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
2. Закон України «Про дорожній рух» від 30.06.1993 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3353-12>
3. Закон України Про Національну поліцію № 580-VIII від 02.07.2015 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10/page5#Text>
5. Кримінальний кодекс України № 2341-III від 05.04.2001 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page9#n1970>
6. Постанова Про внесення змін до Правил дорожнього руху від 29.09.2021 р. № 1091. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1091-2021-%D0%BF#Text>
7. Постанова Про затвердження Правил Державної реєстрації та обліку автомобілів, автобусів, самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів всіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів та мотоколясок від 21.10.1993 р. № 873. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/873-93-%D0%BF#Text>

Додаткова

1. Безпека дорожнього руху : навчальний посібник / А. А. Кашканов, О. Г. Грисюк, І. І. Гуменюк. – Вінниця : ВНТУ, 2017. 90 с
2. В.С. Люлька, М.М. Коньок, Ю.Є. Перинський Правила дорожнього руху України : посіб. до лаб. робіт : для студентів технол. ф-ту / укл. В.С. Люлька, М.М. Коньок, Ю.Є. Перинський; Чернігів. нац. пед. ун-т ім. Т.Г. Шевченка. –Чернігів : ЧНПУ, 2015. 64 с.
3. Іващенко М.В. Основи керування автомобілем, безпека дорожнього руху та медичне забезпечення безпеки дорожнього руху. – 2000. – 261 с.

4. Куперман А.І., Миронов Ю.В. Безпека дорожнього руху: Довідковий посібник. – 2-е вид., випр. і доп. – М.: Вища школа; вид. Центр «Академія», 1999. 320 с.

5. Основи керування автомобілем та безпека дорожнього руху : Навч. посібник: для ВНЗ / Лях М. А., Дем'янюк О. С., Бешун О.А. – К.: ВІКНУ, 2011. 368 с.

6. Парасюк В. М., Демків Р. Я., Когут В. М. Безпека дорожнього руху : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 340 с.

7. Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами (детермінанти та кримінально-правові заходи запобігання): метод. рек. / О.С. Юнін, С.І. Шевченко, С.В. Бабанін, Н.В. Толошна. – Дніпро: ДДУВС, 2022. 80 с.

8. Собакарь А.О. Основи безпеки дорожнього руху: Навч. посіб. / А.О. Собакарь, Я.Д. Холмянський, С.М. Тараненко; за ред. В.М. Бесчастного. – К.: Знання, 2007. 312 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. SVITLOFORUA. <https://www.youtube.com/@SVITLOFORUA-PDR>
2. Онлайн автошкола Час. <https://www.youtube.com/@autoschoolonlinechas>

1. СИСТЕМА ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ДОРОЖНІЙ РУХ

Автомобільний транспорт є одним з найпоширеніших видів транспорту, що робить його однією з найважливіших галузей народного господарства, забезпечує поряд з іншими видами транспорту потреби юридичних та фізичних осіб у перевезеннях, як вантажів, так само й пасажирів. Маневреність і здатність пересуватися по всіляких дорогах є однією з характерних властивостей автотранспорту.

На даний час в Україні сформувалася нормативна база, що регулює діяльність підприємств і організацій автомобільного транспорту у сфері безпеки дорожнього руху. Воно включає в себе різні нормативні акти, які за своєю сутністю є формою вираження норм права і правил поведінки людей у даній сфері.

Основа автотранспортного законодавства України у сфері дорожнього руху становить Конституція України. На основі її формуються і застосовуються різні форми транспортного законодавства, а саме: ратифіковані міжнародні договори в галузі автомобільного транспорту та закони України, підзаконні нормативні акти, договори та інше.

Законодавство у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху можна поділити наступним чином:

Міжнародні нормативно-правові акти:

- Конвенція про дорожній рух (Відень, 8 листопада 1968 року);

- Конвенція про дорожні знаки і сигнали (Відень, 8 листопада 1968 року);
- Європейська угода про доповнення Конвенції про дорожній рух, відкриту для підписання у Відні (Женева, 1 травня 1971 року);
- Резолюція 60/5, прийнята Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй, «Підвищення безпеки дорожнього руху в усьому світі» від 26.10.2005 № 60/5.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ УКРАЇНИ: ЗАКОНИ УКРАЇНИ

- Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28.06.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. -№30. - Ст. 141.; - Закон України від 02.07.2015 «Про Національну поліцію»;
- Закон України від 30.06.1993 «Про дорожній рух»;
- Закон України від 06.04.2000 «Про перевезення небезпечних вантажів»;
- Закон України від 05.04.2001 «Про автомобільний транспорт»;
- Закон України від 01.07.2004 «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів»;
- Закон України від 08.09.2005 «Про автомобільні дороги»;
- Закон України від 24.09.2008 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху».

КОДЕКСИ

- Кодекс України про адміністративні правопорушення;
- Кримінальний кодекс України;
- Кодекс адміністративного судочинства.

УКАЗИ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ

- Указ Президента України від 18.02.2002 № 143/2002 «Про заходи щодо дальшого зміцнення правопорядку, охорони прав і свобод громадян»;
- Указ Президента України від 20 травня 2004 р. № 570 «Про заходи щодо посилення безпеки пасажирських перевезень автомобільним транспортом»;
- Указ Президента України від 20.11.2007 №1121 «Про невідкладні заходи із забезпечення безпеки дорожнього руху»;
- Указ Президента України від 17 червня 2008 року № 556 «Про додаткові заходи щодо запобігання дорожньо-транспортним пригодам».

ПОСТАНОВИ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

- Постанова Кабінету Міністрів України від 31.01.1992 № 47 «Про затвердження зразків національних та міжнародного посвідчень водіїв і документів, необхідних для реєстрації транспортних засобів»;

- Постанова Кабінету Міністрів України від 08.05.1993 № 340 «Про затвердження положення про порядок видачі посвідчень водія і допуску громадян до керування транспортними засобами»;

- Постанова Кабінету Міністрів України від 17.12.1993 № 1053 «Про затвердження переліку статистичних показників і порядку обліку звітності щодо питань БДР»;

- Постанова Кабінету Міністрів України від 30.03.1994 № 198 «Про затвердження Єдиних правил ремонту і утримання автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, правил користування ними та охорони»;

- Постанова Кабінету Міністрів України від 18.02.1997 № 176 «Про затвердження Правил надання послуг пасажирського автомобільного транспорту»;

- Постанова Кабінету Міністрів України від 07.09.1998 № 1388 «Про затвердження Правил державної реєстрації та обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на базі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів та мотоколясок»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 11.07.2000 № 1081 «Про запровадження номерних знаків транспортних засобів, що виготовляються за індивідуальними замовленнями їх власників»;

- Постанова Кабінету Міністрів України 18.01.2001 № 30 «Про проїзд великогабаритних та великовагових транспортних засобів автомобільними дорогами, вулицями та залізничними переїздами»;

- Постанова Кабінету Міністрів України від 10.10.2001 № 1306 «Про правила дорожнього руху»;

- Постанова Кабінету Міністрів України від 22.05.2019 № 424 «Про деякі питання обліку дорожньо-транспортних пригод»;

- Постанова Кабінету Міністрів України від 30.01.2012 № 137 «Про затвердження Порядку проведення обов'язкового технічного контролю та обсягів перевірки технічного стану транспортних засобів, технічного опису та зразка протоколу перевірки технічного стану транспортного засобу»;

- Постанова Кабінету Міністрів України від 17.12.2008 № 1102 «Про затвердження Порядку тимчасового затримання та зберігання транспортних засобів на спеціальних майданчиках і стоянках»;

- Постанова Кабінету Міністрів України від 17.12.2008 № 1103 «Про затвердження Порядку направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду»;

Постанова Кабінету Міністрів України від 17.12.2008 № 1086 «Про затвердження Порядку тимчасового вилучення посвідчення водія».

ДЕРЖАВНІ НОРМИ ТА СТАНДАРТИ УКРАЇНИ (ДСТУ, ДБН):

- ДСТУ 2587-94. Розмітка дорожня. Технічні вимоги. Методи контролю. Правила застосування.

- ДСТУ 3587-97. Безпека дорожнього руху. Автомобільні дороги, вулиці та залізничні переїзди. Вимоги до експлуатаційного стану.
- ДСТУ 4092-02 Безпека дорожнього руху. Світлофори дорожні. Загальні технічні вимоги, правила застосування та вимоги безпеки.
- ДСТУ - 4278:2004 від 20.02.2004 Знаки номерні транспортних засобів загальні вимоги. Правила застосування.
- ДСТУ 4123-06 Безпека дорожнього руху. Пристрій примусового зниження швидкості дорожньо-транспортної техніки на вулицях і дорогах.
- ДСТУ 4100-14 Знаки дорожні. Загальні технічні умови. Правила застосування.
- СОУ (Стандарт Організації України) 45.2-00018112-007:2008 Порядок визначення ділянок і місць концентрації дорожньо-транспортних пригод на дорогах загального користування. [Чинний від 01.01.2008] // URL : http://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=46158.
- ДБН В.2.3-5-2018 Вулиці та дороги населених пунктів.

ПІДЗАКОННІ АКТИ (НАКАЗИ МІНІСТЕРСТВ ТА ВІДОМСТВ)

Накази МВС України охоплюють наступні галузі сфери забезпечення безпеки дорожнього руху:

1. Науково-технічне забезпечення безпеки дорожнього руху.
2. Впровадження передових технологій та новітніх технічних засобів, комплексів і систем організації дорожнього руху.
3. Система медичної підготовки водіїв та медичної допомоги постраждалим внаслідок ДТП.
4. Організація участі поліції у забезпеченні правопорядку, охорони прав громадян та боротьбі зі злочинністю.
5. Організація службової діяльності, професійної підготовки, забезпечення дисципліни та законності в діяльності поліції.
6. Організація роботи патрульної поліції щодо контролю за дотриманням учасниками дорожнього руху Правил дорожнього руху.
7. Вдосконалення профілактичної та освітньої діяльності у сфері безпеки дорожнього руху.
8. Розшукова діяльність поліції.
9. Оформлення матеріалів дорожньо-транспортних пригод.
10. Реєстраційно-екзаменаційна діяльність МВС України.
12. Організація дорожнього руху та нагляд за станом доріг підрозділами патрульної поліції.
13. Інші нормативно-правові акти, які регламентують діяльність підрозділів патрульної поліції.

До основних наказів МВС України, які регламентують діяльність поліції щодо забезпечення безпеки дорожнього руху слід віднести:

- Про затвердження Інструкції з оформлення поліцейськими матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі : наказ МВС від 07.11.2015 № 1395;

- Про затвердження Інструкції про порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції : Наказ МВС та МОЗ від 09.11.2015 № 1452/735;
- Про затвердження Порядку розгляду звернень та організації проведення особистого прийому громадян в органах та підрозділах Національної поліції України : Наказ МВС № 15.11.2017 № 930;
- Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України: Наказ МВС України від 27.04.2020 № 357;
- Про затвердження Порядку ведення єдиного обліку в органах (підрозділах) поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та інші події: Наказ МВС України від 08.02.2019 № 100;
- Про затвердження Інструкції з формування та ведення інформаційної підсистеми «Дорожньо-транспортна пригода» інформаційно-телекомунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України»: Наказ МВС України від 15.07.2020 № 533

НОРМАТИВНІ-ПРАВОВІ АКТИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ.

1. Закон України "Про Національну поліцію" - наділяє поліцейським повноваження для здійснення функцій, щодо забезпечення безпеки дорожнього руху. Надає повноваження, щодо застосування різного роду заходів впливу фізичних та юридичних осіб, які в свою чергу можуть бути превентивними, профілактичними, а у випадках передбачених законодавством наділяє повноваження, щодо накладення певного роду стягнень. Розкриває поняття різних поліцейських заходів, які використовує поліцейських при виконанні своїх повноважень при забезпеченні безпеки дорожнього руху, основними які в свою чергу є:

Стаття 29. Вимоги до поліцейського заходу

1. Поліцейський захід - це дія або комплекс дій превентивного або примусового характеру, що обмежує певні права і свободи людини та застосовується поліцейськими відповідно до закону для забезпечення виконання покладених на поліцію повноважень.

2. Поліцейський захід застосовується виключно для виконання повноважень поліції. Обраний поліцейський захід має бути законним, необхідним, пропорційним та ефективним.

3. Обраний поліцейський захід є законним, якщо він визначений законом. Поліцейському заборонено застосовувати будь-які інші заходи, ніж визначені законами України.

4. Обраний поліцейський захід є необхідним, якщо для виконання повноважень поліції неможливо застосувати інший захід або його

застосування буде неефективним, а також якщо такий захід заподіє найменшу шкоду як адресату заходу, так і іншим особам.

5. Застосований поліцейський захід є пропорційним, якщо шкода, заподіяна охоронюваним законом правам і свободам людини або інтересам суспільства чи держави, не перевищує блага, для захисту якого він застосований, або створеної загрози заподіяння шкоди.

6. Обраний поліцейський захід є ефективним, якщо його застосування забезпечує виконання повноважень поліції.

7. Поліцейський захід припиняється, якщо досягнуто мети його застосування, якщо неможливість досягнення мети заходу є очевидною або якщо немає необхідності у подальшому застосуванні такого заходу.

Стаття 30. Види поліцейських заходів

1. Поліція для виконання покладених на неї завдань вживає заходів реагування на правопорушення, визначені Кодексом України про адміністративні правопорушення та Кримінальним процесуальним кодексом України, на підставі та в порядку, визначених законом.

2. Поліція для охорони прав і свобод людини, запобігання загрозам публічній безпеці і порядку або припинення їх порушення також застосовує в межах своєї компетенції поліцейські превентивні заходи та заходи примусу, визначені цим Законом.

3. Поліція для виконання покладених на неї завдань може застосовувати інші заходи, визначені окремими законами.

4. Якщо поліцейського неможливо ідентифікувати за зовнішніми ознаками, він зобов'язаний пред'явити особі документ, що посвідчує його повноваження.

Стаття 31. Превентивні поліцейські заходи

1. Поліція може застосовувати такі превентивні заходи:

- 1) перевірка документів особи;
- 2) опитування особи;
- 3) поверхнева перевірка і огляд;
- 4) зупинення транспортного засобу;
- 5) вимога залишити місце і обмеження доступу до визначеної території;
- 6) обмеження пересування особи, транспортного засобу або фактичного володіння річчю;
- 7) проникнення до житла чи іншого володіння особи;
- 8) перевірка дотримання вимог дозвільної системи органів внутрішніх справ;
- 9) застосування технічних приладів і технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, засобів фото- і кінозйомки, відеозапису;
- 10) перевірка дотримання обмежень, установлених законом стосовно осіб, які перебувають під адміністративним наглядом, та інших категорій осіб;
- 11) поліцейське піклування.

2. Під час проведення превентивних поліцейських заходів поліція зобов'язана повідомити особі про причини застосування до неї превентивних

заходів, а також довести до її відома нормативно-правові акти, на підставі яких застосовуються такі заходи.

Стаття 32. Перевірка документів особи

1. Поліцейський має право вимагати в особи пред'явлення нею документів, що посвідчують особу, та/або документів, що підтверджують відповідне право особи, у таких випадках:

1) якщо особа володіє зовнішніми ознаками, схожими на зовнішні ознаки особи, яка перебуває в розшуку, або безвісно зниклої особи;

2) якщо існує достатньо підстав вважати, що особа вчинила або має намір вчинити правопорушення;

3) якщо особа перебуває на території чи об'єкті із спеціальним режимом або в місці здійснення спеціального поліцейського контролю;

4) якщо в особі є зброя, боєприпаси, наркотичні засоби та інші речі, обіг яких обмежений або заборонений, або для зберігання, використання чи перевезення яких потрібен дозвіл, якщо встановити такі права іншим чином неможливо;

5) якщо особа перебуває в місці вчинення правопорушення або дорожньо-транспортної пригоди, іншої надзвичайної події;

6) якщо зовнішні ознаки особи чи транспортного засобу або дії особи дають достатні підстави вважати, що особа причетна до вчинення правопорушення, транспортний засіб може бути знаряддям чи об'єктом вчинення правопорушення.

Стаття 33. Опитування особи

1. Поліцейський може опитати особу, якщо існує достатньо підстав вважати, що вона володіє інформацією, необхідною для виконання поліцейських повноважень.

Для опитування поліцейський може запросити особу до поліцейського приміщення.

2. Надання особою інформації є добровільним. Особа може відмовитися від надання інформації. Проведення опитування неповнолітніх допускається тільки за участю батьків (одного з них), іншого законного представника або педагога.

3. Перед проведенням опитування особи поліцейський роз'яснює їй підстави та мету застосування поліцейського заходу, якщо це не перешкодить виконанню поліцією повноважень, покладених на неї цим Законом.

Стаття 34. Поверхнева перевірка

1. Поверхнева перевірка як превентивний поліцейський захід є здійсненням візуального огляду особи, проведенням по поверхні вбрання особи рукою, спеціальним приладом або засобом, візуальним оглядом речі або транспортного засобу.

2. Поліцейський для здійснення поверхневої перевірки особи може зупиняти осіб та/або оглядати їх, якщо існує достатньо підстав вважати, що особа має при собі річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб.

3. Поверхнева перевірка здійснюється поліцейським відповідної статі. У невідкладних випадках поверхневу перевірку може здійснити будь-який поліцейський лише з використанням спеціального приладу або засобу.

4. Поліцейський може здійснювати поверхневу перевірку речі або транспортного засобу:

1) якщо існує достатньо підстав вважати, що в транспортному засобі знаходиться правопорушник або особа, свобода якої обмежується в незаконний спосіб;

2) якщо існує достатньо підстав вважати, що в транспортному засобі знаходиться річ, обіг якої заборонено чи обмежено або яка становить загрозу життю чи здоров'ю такої особи або інших осіб;

3) якщо існує достатньо підстав вважати, що річ або транспортний засіб є знаряддям вчинення правопорушення та/або знаходиться в тому місці, де може бути скоєно кримінальне правопорушення, для запобігання якого необхідно провести поверхневу перевірку.

5. Поверхнева перевірка речі або транспортного засобу здійснюється шляхом візуального огляду речі та/або транспортного засобу або візуального огляду салону та багажника транспортного засобу. Поліцейський при здійсненні поверхневої перевірки має право вимагати відкрити кришку багажника та/або двері салону.

6. Під час поверхневої перевірки речі або транспортного засобу особа повинна самотійно показати поліцейському вміст особистих речей чи транспортного засобу.

7. При виявленні в ході поверхневої перевірки будь-яких слідів правопорушення поліцейський забезпечує їх схоронність та огляд відповідно до вимог статті 237 Кримінального процесуального кодексу України.

Стаття 35. Зупинення транспортного засобу

1. Поліцейський може зупиняти транспортні засоби у разі:

1) якщо водій порушив Правила дорожнього руху;

2) якщо є очевидні ознаки, що свідчать про технічну несправність транспортного засобу;

3) якщо є інформація, що свідчить про причетність водія або пасажирів транспортного засобу до вчинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення, або якщо є інформація, що свідчить про те, що транспортний засіб чи вантаж можуть бути об'єктом чи знаряддям учинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення;

4) якщо транспортний засіб перебуває в розшуку;

5) якщо необхідно здійснити опитування водія чи пасажирів про обставини вчинення дорожньо-транспортної пригоди, кримінального чи адміністративного правопорушення, свідками якого вони є або могли бути;

6) якщо необхідно залучити водія транспортного засобу до надання допомоги іншим учасникам дорожнього руху або поліцейським або як свідка під час оформлення протоколів про адміністративні правопорушення чи матеріалів дорожньо-транспортних пригод;

7) якщо уповноважений орган державної влади прийняв рішення про обмеження чи заборону руху;

8) якщо спосіб закріплення вантажу на транспортному засобі створює небезпеку для інших учасників дорожнього руху;

9) порушення порядку визначення і використання на транспортному засобі спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв;

10) якщо зупинка транспортного засобу, який зареєстрований в іншій країні, здійснюється з метою виявлення його передачі у володіння, користування або розпорядження особам, які не ввозили такий транспортний засіб на митну територію України або не поміщували в митний режим транзиту.

2. Поліцейський зобов'язаний зупиняти транспортні засоби у разі:

1) якщо є інформація, що свідчить про порушення власником транспортного засобу митних правил, виявлені митними органами відповідно до Митного кодексу України, а саме: порушення строків тимчасового ввезення та/або переміщення в митному режимі транзиту іншого транспортного засобу особистого користування, використання такого транспортного засобу для цілей підприємницької діяльності та/або отримання доходів в Україні, розкомплектування чи передачу у володіння, користування або розпорядження такого транспортного засобу особам, які не ввозили такий транспортний засіб на митну територію України або не поміщували в митний режим транзиту;

2) якщо є інформація, що свідчить про те, що транспортний засіб, який зареєстрований в іншій країні, не зареєстрований в Україні у встановлені законодавством строки чи перебуває на території України з порушенням строків тимчасового ввезення та/або переміщення в митному режимі транзиту, чи використовується для цілей підприємницької діяльності та/або отримання доходів в Україні, чи переданий у володіння, користування або розпорядження особам, які не ввозили такий транспортний засіб на митну територію України або не поміщували в митний режим транзиту.

3. Поліцейський зобов'язаний поінформувати водія про конкретну причину зупинення ним транспортного засобу з детальним описом підстави зупинки, визначеної у цій статті.

Стаття 36. Вимога залишити місце і обмеження доступу на визначену територію

1. Поліцейський уповноважений вимагати від особи (осіб) залишити визначене місце на певний строк або заборонити чи обмежити особам доступ до визначеної території або об'єктів, якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони життя і здоров'я людей, для збереження та фіксації слідів правопорушення.

2. Поліцейський може обмежувати або забороняти рух транспорту і пішоходів на окремих ділянках вулиць і автомобільних доріг у разі затримання осіб відповідно до закону, під час аварій, інших надзвичайних ситуацій, якщо це необхідно для забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони життя і здоров'я людей.

Стаття 37. Обмеження пересування особи чи транспортного засобу або фактичного володіння річчю

1. Поліція уповноважена затримувати особу на підставах, у порядку та на строки, визначені Конституцією України, Кримінальним процесуальним кодексом України та Кодексом України про адміністративні правопорушення, а також іншими законами України.

2. Відлік часу утримання затриманої фізичної особи в спеціально відведених для цього приміщеннях рахується з моменту її фактичного затримання.

3. У випадках, визначених частиною другою цієї статті, поліцейські повинні негайно викликати медичних працівників до місця фактичного знаходження таких осіб, а також, за можливості, поінформувати членів сім'ї.

4. Поліцейський може тимчасово обмежити фактичне володіння річчю або пересування транспортного засобу для запобігання небезпеці, якщо є достатні підстави вважати, що річ або транспортний засіб можуть бути використані особою з метою посягання на своє життя і здоров'я або на життя чи здоров'я іншої людини, або пошкодження чужої речі. На вимогу особи поліцейський зобов'язаний повідомити про причини застосування ним відповідних заходів.

Обмеження фактичного володіння річчю здійснюється на підставах та в порядку, визначених Кримінальним процесуальним кодексом України та Кодексом України про адміністративні правопорушення.

5. Обмеження фактичного володіння річчю здійснюється шляхом вилучення речі в її фактичного володільця, обмеження її перенесення або перевезення.

Поліцейський зобов'язаний у письмовій формі повідомити свого керівника про тимчасове обмеження фактичного володіння річчю особи, а також зобов'язаний скласти протокол про здійснення тимчасового обмеження фактичного володіння річчю та вручити протокол цій особі.

6. Тимчасове обмеження пересування особи та перенесення або перевезення речі негайно припиняється, якщо немає необхідності здійснювати такий захід.

Стаття 38. Проникнення до житла чи іншого володіння особи

1. Поліція може проникнути до житла чи іншого володіння особи без вмотивованого рішення суду лише в невідкладних випадках, пов'язаних із:

1) рятуванням життя людей та цінного майна під час надзвичайних ситуацій;

2) безпосереднім переслідуванням осіб, підозрюваних у вчиненні злочину;

3) припиненням злочину, що загрожує життю осіб, які знаходяться в житлі або іншому володінні.

2. Проникнення поліцейського до житла чи іншого володіння особи не може обмежувати її права користуватися власним майном.

3. Про застосування вказаного поліцейського заходу обов'язково складається протокол.

Стаття 62. Гарантії професійної діяльності поліцейського

1. Поліцейський під час виконання покладених на поліцію повноважень є представником держави.

2. Законні вимоги поліцейського є обов'язковими для виконання всіма фізичними та юридичними особами.

2. Закон України "Про дорожній рух" - регулює суспільні відносини у сфері дорожнього руху та його безпеки, визначає права, обов'язки і відповідальність суб'єктів - учасників дорожнього руху, міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, об'єднань, підприємств, установ і організацій незалежно від форм власності та господарювання (далі - міністерств, інших центральних органів виконавчої влади та об'єднань).

Встановлює компетенцію фізичних та юридичних осіб у сфері дорожнього руху. Вказує основні права та обов'язки учасників дорожнього руху. Надає визначення різного роду дорожнім покриттям, встановлює правила використання та ремонту їх. Визначає підстави для допуску транспортних засобів до участі у дорожньому русі, встановлює основні вимоги щодо їх переобладнання та технічного стану. Визначає основні органи влади які здійснюють контроль у сфері забезпечення дорожнього руху.

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення.

Визначає основні завдання поліцейських у забезпеченні безпеки дорожнього руху. Встановлює відповідні санкції за порушення. Визначає поняття адміністративного правопорушення, встановлює вік відповідальності за вчинення адміністративних правопорушень, розділяє повноваження поліцейських та вказує в яких випадках вони мають право притягувати осіб до адміністративної відповідальності, а в яких складають відповідні матеріали.

4. Правила дорожнього руху України.

Встановлюють перелік правил які регулюють та встановлюють права та обов'язки учасників дорожнього руху, технічні вимоги до транспортних засобів, визначають правильність експлуатації шляхів на території країни.

5. Накказ МВС №1395.

Визначає процедуру оформлення поліцейськими підрозділів поліції та поліцейськими, на яких покладаються обов'язки із забезпечення безпеки дорожнього руху матеріалів про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі.

6. Постанова КМУ №1103.

Порядок визначає процедуру направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції (далі - огляд), і проведення такого огляду.

7. Спільний наказ МВС та МОЗ №1452/735.

Визначає процедуру проведення огляду водіїв транспортних засобів на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під

впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції (далі – стан сп'яніння), та оформлення результатів такого огляду.

8.Постанова КМУ №1086 «Про затвердження Порядку тимчасового вилучення посвідчення водія на транспортний засіб та його повернення».

9.Закон України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» - регулює відносини у сфері обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (далі - обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності) і спрямований на забезпечення відшкодування шкоди, заподіяної життю, здоров'ю та майну потерпілих при експлуатації наземних транспортних засобів на території України».

10.Закон України «Про страхування» - регулює відносини у сфері страхування і спрямований на створення ринку страхових послуг, посилення страхового захисту майнових інтересів підприємств, установ, організацій та фізичних осіб.

11.Закон України «Про виконавче провадження» - визначає підстави для зупинки та тимчасового затримання транспортного засобу боржника та встановлює підстави для притягнення осіб щодо яких встановлено тимчасове обмеження у праві керування транспортними засобами.

12.Постанова КМУ №30 (Правила проїзду великогабаритних та великовагових транспортних засобів автомобільними дорогами, вулицями та залізничними переїздами) - Ці Правила встановлюють єдині вимоги до проїзду великогабаритних та великовагових транспортних засобів з вантажем або без нього автомобільними дорогами, вулицями та залізничними переїздами.

13.Наказ МВС №656 "Правила дорожнього перевезення небезпечних вантажів" які визначають порядок та основні вимоги до забезпечення безпеки дорожнього перевезення небезпечних вантажів на всій території України.

14.Закон України "Про перевезення небезпечних вантажів" який визначає правові, організаційні, соціальні та економічні засади діяльності, пов'язаної з перевезенням небезпечних вантажів залізничним, морським, річковим, автомобільним та авіаційним транспортом.

15.Конвенція про Дорожній рух.

16.Закон України "Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус" визначає документи які перебувають в Україні та поділяє їх відповідно до функціонального призначення. Встановлює визначення власника документів.

17.Закон України "Про автомобільний транспорт" - закон визначає засади організації та діяльності автомобільного транспорту.

18.Постанова КМУ №1398 від 30.03.1998 "Про затвердження Єдиних правил ремонту і утримання автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, правил користування ними та охорони".

19.Постанова КМУ №137 "Про затвердження Порядку проведення обов'язкового технічного контролю та обсягів перевірки технічного стану

транспортних засобів, технічного опису та зразка протоколу перевірки технічного стану транспортного засобу".

20.Постанова КМУ №1102 "Про затвердження Порядку тимчасового затримання працівниками уповноважених підрозділів Національної поліції транспортних засобів та їх зберігання" - визначає процедуру тимчасового затримання транспортних засобів працівниками уповноважених підрозділів Національної поліції (далі - поліцейські), зберігання таких транспортних засобів на спеціальних майданчиках і стоянках, а також їх повернення.

21.Постанова КМУ №207 "Про затвердження Переліку документів, необхідних для здійснення перевезення вантажу автомобільним транспортом у внутрішньому сполученні".

22.Постанова КМУ №176 «Про затвердження правил надання послуг пасажирського автомобільного транспорту» - правила визначають порядок здійснення перевезень пасажирів та їх багажу автобусами, таксі, легковими автомобілями на замовлення, а також обслуговування пасажирів на автостанціях і є обов'язковими для виконання організаторами регулярних перевезень, замовниками транспортних послуг (далі - замовники послуг), автомобільними перевізниками, автомобільними самозайнятими перевізниками, персоналом автомобільного транспорту, автостанціями та пасажирями. Порядок проїзду міським пасажирським автомобільним транспортом і його оплати, права та обов'язки пасажирів, а також відносини автомобільних перевізників і пасажирів під час надання транспортних послуг, враховуючи особливості транспортної інфраструктури та наявність автоматизованої системи обліку оплати проїзду, визначаються Правилами користування міським пасажирським автомобільним транспортом, що затверджуються відповідним органом місцевого самоврядування.

Постанова КМУ №879 «Про заходи щодо збереження автомобільних доріг загального користування» - Порядок визначає механізм здійснення габаритно-вагового контролю великовагових та/або великогабаритних транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів (далі - великовагові та/або великогабаритні транспортні засоби), що використовуються на автомобільних дорогах загального користування.

31. Постанова КМУ № 956 Про реалізацію експериментального проекту щодо застосування електронного посвідчення водія та електронного свідоцтва про реєстрацію транспортного засобу.

Цей Порядок визначає процедуру замовлення, формування, пред'явлення та перевірки електронного посвідчення водія та електронного свідоцтва про реєстрацію транспортного засобу, яка є безоплатною та проводиться виключно за бажанням особи з урахуванням вимог законодавства у сфері захисту персональних даних.

У цьому Порядку під термінами "електронне посвідчення водія" (далі - е-посвідчення) та "електронне свідоцтво про реєстрацію транспортного засобу" (далі - е-свідоцтво) слід розуміти цифрове відображення виданих особі

національного посвідчення водія та свідоцтва про реєстрацію транспортного засобу разом з унікальним електронним ідентифікатором (QR-кодом), який забезпечує перехід за посиланням на відповідний підтвердний запис в електронних ресурсах єдиної інформаційної системи МВС.

ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО ПИТАННЯ:

Таким чином, ми розглянули поняття «нормативно-правовий акт», визначили, що він є важливим джерелом права у сфері забезпечення БДР. Визначили загальну характеристику форм нормативно-правових актів (систематизація) у сфері забезпечення БДР.

Розглянули форми систематизації нормативно-правових актів та систему законодавства про дорожній рух.

Визначили, які види нормативно-правових актів існують у сфері забезпечення БДР, що таке підзаконні нормативно-правові акти, накази та розпорядження.

2. ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРАВИЛ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

Загальні положення Правил дорожнього руху

Правила дорожнього руху - це сукупність правил, що регулюють обов'язки учасників дорожнього руху (водіїв транспортних засобів, пішоходів і пасажирів), а також технічні вимоги, що пред'являються до транспортних засобів для забезпечення безпеки дорожнього руху.

Правила дорожнього руху у відповідності до Закону України «Про дорожній рух» встановлюють єдиний порядок дорожнього руху на всій території України.

Інші нормативні акти, що стосуються особливостей дорожнього руху, повинні ґрунтуватися на вимогах цих Правил.

В Україні встановлено правосторонній рух транспортних засобів.

Якщо проїзна частина не поділена розміткою, слід подумки провести середину і триматися правої сторони.

Учасники дорожнього руху зобов'язані знати й неухильно виконувати вимоги цих Правил, а також бути взаємно ввічливими.

Кожний учасник дорожнього руху має право розраховувати на те, що й інші учасники виконують ці Правила.

Дії або бездіяльність учасників дорожнього руху та інших осіб не повинні створювати небезпеку чи перешкоду для руху, загрожувати життю або здоров'ю громадян, завдавати матеріальних збитків.

Водії зобов'язані бути особливо уважними до таких категорій учасників дорожнього руху, як велосипедисти, особи, які рухаються в кріслах колісних, та пішоходи.

Всі учасники дорожнього руху повинні бути особливо обережними до дітей, людей похилого віку та осіб з явними ознаками інвалідності.

Зазначені категорії учасників дорожнього руху внаслідок свого віку або поганого здоров'я можуть недостатньо усвідомлювати вимоги ПДР та

створювати небезпеку для інших, тому водіям потрібно зменшувати швидкість, а пішоходам та пасажиром надавати при необхідності допомогу.

Обмеження в дорожньому русі, крім передбачених цими Правилами, можуть бути запроваджені в установленому законодавством порядку.

Ця норма наголошує, що обмеження дорожнього руху здійснюється тільки на законних підставах, наприклад: ліквідація наслідків стихійного лиха, проведення певних робіт на дорогах чи залізничних переїздах або для проїзду кортежів осіб, що мають право на державну охорону.

Особи, які порушують ці Правила, несуть відповідальність згідно із законодавством.

Розглянемо основні терміни, що наведені у цих Правилах. Вони представляють собою за великим рахунком тлумачний словник ПДР. І для точного розуміння вимог Правил в подальшому, потрібно детально розібрати їх. **На наш погляд, всі терміни, що наведені в ПДР можна поділити на 4 великі групи: Це**

I – дороги; (по чому ми їздимо або ходимо)

II – транспортні засоби; (на чому їздимо)

III – людський фактор; (хто їздить, ходить, виконує інші функції)

IV – безпека дорожнього руху.

Таким чином I група термінів – дороги.

Автомобільна дорога це частина території, в тому числі в населеному пункті, призначена для руху транспортних засобів і пішоходів.

«Автомобільна дорога» - це широке поняття, яке включає в себе багато різних елементів. Це і розташовані на ній споруди такі, як мости, шляхопроводи, естакадами, надземні і підземні пішохідні переходи. Розберемо ці елементи:

Розділювальна смуга — виділений за допомогою суцільних ліній дорожньої розмітки елемент автомобільної дороги, який розділяє суміжні проїзні частини. Але частіше роздільна смуга виділяється конструктивно. Розділювальна смуга не призначена для руху, зупинки або стоянки транспортних засобів.

Проїзна частина — елемент дороги, призначений для руху нерейкових транспортних засобів. Дорога може мати декілька проїзних частин, межами яких є розділювальні смуги

Тротуар — елемент дороги, призначений для руху пішоходів, який прилягає до проїзної частини або відокремлений від неї газоном

Спостерігаємо приклад розділювальної смуги у вигляді розмітки та виділену конструктивно.

Нерейкові транспортні засоби рухаються по проїзній частині, а пішоходи по тротуарах, які є елементами автомобільної дороги. Автомобільна дорога може мати одну або декілька проїзних частин, межами яких є розділювальні смуги.

Кожна проїзна частина поділяється на смуги руху, які представляють собою поздовжні смуги на проїзній частині завширшки щонайменше 2,75 м,

що позначені або не позначені дорожньою розміткою і призначені для руху нерейкових транспортних засобів в один ряд.

Представлена автомобільна дорога має розділювальну смугу та містить 2 проїзні частини, кожна з яких має по дві смуги для руху в одному напрямку.

А ось ця дорога без розділювальної смуги, містить одну проїзну частину, яка має чотири смуги для руху в обох напрямках або по дві смуги для руху в кожному напрямку.

Причому не потрібно плутати подвійну суцільну лінію розмітки з розділювальною смугою.

Повторюю, ця дорога без розділювальної смуги.

Також автомобільна дорога може містити такі елементи, як узбіччя.

Узбіччя представляє собою виділений конструктивно або суцільною лінією дорожньої розмітки елемент автомобільної дороги, який прилягає безпосередньо до зовнішнього краю проїзної частини, розташований з нею на одному рівні та не призначений для руху транспортних засобів, а тільки для їх зупинки і стоянки. В той же час, є категорії учасників дорожнього руху, які мають право рухатися по узбіччю. Це пішоходи, при відсутності тротуарів та пішохідних доріжок, мопеди та велосипеди при відсутності велосипедних доріжок або у разі неможливості пересуватися по них, а також та гужові вози чи сани.

Термін «Автомобільна дорога» включає в себе також спеціально побудовані тимчасові дороги.

А ось довільно накатані колії не є автомобільною дорогою.

Автомагістраль — це спеціально побудована автомобільна дорога для руху транспортних засобів, та позначена відповідним дорожнім знаком, має для кожного напрямку руху окремі проїзні частини, відокремлені одна від іншої розділювальною смугою, має огороження та обгороджена сіткою.

Така автомобільна дорога не призначена для в'їзду на прилеглу територію або виїзду з неї; не перетинає на одному рівні інші дороги, залізничні і трамвайні колії, пішохідні і велосипедні доріжки, шляхи проходу тварин.

Саме ці фактори забезпечують рух транспортних засобів по такій автомобільній дорозі з максимально допустимими швидкостями.

Покриття дороги може бути: цементобетонне, асфальтобетонне, дьогтебетонне, із щебеню, із гравію і піску, у вигляді бруківки.

Перелічені ознаки відрізняють дорогу з покриттям від ґрунтової дороги. Наявність на ґрунтовій дорозі ділянки покриття безпосередньо перед перехрестям не прирівнює її за значенням до перехрещуваної, вона залишається другорядною.

Але все ж частіше головна дорога позначається відповідними знаками.

В населеному пункті за 50-100 м до перехрестя, поза населеним пунктом 150-300 м можуть встановлюватися попереджувальні знаки.

Безпосередньо перед перехрестям встановлюється знак пріоритету.

Міст — споруда, призначена для руху через річку, яр та інші перешкоди, межами якої є початок і кінець пролітних споруд.

На екрані міст через водосховище.

Шляхопровід — інженерна споруда мостового типу над іншою дорогою (залізницею) в місці їх перетину, що забезпечує рух по ній на різних рівнях та дає можливість з'їзду на іншу дорогу.

Тобто, шляхопровід візуально схожий на міст, але коли під спорудою мостового типу знаходиться інша дорога або залізниця, присутні багаторівневі транспортні розв'язки, тоді мова йде вже не про міст, а саме про шляхопровід.

Естакада — інженерна споруда для руху транспортних засобів та (або) пішоходів, підняття однієї дороги над іншою у місці їх перетину, а також для створення дороги на певній висоті, яка не має з'їздів на іншу дорогу.

Таким чином, естакада – це той же самий шляхопровід, але без багаторівневих розв'язок, тобто з'їхати на дорогу, яка розташована під естакадою неможливо.

Перехрестя — місце перехрещення, прилягання або розгалуження доріг на одному рівні.

Перехрестя бувають чотирьохсторонніми, Т – подібними, Y – подібними та з круговим рухом.

Важливо знати, що є межею перехрестя. Для цього потрібно знайти початок заокруглень країв проїзної частини кожної з доріг, поставити точки та провести уявні лінії між ними. Ось ця внутрішня площина і буде межею перехрестя.

Прилегла територія — територія, що прилягає до краю проїзної частини та не призначена для наскрізного проїзду, а лише для в'їзду чи виїзду до дворів, на стоянки, будівельні майданчики, автозаправні станції, тощо.

Зазначаємо, що місце прилягання до дороги в'їздів та виїздів з прилеглої території не вважається перехрестям.

Газон — ділянка однорідної території із дерновим покривом, який штучно створюється людиною.

Острівець безпеки — технічний засіб регулювання дорожнього руху на наземних пішохідних переходах, конструктивно виділений над проїзною частиною дороги та призначений як захисний елемент для зупинки пішоходів під час переходу проїзної частини.

Удосконалене покриття — цементобетонне, асфальтобетонне, залізобетонне, вимощене бруківкою або мозаїкою, тобто будь-яке штучне тверде покриття є удосконаленим по відношенню до ґрунтової дороги.

Населений пункт — забудована територія, в'їзди на яку і виїзди з якої позначаються дорожніми знаками.

Житлова зона — дворові території, а також частини населених пунктів, позначені відповідним дорожнім знаком.

II група термінів – це ТЗ.

Транспортний засіб — пристрій, призначений для перевезення людей, вантажу, а також встановленого на ньому спеціального обладнання чи механізмів.

Механічний транспортний засіб — це транспортний засіб, що приводиться в рух з допомогою двигуна.

Цей термін поширюється на трактори, самохідні машини і механізми, а також тролейбуси та транспортні засоби з електродвигуном потужністю понад 3 кВт.

Відповідно транспортні засоби без двигуна або з електродвигуном потужністю менше 3 кВт є немеханічними.

Мопед - двоколісний механічний транспортний засіб, який має робочий об'єм двигуна до 50 куб. см або електродвигун потужністю до 4 кВт.

Мотоцикл — двоколісний механічний транспортний засіб з боковим причепом або без нього, що має двигун з робочим об'ємом 50 куб. см і більше. До мотоциклів прирівнюються моторолери, мотоколяски, триколісні та інші механічні транспортні засоби, дозволена максимальна маса яких не перевищує 400 кг.

Крісло колісне - спеціально сконструйований колісний засіб, який призначений для руху на дорозі осіб з інвалідністю або осіб, які відносяться до інших маломобільних груп населення. Крісло колісне має щонайменше двоє коліс та обладнується двигуном чи приводиться в рух мускульною силою людини.

Велосипед — це транспортний засіб, крім крісел колісних, що приводиться в рух мускульною силою людини, яка знаходиться на ньому.

Легковий автомобіль — автомобіль з кількістю місць для сидіння не більше дев'яти, з місцем водія включно, який за своєю конструкцією та обладнанням призначений для перевезення пасажирів та їхнього багажу із забезпеченням необхідного комфорту та безпеки.

Якщо автомобіль має кількість місць для сидіння більше дев'яти з місцем водія включно, то він має назву – автобус. Звичайно, цей транспортний засіб за своєю конструкцією та обладнанням повинен забезпечувати перевезення пасажирів та їхнього багажу із необхідним комфортом та безпекою. А одноповерхові автобуси з кількістю місць для сидіння не більше сімнадцяти з місцем водія включно, називаються мікроавтобусами.

Вантажний автомобіль — це автомобіль, який за своєю конструкцією та обладнанням призначений для перевезення вантажів.

Причіп — транспортний засіб, призначений для руху тільки в з'єднанні з іншим транспортним засобом через пристрій, який називається «дишло». Маса вантажу, що перевозиться причепом сприймається винятково його рамою та колесами. Зв'язок причепа з тягачем використовується винятково для передачі тягового зусилля.

До цього виду транспортних засобів належать також напівпричепа, де маса вантажу розподіляється між власними колесами причепа та колесами тягача.

Автопоїзд (транспортний состав) — механічний транспортний засіб, що з'єднаний з одним або кількома причепами за допомогою зчіпного пристрою.

В свою чергу, трамваї та платформи із спеціальним обладнанням, що рухаються трамвайними коліями називаються рейковими транспортними засобами.

В деяких випадках рейкові транспортні засоби мають переваги перед нерейковими.

Маршрутні транспортні засоби – це транспортні засоби загального користування такі, як автобуси, мікроавтобуси, тролейбуси, трамваї і таксі, що рухаються за встановленими маршрутами та мають визначені місця на дорозі для посадки (висадки) пасажирів.

Денні ходові вогні — зовнішні світлові прилади білого кольору, передбачені конструкцією транспортного засобу, установлені спереду транспортного засобу і призначені для покращення видимості транспортного засобу під час його руху у світлий час доби.

III група термінів – людський фактор.

Учасник дорожнього руху — особа, яка бере безпосередню участь у процесі руху на дорозі як пішохід, водій, пасажир, погонич тварин, велосипедист, а також особа, яка рухається в кріслі колісному.

Водій — особа, яка керує транспортним засобом і має посвідчення водія відповідної категорії (посвідчення тракториста-машиніста, тимчасовий дозвіл на право керування транспортним засобом, тимчасовий талон на право керування транспортним засобом).

Таким чином, водієм вважається особа, яка керує автомобілем, мотоциклом, мопедом, трактором, тролейбусом, трамваєм, тобто будь-яким транспортним засобом, для керування яким необхідно мати відповідний дозвіл.

Особа, яка користується транспортним засобом і знаходиться в ньому, але не причетна до керування ним є Пасажиром

Також водієм є особа, яка навчає керуванню транспортним засобом, перебуваючи безпосередньо в транспортному засобі.

Тобто в умовах навчальної їзди фактично навчальним транспортним засобом керує учень, який не є водієм, а юридично водієм є спеціаліст з підготовки водіїв, який несе всю відповідальність.

Велосипедист — особа, яка керує велосипедом.

Пішохід — особа, яка бере участь у дорожньому русі поза транспортними засобами і не виконує на дорозі будь-яку роботу. До пішоходів прирівнюються також особи, які рухаються в кріслах колісних без двигуна, ведуть велосипед, мопед, мотоцикл, везуть санки, візок, дитячу коляску чи крісло колісне.

Зазначаємо, що до пішоходів прирівнюються також особи, які рухаються в інвалідних колясках без двигуна, ведуть велосипед, мопед, мотоцикл, везуть санки, візок, дитячу чи інвалідну коляску.

Зосереджуємо увагу, що особи, які виконують на дорозі будь-яку роботу не є пішоходами. Вони мають право перебувати на проїзній частині в місцях, де рух пішоходів заборонено, однак в цих випадках з їхнього боку повинні бути вжиті відповідні заходи безпеки (наприклад встановлені огороджувальні тумби).

Регулювальник - поліцейський, що виконує регулювання дорожнього руху у форменому одязі підвищеної видимості з елементами із

світлоповертального матеріалу за допомогою жезлу, свистка. До регулювальника прирівнюються працівники військової інспекції безпеки дорожнього руху, дорожньо-експлуатаційної служби, черговий на залізничному переїзді, поромній переправі, які мають відповідне посвідчення та нарукавну пов'язку, жезл, диск з червоним сигналом чи світлоповертачем, червоний ліхтар або прапорець та виконують регулювання у форменому одязі.

До регулювальника прирівнюються працівники військової інспекції безпеки дорожнього руху, дорожньо-експлуатаційної служби, черговий поромній переправі та на залізничному переїзді, , які мають відповідне посвідчення та нарукавну пов'язку, жезл, диск з червоним сигналом чи світлоповертачем, червоний ліхтар або прапорець та виконують регулювання у форменому одязі.

IV група термінів – БДР.

Дорожньо-транспортна пригода — подія, що сталася під час руху транспортного засобу, внаслідок якої загинули або поранені люди чи завдані матеріальні збитки.

Юридичним фактом того, що сталося ДТП, має бути його реєстрація підрозділом поліції.

Залишення місця дорожньо-транспортної пригоди — дії учасника дорожньо-транспортної пригоди, спрямовані на приховання факту такої пригоди або обставин її скоєння, які спричинили необхідність проведення поліцейськими заходів щодо встановлення (розшуку) цього учасника та (або) розшуку транспортного засобу.

За такі дії водій несе адміністративну, а в деяких випадках і кримінальну відповідальність.

Дорожні умови — сукупність факторів, що характеризують (з урахуванням пори року, періоду доби, атмосферних явищ, освітленості дороги) видимість у напрямку руху, стан поверхні проїзної частини (чистота, рівність, шорсткість, зчеплення), а також її ширину, величину похилів на спусках і підйомах, віражів і заокруглень, наявність тротуарів або узбіч, засобів організації дорожнього руху та їх стан.

Отже, дорожні умови характеризують три аспекти:

перше – це видимість в напрямку руху (наприклад в темну пору доби видимість гірша ніж у світлу пору, взимку видимість як правило гірше ніж улітку – дорожні умови відрізняються);

друге – дорожні умови характеризуються станом поверхні проїзної частини (суха дорога, пройшов дощ, ожеледиця, наявність ям, хвилястостей тощо)

третє – це певні фактори, що характеризують дорогу (її ширина, спуски, підйоми, наявність віражів, заокруглень, певних елементів дороги таких, як тротуари чи узбіччя, а також засобів регулювання дорожнього руху.

Дорожня обстановка — сукупність факторів, що характеризуються дорожніми умовами, наявністю перешкод на певній ділянці дороги, інтенсивністю і рівнем організації дорожнього руху (наявність та стан дорожньої розмітки, дорожніх знаків, дорожнього обладнання, світлофорів та

їх стан), які повинен урахувати водій під час вибору швидкості, смуги руху та прийомів керування транспортним засобом.

Таким чином, в поняття «Дорожня обстановка» входять дорожні умови + додатково визначається:

по-перше – наявність перешкод на певній ділянці дороги (вчора на цій ділянці дороги рух був вільний, сьогодні розпочалися дорожні роботи, рух ускладнений),

по-друге – інтенсивністю руху (так в 5 год. ранку на даній ділянці дороги машин мало, у 8 год. багато – дорожня обстановка змінилася)

по-третє – рівнем організації дорожнього руху (наявність дорожньої розмітки, дорожніх знаків, дорожнього обладнання, світлофорів та їх стан). Наприклад, вчора на даній ділянці дороги світлофори працювали, сьогодні не працюють – рух може бути ускладнений.

Ці фактори повинен урахувати водій під час вибору швидкості, смуги руху та прийомів керування транспортним засобом.

Безпечна дистанція. Перш за все визначимося, що таке взагалі дистанція. Дистанція – це відстань до транспортного засобу, що рухається попереду по тій самій смузі.

А ось безпечна дистанція — це відстань до транспортного засобу, що рухається попереду по тій самій смузі, яка у разі його раптового гальмування або зупинки дасть можливість водієві транспортного засобу, що рухається позаду, запобігти зіткненню без здійснення будь-якого маневру.

При виборі безпечної дистанції водій повинен враховувати дорожні умови та дорожню обстановку, швидкість руху транспортного засобу, його технічний стан та стан вантажу.

Безпечний інтервал. Знову таки, визначимося, що таке просто інтервал. Інтервал – це відстань між боковими частинами транспортних засобів, або між ними та іншими об'єктами.

А Безпечний інтервал — відстань між боковими частинами транспортних засобів, що рухаються, або між ними та іншими об'єктами, за якої гарантована безпека дорожнього руху.

В цьому терміні закладена суть безконтактного переміщення транспортних засобів при зустрічному роз'їзді, обгоні чи випередженні, об'їзді тощо.

Безпечна швидкість — швидкість, за якої водій має змогу безпечно керувати транспортним засобом та контролювати його рух у конкретних дорожніх умовах.

Тобто, водій при виборі безпечної швидкості руху повинен враховувати дорожні умови і дорожню обстановку. Наприклад, на дорозі поза населеним пунктом, яка має окремі проїзні частини для руху в кожному напрямку, влітку, в світлу пору доби в сонячну погоду рухається легковий автомобіль, яким керує досвідчений водій. В цій ситуації безпечною може бути максимальна швидкість, яка допускається ПДР на даній ділянці дороги.

Якщо цей же водій рухається на цьому автомобілі, але взимку, вночі, то безпечна швидкість буде суттєво меншою, такою, що дозволить водієві в разі

необхідності зупинитися перед перешкодою, надати перевагу в русі, об'їхати перешкоду тощо. Часто можна почути про ДТП, які сталися через те, що водій «не впорався з управлінням». У більшості випадків водії потрапляють в таку ситуацію саме через недотримання безпечної швидкості.

Буксирування — переміщення одним транспортним засобом іншого транспортного засобу, яке не належить до експлуатації автопоїздів (транспортних составів)

Маневрування (маневр) — початок руху, обгін чи перестроювання, повороти, розворот, з'їзд з проїзної частини, рух заднім ходом.

Можна все це узагальнити такою фразою, якщо водій обертає кермо з будь-якою метою або рухається заднім ходом — він маневрує.

Видимість у напрямку руху — максимальна відстань, на якій з місця водія можна чітко розпізнати межі елементів дороги та розміщення учасників руху, що дає змогу водієві орієнтуватися під час керування транспортним засобом, зокрема для вибору безпечної швидкості та здійснення безпечного маневру.

Недостатня видимість — це видимість дороги в напрямку руху менше 300 м у сутінках, в умовах туману, дощу, снігопаду тощо.

Темна пора доби — це частина доби від заходу до сходу сонця.

Зазначимо, що ПДР зобов'язують водія в темну пору доби та в умовах недостатньої видимості увімкнути зовнішні світлові прилади.

Обмежена оглядовість — видимість дороги в напрямку руху, яка обмежена геометричними параметрами дороги, придорожніми інженерними спорудами, насадженнями та іншими об'єктами, а також транспортними засобами.

Перевага — право на першочерговий рух стосовно інших учасників дорожнього руху.

Правила обумовлюють певну черговість руху транспортних засобів, якщо їх траєкторії перетинаються або зливаються. Тому, хтось має перевагу, а хтось — має дати дорогу.

Тому введений також термін «Дати дорогу».

Отже, дати дорогу — вимога до учасника дорожнього руху не продовжувати або не відновлювати рух, не здійснювати будь-яких маневрів (за винятком вимоги звільнити займану смугу руху), якщо це може примусити інших учасників дорожнього руху, які мають перевагу, змінити напрямок руху або швидкість.

Обгін — випередження одного або кількох транспортних засобів, пов'язане з виїздом на смугу зустрічного руху.

Якщо транспортний засіб рухається із швидкістю, що перевищує швидкість попутного транспортного засобу, що рухається поряд по суміжній смузі, мова йде не про обгін, а випередження.

Випередження може бути як з маневруванням так, як це здійснює червоний автомобіль, так і без маневрування, зелений автомобіль випереджає вантажівку і червоний автомобіль.

Зупинка — припинення руху транспортного засобу на час до 5 хвилин з будь-яких причин.

Також зупинкою вважається припинення руху на більший термін, якщо це необхідно:

по-перше - для посадки (висадки) пасажирів (наприклад автобус на кінцевій зупинці здійснював посадку та висадку пасажирів протягом 10 хв., це – зупинка),

по-друге - припинення руху для завантаження (розвантаження) вантажу (наприклад вантажний автомобіль завантажували або розвантажували 1 год..., це також зупинка)

по-третє – для виконання вимог цих Правил (наприклад – транспортний засіб з метою виконання вимог Правил зупинився за вимогою працівника міліції, простояв 20 хв. – тут мова йде також про зупинку).

Відповідно, стоянка — припинення руху транспортного засобу на час, більший ніж 5 хвилин, з причин, не пов'язаних з необхідністю виконання вимог цих Правил, посадкою (висадкою) пасажирів, завантаженням (розвантаженням) вантажу.

Слід запам'ятати, що в місцях, де заборонена зупинка, заборонена в тому числі і стоянка, а в місцях, де заборонена лише стоянка, зупинка дозволена.

Вимушена зупинка — це ситуація, коли припинення руху мало вимушений характер, що обумовлено небезпечною для руху несправністю, що виникла зненацька, наприклад проколом колеса, падінням або загрозою падіння вантажу чи раптовим погіршенням стану здоров'я чи фізичного стану (такого як сильна втома, сонливість, засліплення).

Гальмовий шлях — відстань, що проходить транспортний засіб під час екстреного гальмування з початку здійснення впливу на орган керування гальмовою системою до місця його зупинки.

Гальмовий шлях залежить від швидкості руху, дорожніх умов, технічного стану транспортного стану та стану вантажу. В зв'язку з цим, водій повинен враховувати ці фактори, зокрема, для правильного вибору безпечної швидкості, безпечної дистанції та безпечного інтервалу.

Дозволена максимальна маса — це маса спорядженого транспортного засобу разом з вантажем, водієм і пасажирями, що встановлена технічною характеристикою транспортного засобу як максимально допустима.

Слід також зазначити, що дозволена максимальна маса автопоїзда — це сума дозволеної максимально допустимої маси кожного транспортного засобу, що входить до його складу.

Габаритно-ваговий контроль — перевірка габаритних і вагових параметрів транспортного засобу (в тому числі механічного транспортного засобу), причепу і вантажу на предмет відповідності встановленим нормам щодо габаритів (ширина, висота від поверхні дороги, довжина транспортного засобу) та щодо навантаження (фактична маса, осьове навантаження), яка проводиться відповідно до встановленого порядку на стаціонарних або пересувних пунктах габаритно-вагового контролю.

Така перевірка проводиться відповідно до встановленого порядку на стаціонарних або пересувних пунктах габаритно-вагового контролю.

1.2. Обов'язки і права водіїв механічних транспортних засобів

Водій механічного транспортного засобу повинен мати при собі наступні документи:

- посвідчення на право керування транспортним засобом відповідної категорії.
- реєстраційний документ на транспортний засіб. На зареєстрований транспортний засіб видаються номерні знаки.
- поліс (сертифікат) обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів.

Ці три документи повинен мати при собі будь-який водій механічного транспортного засобу. В той же час ПДР передбачають інші документи, що повинні бути в окремих категоріях водіїв.

Так, у разі встановлення на транспортних засобах пробліскових маячків та (або) спеціальних звукових сигнальних пристроїв — дозвіл, виданий уповноваженим органом МВС, а у разі встановлення пробліскового маячка оранжевого кольору на великогабаритних та великовагових транспортних засобах — дозвіл, виданий уповноваженим підрозділом Національної поліції;

- водіям маршрутних транспортних засобах — потрібно мати додатково схему маршруту та розклад руху;
- водіям великовагових, великогабаритних транспортних засобів та транспортних засобів, що здійснюють дорожнє перевезення небезпечних вантажів, - потрібно мати документацію відповідно до вимог спеціальних правил таких перевезень, наприклад – свідоцтво про допуск транспортного засобу до перевезення небезпечних вантажів, свідоцтво про допуск водія до перевезення вантажів, деякі інші документи.
- у разі встановлення на транспортному засобі розпізнавального знаку «Водій з інвалідністю» — документ, що підтверджує інвалідність водія або пасажирів (крім водіїв з явними ознаками інвалідності або водіїв, які перевозять пасажирів з явними ознаками інвалідності).

Власник транспортного засобу, а також особа, яка використовує такий транспортний засіб на законних підставах, можуть передавати керування ним іншій особі, що має при собі посвідчення водія на право керування транспортним засобом відповідної категорії, передавши їй реєстраційний документ на цей транспортний засіб. Разом з свідоцтвом про реєстрацію слід передати страховий поліс обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності.

Особа, якій власник передав керування транспортним засобом, має право керувати ним необмежений час, проте передавати документи комусь ще - не має права. Таке право має лише власник.

Для забезпечення безпеки дорожнього руху водій зобов'язаний:

перед виїздом перевірити і забезпечити технічно справний стан і комплектність транспортного засобу, правильність розміщення та кріплення

вантаж, тобто потрібно провести контрольний огляд автомобіля, перевіривши справність шин, рульового управління, гальмової системи, зовнішніх світлових приладів, склоочисників.

Також водієві слід пересвідчитися у наявності аптечки, знаку аварійної зупинки та вогнегасника.

Водієві потрібно бути уважним, стежити за дорожньою обстановкою, відповідно реагувати на її зміну, стежити за правильністю розміщення та кріплення вантажу, технічним станом транспортного засобу і не відволікатися від керування цим засобом у дорозі.

Під час руху транспортного засобу вся увага водія повинна бути зосереджена на дорожній обстановці, зміна якої повинна викликати його адекватну реакцію.

Між тим, для багатьох водіїв це питання досі залишається невирішеним в зв'язку з тим, що серед автомобілістів поширені певні міфи про ремені безпеки.

Розглянемо ТОП-10 найнебезпечніших міфів про ремені безпеки.

Міф №1. Ремінь в разі аварії заважає швидко вибратися з автомобіля, наприклад, якщо він загорівся або впав у воду.

По-перше, такі аварії відбуваються вкрай рідко, імовірність потрапити в таке ДТП вкрай низька. В той же час, в ременях старої конструкції дійсно можна було заплутатися, сучасні ж інерційні ремені відмикаються одним клацанням.

Міф №2. На невеликій швидкості можна не пристібатися.

Так, при зіткненні на 30 км/год ви не загинете, але отримаєте серйозні травми. А якщо і зустрічний автомобіль їхав на тій же швидкості? При зіткненні вже на швидкості в 50 км год вага людини зростає до трьох тонн. Приблизно з такою швидкістю зустрічається з асфальтом людина, яка впала з 5-го поверху. Так що не пристебнутий водій розіб'є головою лобове скло і в дев'яти випадках з десяти загине.

Міф №3. Пристебнутий дорослий може тримати дитину на руках.

Навіть при зіткненні на швидкості в 30 км / год малюк вагою в 7 кілограмів гарантовано вислизне з рук дорослого, тому що на дитину буде діяти сила в 135 кілограмів. Утримати таку масу неможливо.

Міф №4. При їзді на невеликій відстані ремені не потрібні.

Все та ж статистика говорить, що в 75% випадків смерть водія на дорозі настає в межах 40 кілометрів від його будинку. Навіть поїздка на сусідню вулицю пов'язана з ризиком ДТП. Бували випадки, коли люди потрапляли в аварію, проїхавши всього 10 метрів.

Міф №5. Пасажирам на задньому сидінні автомобіля можна не пристібатися.

Це небезпечно не тільки для необачного пасажира. Пристебнутого водія може вбити навіть непристебнута дитина, що вилетіла з заднього сидіння.

Міф №6. Найбезпечніше місце в машині - за водієм.

Хтось вважає, що сидячи за водієм, можна і не пристібатися. Статистика аварій, дійсно, підтверджує - найкращим є середнє місце ззаду: воно на 16%

безпечніше будь-яких інших місць в машині. З одним приміткою: якщо пасажир пристебнутий. Інакше шанси вилетіти через лобове скло при фронтальному ударі у нього максимальні.

Міф №7. При аварії краще бути викинутим з автомобіля.

Так, у водія і пасажира, що вилетів з автомобіля, є шанс на збереження життя - один з 100. Ви готові ризикнути? Найбільша небезпека в аварії - це удар об елементи салону. Якщо пасажирів будуть не пристебнутими, то вони ризикують втратити свідомість або отримати травму, не сумісну з життям. І тоді вже не має значення, з якого боку салону вони опинилися.

Міф №8. Якщо в машині є подушки безпеки, то пристігатися не потрібно

Цей міф насаджений самими автовиробниками, які в 60-х і 70-х роках рекламували подушки як потенційну заміну ременів. У разі аварії подушка безпеки починає розгортання, щоб "прийняти" на себе людину. Але проблема в тому, що людина рухається назустріч подушці, але вона робить це ще швидше - зі швидкістю 300 км / год. Ремінь безпеки не дає водієві "зустрітись" з подушкою занадто швидко. До того ж, подушка розробляється саме для роботи разом з ременем, тому і вважається "допоміжним" засобом. Вона повинна прийняти тіло і голову, коли повністю розкрилася і вже почала здуватися. Людина своїм тілом видавлює з неї повітря через тильні отвори мішка, і тим самим не відбувається удар об нього.

Міф №9. Ремінь безпеки може в разі аварії травмувати людину

Ремінь дійсно може стати причиною травми, але тільки одного типу. Йдеться про пошкодження шийної частини хребта, адже в ході різкого гальмування тіло за інерцією продовжує рухатися вперед. Ще він може викликати опік або, наприклад, зламати ключицю, якщо неправильно відрегульований, що нерідко трапляється, коли дітей пристібають розрахованим на дорослого ременем безпеки. Однак у порівнянні з тими травмами, від яких він вбереже, такі наслідки використання ременів безпеки навіть не заслуговують уваги.

Міф №10. Ремені безпеки незручні.

Це те саме, що стверджувати, ніби руками їсти зручніше, для того, щоб потім не мити ложку. Насправді звичку пристігатися в автомобілі треба виховувати ще з дитинства. В такому випадку у не пристебнутої людини з'являється почуття психологічного дискомфорту від відсутності ременя.

Разом з тим, є категорії водіїв та пасажирів, яким ПДР дозволяють не пристігатися. У населених пунктах - це особа, яка навчає водінню, якщо за кермом учень, водії-інваліди, водії і пасажирів оперативних та спеціальних транспортних засобів, водії і пасажирів таксі.

Поza населених пунктів таке право має тільки особа, яка навчає водінню, якщо за кермом учень.

Водій мотоцикла або мопеда повинен бути в застебнутому мотошоломі, йому також забороняється перевозити пасажирів без застебнутих мотошоломів.

Забороняється створювати своїми діями загрозу безпеці дорожнього руху.

Повідомляти дорожньо-експлуатаційним організаціям або уповноваженим підрозділам Національної поліції про виявлені факти створення перешкод для дорожнього руху, а також не вчиняти дій, внаслідок яких може бути пошкоджено автомобільні дороги та їх складові, а також завдано шкоди користувачам.

На вимогу поліцейського водій повинен зупинитися з дотриманням вимог цих Правил, а також пред'явити для перевірки документи, перелік яким ми вже розглянули.

Водій повинен дати можливість поліцейському перевірити номери агрегатів транспортного засобу, а також його комплектність.

Отже, поліцейський має право попросити водія відкрити капот для перевірки відповідності номерів агрегатів автомобіля записам в реєстраційних документах і перевірити його комплектність, тобто наявність знаку аварійної зупинки, медичної аптечки та вогнегасника.

Водій повинен дати можливість оглянути транспортний засіб відповідно до законодавства за наявності на те законних підстав.

Які ж законні підстави для проведення огляду автомобіля?

1) затримання водія або пасажирів і доставлення їх в орган (підрозділ) поліції;

2) скоєння адміністративного правопорушення для забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення.

Зверніть увагу!

Водій повинен знати, що огляд транспортного засобу не може проводитися з метою вирішення питання про можливе його затримання. Водій може бути затриманий лише на підставах, які виникли до проведення огляду. Огляд транспортного засобу може бути проведений лише в разі вчинення адміністративного правопорушення та складення відповідного протоколу про адміністративне правопорушення.

Яка процедура огляду транспортного засобу?

Огляд транспортного засобу обов'язково оформляється відповідним протоколом, в якому вказуються підстави та мотиви проведення огляду, його результати та ін. або про це робиться відповідний запис у протоколі про адміністративне правопорушення або в протоколі про адміністративне затримання.

Протокол є одним із доказів у справі про адміністративне правопорушення. Він може довести провину водія або ж підтвердити його невинність, а головне, надасть гарантовану можливість провести перевірку законності дій працівника поліції й оскаржити його неправомірні дії у випадку, якщо вони матимуть місце.

Що робити, якщо «просять» відкрити багажник?

Пам'ятайте – це ПРОХАННЯ, а не вимога. Вимагати такі речі поліцейський не має права. Має право провести зовнішній огляд, а не обшук. Без вашого дозволу поліцейські не мають законного права навіть відкрити двері авто – це вже обшук. Якщо поліцейський наполягає, нагадайте йому, що спершу він повинен скласти протокол про адміністративне затримання або про

вчинення адміністративного правопорушення, при можливості, в присутності двох понятих (наявність понятих обов'язкова лише при огляді транспортного засобу без його власника), або пред'явити постанову суду про проведення обшуку, при цьому, знімайте все на відео, якщо є така можливість.

Водій повинен надати можливість провести з використанням спеціальних пристроїв (приладів) перевірку технічного стану транспортних засобів, які відповідно до законодавства підлягають обов'язковому технічному контролю.

Обов'язковому технічному контролю підлягають транспортні засоби, які використовуються з комерційною метою, наприклад вантажні автомобілі, автобуси, автомобілі-таксі тощо.

У місці здійснення габаритно-вагового контролю на вимогу працівника пункту габаритно-вагового контролю або поліцейського водій вантажного автомобіля (в тому числі механічного транспортного засобу) повинен зупинитися з дотриманням вимог цих Правил, а також передати для перевірки документи, перелік яких ми вже знаємо; надати транспортний засіб та причіп (за наявності) для вагового та/або габаритного контролю відповідно до встановленої процедури.

У разі виявлення під час здійснення габаритно-вагового контролю невідповідності фактичних вагових та/або габаритних параметрів установленим нормам і правилам рух такого транспортного засобу та/або причепа забороняється до отримання в установленому порядку дозволу на проїзд автомобільними дорогами транспортних засобів, вагові або габаритні параметри яких перевищують нормативні, про що складається відповідний акт.

На ділянках доріг у межах прикордонної смуги та контрольованого прикордонного району на вимогу уповноваженої особи Держприкордонслужби водій повинен зупинитися з дотриманням вимог цих Правил, а також: пред'явити для перевірки документи, які мають бути у водія і перелік яких ми знаємо; дати можливість оглянути транспортний засіб і перевірити номери його агрегатів.

На ділянках доріг у межах прикордонної смуги та контрольованого прикордонного району на вимогу уповноваженої особи Держприкордонслужби водій повинен зупинитися з дотриманням вимог цих Правил, а також:

пред'явити для перевірки документи, які мають бути у водія і перелік яких ми знаємо;

дати можливість оглянути транспортний засіб і перевірити номери його агрегатів.

Водій повинен на вимогу поліцейського пройти в установленому порядку медичний огляд з метою встановлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції. Перевірка водія здійснюється або за допомогою алкотестера або в медичних закладах.

За рішенням поліцейського за наявності відповідних підстав водій зобов'язаний пройти позачерговий медичний огляд з метою визначення здатності безпечно керувати транспортним засобом.

Таке рішення може бути прийнято, якщо скажімо людина отримала травму очей або через поважний вік. Тут з'являються підстави для проведення позачергового медичного огляду.

Водій, крім водіїв транспортних засобів дипломатичних та інших представництв іноземних держав, міжнародних організацій, оперативних і спеціальних транспортних засобів, повинен надавати транспортний засіб окремим посадовим особам в чітко обумовлених випадках, а саме:

- поліцейським та працівникам охорони здоров'я для доставки до найближчого закладу охорони здоров'я осіб, які потребують екстреної (швидкої) медичної допомоги.

- поліцейським для виконання непередбачених і невідкладних службових обов'язків, пов'язаних із переслідуванням правопорушників, доставкою їх до органів Національної поліції, та для транспортування пошкоджених транспортних засобів.

Слід зазначити, що для транспортування пошкоджених транспортних засобів залучаються лише вантажні автомобілі.

Тут відразу виникає питання щодо відшкодування збитків, пов'язаних з використанням транспортних засобів. Так ось, на вимогу водія особа, яка скористалася транспортним засобом, повинна видати йому довідку із зазначенням пройденої відстані, тривалості поїздки, свого прізвища, посади, номера посвідчення, повного найменування свого підрозділу чи організації. І та організація, де працює даний співробітник зобов'язана відшкодувати водію збитки.

Водій з інвалідністю, що керує мотоколяскою або автомобілем, позначеними розпізнавальним знаком може відступати від вимог дорожніх знаків:

Рух заборонено, рух МТЗ заборонено, зупинку заборонено, якщо під знаком є табличка «Крім водіїв з інвалідністю», стоянку заборонено, стоянку заборонено в непарні числа місяця, стоянку заборонено в парні числа місяця та зона обмеженої стоянки.

Водієві забороняється керувати транспортним засобом у стані алкогольного сп'яніння або перебуваючи під впливом наркотичних чи токсичних речовин або передавати керування транспортним засобом особам, які перебувають у такому стані; керувати транспортним засобом у хворобливому стані, у стані стомлення, а також перебуваючи під впливом лікарських препаратів, що знижують швидкість реакції і увагу або передавати керування транспортним засобом таким особам.

Забороняється керувати транспортним засобом:

- не зареєстрованим в уповноваженому органі МВС, або таким, що не пройшов відомчу реєстрацію в разі, якщо законом встановлена обов'язковість її проведення, а також без номерного знаку або з номерним знаком, що не належить цьому засобу; не відповідає вимогам стандартів; закріплений не в

установленому для цього місці; закритий іншими предметами чи забруднений, що не дає змоги чітко визначити символи номерного знаку з відстані 20 м; неосвітлений чи перевернутий;

- забороняється передавати керування транспортним засобом особам, які не мають при собі посвідчення на право керування ним, якщо тільки це не стосується навчання водінню відповідно до вимог цих Правил;

- забороняється під час руху транспортного засобу забороняється користуватися засобами зв'язку, тримаючи їх у руці (за винятком водіїв оперативних транспортних засобів під час виконання ними невідкладного службового завдання);

- користуватися розпізнавальним знаком “Водій з інвалідністю” за відсутності у водія чи пасажирів документів, що підтверджують інвалідність (крім водіїв з явними ознаками інвалідності або водіїв, які перевозять пасажирів з явними ознаками інвалідності).

У разі причетності до дорожньо-транспортної пригоди:

Водій зобов'язаний негайно зупинити транспортний засіб і залишатися на місці пригоди. У разі залишення місця ДТП водій притягується до адміністративної, а в деяких випадках – до кримінальної відповідальності.

Увімкнути аварійну сигналізацію і встановити знак аварійної зупинки відповідно до вимог цих Правил на відстані, що забезпечує безпеку дорожнього руху, але не менше:

- в населених пунктах – 20 м;

- поза населених пунктів – 40 м.

не переміщати транспортний засіб і предмети, що мають причетність до пригоди; фіксація слідів ДТП дає можливість в подальшому більш об'єктивно визначити причини цієї події.

Якщо є потерпілі, потрібно вжити можливих заходів для надання їм першої медичної допомоги, викликати карету швидкої медичної допомоги. Якщо це неможливо, скажімо немає зв'язку, тоді потрібно звернутися за допомогою до присутніх і відправити потерпілих до лікувального закладу їх автомобілями; якщо немає до кого звернутися, тоді потрібно відвезти потерпілого до найближчого лікувального закладу своїм транспортним засобом, але попередньо зафіксувавши розташування слідів пригоди, тобто положення транспортних засобів та інших предметів після його зупинки. Для цього в ТЗ корисно мати шматок крейди;

У лікувальному закладі повідомити своє прізвище та номерний знак транспортного засобу, пред'явити свої документи, після цього повернутися на місце пригоди;

- повідомити про дорожньо-транспортну пригоду орган чи уповноважений підрозділ Національної поліції, записати прізвища та адреси очевидців, чекати прибуття поліцейських;

- вжити всіх можливих заходів для збереження слідів пригоди, огороження їх та організувати об'їзд місця пригоди;

- до проведення медичного огляду не вживати без призначення медичного працівника алкоголю, наркотиків, а також лікарських препаратів,

виготовлених на їх основі (крім тих, які входять до офіційно затвердженого складу аптечки).

Часто трапляються аварії, де немає потерпілих та не завдано матеріальної шкоди третім особам, транспортні засоби можуть безпечно рухатися, а водії взаємно погодилися в оцінці обставин скоєного.

В такому випадку викликати на місце ДТП підрозділ поліції немає необхідності, достатньо скласти схему пригоди, поставити підписи під нею та прибути до найближчого поста Національної поліції для оформлення відповідних матеріалів. Крім того, якщо дорожньо-транспортна пригода сталася за участю застрахованих транспортних засобів, водії можуть скласти спільне повідомлення про ДТП, так називаємий «Європротокол» для виплати страхового відшкодування, бланк якого кожна страхова компанія видає водіям, що придбали в неї страховий поліс. Слід зазначити, що неправильно оформлений Європротокол є підставою для відмови страхової компанії у виплаті страхового відшкодування, тому перед його складанням краще порадитися зі спеціалістами цієї компанії, при можливості викликати на подію аварійного комісара.

Транспортні засоби належать до таких категорій:

- Категорія «А1» - мопеди, моторолери та інші двоколісні транспортні засоби, які мають двигун з робочим об'ємом до 50 куб. см або електродвигун потужністю до 4 кВт, дозвіл на керування з 16 років;
- Категорія «А» - мотоцикли та інші двоколісні транспортні засоби, які мають двигун з робочим об'ємом 50 куб. см і більше або електродвигун потужністю 4 кВт і більше, дозвіл на керування з 16 років;
- Категорія «В1» - мотоцикли з боковим причепом, квадро- і трицикли, , мотоколяски та інші триколісні (чотириколісні) мототранспортні засоби, дозволена максимальна маса яких не перевищує 400 кілограмів, дозвіл на керування з 18 років;
- Категорія «В» - автомобілі, дозволена максимальна маса яких не перевищує 3500 кілограмів (7700 фунтів), а кількість сидячих місць, крім сидіння водія, - восьми, состав транспортних засобів з тягачем категорії «В» та причепом, повна маса якого не перевищує 750 кг. Дозвіл на керування з 18 років;
- Категорія «С1» - призначені для перевезення вантажів автомобілі, дозволена максимальна маса яких становить від 3500 до 7500 кілограмів (від 7700 до 16500 фунтів), состав транспортних засобів з тягачем категорії «С1» та причепом, повна маса якого не перевищує 750 кілограмів, дозвіл на керування з 18 років;
- Категорія «С» - призначені для перевезення вантажів автомобілі, дозволена максимальна маса яких перевищує 7500 кілограмів (16500 фунтів), состав транспортних засобів з тягачем категорії «С» та причепом, повна маса якого не перевищує 750 кілограмів, дозвіл на керування з 18 років;
- Категорія «D1» - призначені для перевезення пасажирів автобуси, у яких кількість місць для сидіння, крім сидіння водія, не перевищує 16, состав

транспортних засобів з тягачем категорії «D1» та причепом, повна маса якого не перевищує 750 кілограмів, дозвіл на керування з 21 року;

- Категорія «D» - призначені для перевезення пасажирів автобуси, у яких кількість місць для сидіння, крім сидіння водія, більше 16, состав транспортних засобів з тягачем категорії «D» та причепом, повна маса якого не перевищує 750 кілограмів дозвіл на керування з 21 року.

- Категорія «BE» состав транспортних засобів з тягачем категорії «B» з причепом, повна маса якого перевищує 750 кілограмів, дозвіл на керування з 19 років;

- Категорія «C1E» состав транспортних засобів з тягачем категорії «C1» з причепом, повна маса якого перевищує 750 кілограмів, дозвіл на керування з 19 років;

- Категорія «CE» состав транспортних засобів з тягачем категорії «C» та причепом, повна маса якого перевищує 750 кілограмів, дозвіл на керування з 19 років;

Категорія «D1E» - состав транспортних засобів з тягачем категорії «D1» з причепом, повна маса якого перевищує 750 кілограмів, дозвіл на керування з 21 року;

Категорія «DE» - состави транспортних засобів з тягачем категорії «D» з причепом, повна маса якого перевищує 750 кілограмів, дозвіл на керування з 21 року;

- Категорія «T» - тролейбуси та трамваї, дозвіл на керування з 21 року.

1.3. Рух транспортних засобів із спеціальними сигналами. Обов'язки і права пішоходів, пасажирів. Вимоги до велосипедистів, до осіб, які керують гужовим транспортом, і погоничів тварин.

Рух транспортних засобів із спеціальними сигналами

На оперативних транспортних засобах, а також транспортних засобах спеціальних служб можуть застосовуватися пробліскові маячки синього кольору, червоного кольору або червоного в поєднанні із синім, зеленого або зеленого в поєднанні із синім та оранжевого кольору.

Водії оперативних транспортних засобів, виконуючи невідкладне службове завдання, за умови увімкнення пробліскового маячка синього або червоного кольору і спеціального звукового сигналу, можуть відступати від вимог дорожніх знаків, дорожньої розмітки, правил проїзду перехресть, сигналів світлофора, встановлених швидкісних режимів та багатьох вимог ПДР, але за однієї суттєвої умови, при забезпечення безпеки дорожнього руху.

В даному випадку автомобіль швидкої допомоги може проїхати перехрестя на заборонний сигнал світлофора, але при умові, якщо інші учасники дорожнього руху його помітили та пропускають.

Якщо немає необхідності додаткового привертання уваги водіїв, звуковий сигнал типу сирена може бути вимкнено.

А ось від сигналів регулювальника цей водій відступати не може. Швидка допомога зупиняється на заборонний сигнал регулювальника.

У разі наближення транспортного засобу з увімкненим проблісковим маячком синього кольору та спеціальним звуковим сигналом водії інших транспортних засобів, які можуть створювати йому перешкоду для руху, зобов'язані дати йому дорогу і забезпечити безперешкодний проїзд як власне зазначеного транспортного засобу, так і супроводжуваних ним транспортних засобів, які рухаються колони.

Головна вимога до водіїв при наближенні такого транспортного засобу – не змушувати його змінювати швидкість або напрямок руху.

Якщо на спеціальному транспортному засобі увімкнено пробліскові маячки синього і червоного або лише червоного кольору, водії інших транспортних засобів не залежно від того, заважають вони йому чи не заважають, зобов'язані зупинитися біля правого краю проїзної частини (або на правому узбіччі). На дорозі без розділювальної смуги, як в цьому випадку, зупинитися повинні водії обох напрямків.

Якщо ж дорога має розділювальну смугу, тоді зупинитися повинні водії тих транспортних засобів, що рухаються в попутному напрямку. Водії зустрічного напрямку просто продовжують рух.

Якщо під час супроводження колони транспортних засобів на транспортному засобі, що рухається попереду колони, увімкнено пробліскові маячки синього і червоного або лише червоного кольору, колону повинен замикати транспортний засіб з увімкненим зеленим або синім і зеленим проблісковими маячками, після проїзду якого скасовуються обмеження на рух інших транспортних засобів.

Обгін і випередження транспортних засобів з увімкненими проблісковими маячками синього, червоного та зеленого кольорів і супроводжуваних ними транспортних засобів та рух по суміжних з ними смугах забороняється.

Якщо водій наближається до нерухомого транспортного засобу з увімкненим проблісковим маячком синього кольору та спеціальним звуковим сигналом, він повинен знизити швидкість до 40 км/год та в разі подання регулювальником відповідного сигналу зупинитися. Продовжувати рух можна лише з дозволу регулювальника.

Проблісковий маячок оранжевого кольору використовується на механічних транспортних засобах дорожньо-експлуатаційної служби під час виконання роботи на дорозі, на великогабаритних та великовагових транспортних засобах не дає їм переваги в русі, а служить для привернення уваги та попередження про небезпеку.

Такі водії повинні виконувати вимоги щодо регулювання дорожнього руху, на них поширюються загальні правила щодо проїзду перехресть.

При цьому водіям транспортних засобів дорожньо-експлуатаційної служби під час виконання роботи на дорозі дозволяється відступати від вимог дорожніх знаків (крім знаків пріоритету та знаків «В'їзд заборонено», «Поворот праворуч заборонено», «Поворот ліворуч заборонено», вони можуть відступати від вимог дорожньої розмітки, а також окремих вимог щодо

розташування на проїзній частині, але знову таки за умови забезпечення безпеки дорожнього руху.

Водії інших транспортних засобів при цьому не повинні перешкоджати їхній роботі.

Обов'язки і права пішоходів

Пішоходи повинні рухатися по тротуарах, тримаючись правого боку.

Або по пішохідних доріжках, позначених відповідним знаком.

Якщо немає тротуарів та пішохідних доріжок або пересуватися по них неможливо, пішоходи можуть рухатися велосипедними доріжками, тримаючись правого боку і не утруднюючи рух на велосипедах.

Якщо відсутні велосипедні доріжки, пішоходи можуть пересуваються в один ряд узбіччям, у населеному пункті тримаючись якомога правіше, по ходу руху транспорту.

А поза населеним пунктом, якомога лівіше, рухаючись назустріч руху транспортних засобів. Так у пішоходів буде можливість спостерігати за транспортними засобами і в разі небезпеки, принаймні відскочити в сторону.

Якщо відсутні узбіччя, пішоходам дозволяється рухатися по краю проїзної частини обов'язково назустріч руху транспортних засобів, причому як поза населеними пунктами, так і в населених пунктах. В такому випадку пішоходам потрібно бути особливо обережними і не заважати іншим учасникам дорожнього руху.

Пішоходи, які переносять громіздкі предмети, або особи, які пересуваються в кріслах колісних без двигуна, ведуть мотоцикл, велосипед чи мопед, везуть санки, візок тощо, якщо їх рух тротуарами, пішохідними чи велосипедними доріжками або узбіччями створює перешкоди для інших учасників руху, можуть рухатися по краю проїзної частини в один ряд, звичайно назустріч руху транспортних засобів.

Разом з тим, особи, які ведуть мотоцикл, мопед або велосипед або рухаються в кріслах колісних без двигуна, повинні пересуватися в напрямку руху транспортних засобів. Така вимога обумовлена тим, що транспортні засоби мають світлоповертальні елементи і якщо вони будуть пересуватися проти ходу інших транспортних засобів, це може ввести водіїв в оману.

У темну пору доби та в умовах недостатньої видимості пішоходи, які рухаються проїзною частиною чи узбіччям, повинні виділити себе на проїзній частині.

Наприклад, йти з увімкненим ліхтариком, а за можливості мати на зовнішньому одязі світлоповертальні елементи, для своєчасного їх виявлення іншими учасниками дорожнього руху.

Рух організованих груп людей по дорозі дозволяється тільки в напрямку руху транспортних засобів колоною не більш як по чотири особи в ряду за умови, що колона не займає більше половини ширини проїзної частини одного напрямку руху.

Попереду і позаду колони на відстані 10 - 15 м з лівого боку повинні бути супровідники з червоними прапорцями.

А у темну пору доби та в умовах недостатньої видимості — із засвіченими ліхтарями: спереду — білого кольору, позаду — червоного.

Організовані групи дітей дозволяється водити тільки у світлу пору доби, лише в супроводі дорослих і тільки по тротуарах, пішохідних доріжках або по узбіччю дороги у напрямку руху транспортних засобів.

По проїзній частині водити групи дітей категорично заборонено.

Пішоходи повинні переходити проїзну частину по пішохідних переходах, у тому числі підземних і надземних.

У разі відсутності пішохідних переходів, пішоходи можуть переходити проїзну частину — на перехрестях по лініях тротуарів або узбіч.

Якщо в зоні видимості немає переходу або перехрестя, а дорога має не більше трьох смуг руху для обох його напрямків, дозволяється переходити її під прямим кутом до краю проїзної частини в місцях, де дорогу добре видно в обидва боки, і лише після того, як пішохід упевниться у відсутності небезпеки.

У місцях, де рух регулюється, пішоходи повинні керуватися сигналами регулювальника або світлофора.

Якщо у таких місцях пішоходи не встигли закінчити перехід проїзної частини дороги, тоді вони повинні зупинитися і перебувати на середині проїзної частини, де може бути острівець безпеки.

Перед виходом на проїзну частину з-за транспортних засобів, що стоять, та будь-яких об'єктів, що обмежують оглядовість, пішоходи повинні впевнитися у відсутності транспортних засобів, що наближаються.

Наприклад автобус та тролейбус, що зупинилися на зупинці, потрібно обходити ззаду, так водії і пішоходи будуть бачити один одного.

А ось так робити не можна, такі дії приводять до трагедії.

Трамвай, що зупинився на зупинці, обходимо спереду. Це дасть можливість водію зустрічного трамвая і пішоходу завчасно побачити один одного.

Чекати транспортний засіб пішоходи повинні на посадкових майданчиках

Чи тротуарах а, якщо вони відсутні, — на узбіччі, не створюючи перешкод для дорожнього руху.

На трамвайних зупинках, не обладнаних посадковими майданчиками, пішоходам дозволяється виходити на проїзну частину лише з боку дверей і тільки після зупинки трамвая.

Після висадки з трамвая необхідно залишити проїзну частину не затримуючись. В той же час, водіям, які знаходяться на проїзній частині з боку дверей трамвая, потрібно зупинитися і дати можливість пішоходам здійснити посадку та висадку в трамвай. Продовжити рух цим водіям дозволяється після того, як у трамвая зачиняться двері.

У разі наближення транспортного засобу з увімкненим проблісковим маячком червоного та (або) синього кольору і (або) спеціальним звуковим сигналом пішоходи повинні утриматися від переходу проїзної частини або негайно залишити її.

Пішоходам забороняється виходити на проїзну частину, не впевнившись у відсутності небезпеки для себе та інших учасників руху. Для цього йому слід спочатку подивитися ліворуч, а потім праворуч. І в процесі переходу дороги дивитися по сторонам.

Забороняється раптово виходити, вибігати на проїзну частину, в тому числі на пішохідний перехід.

Допускати самостійний, без нагляду дорослих, вихід дітей дошкільного віку на проїзну частину.

Переходити проїзну частину поза пішохідним переходом, якщо є розділювальна смуга або дорога має чотири і більше смуг для руху в обох напрямках, а також у місцях, де встановлено огороження;

На цей раз все закінчилося для пішохода відносно благополучно, але іншого разу може бути зовсім інакше.

Затримуватися і зупинятися на проїзній частині, якщо це не пов'язано із забезпеченням безпеки дорожнього руху.

Пішоходам забороняється рухатися по автомагістралі чи дорозі для автомобілів,

На таких дорогах пішоходи можуть пересуватися тільки по пішохідним доріжкам або місцям стоянки чи відпочинку.

Якщо пішохід причетний до ДТП, він повинен надати можливу допомогу потерпілим, записати прізвища та адреси очевидців, повідомити орган чи підрозділ міліції про пригоду, необхідні дані про себе і перебувати на місці до прибуття поліцейських.

Пішохід має право на перевагу під час переходу проїзної частини позначеними нерегульованими пішохідними переходами та на регульованих переходах за наявності на те відповідного сигналу світлофора чи регулювальника.

Пішохід має право вимагати від органів виконавчої влади, власників автомобільних доріг, вулиць і залізничних переїздів створення умов для забезпечення безпеки дорожнього руху.

В даному випадку на пішохідну доріжку впало дерево, це загрожує безпеці пішоходів, тому пішохід має право звернутися до відповідних органів для ліквідації цієї загрози.

Обов'язки і права пасажирів

Посадку (висадку) дозволяється здійснювати пасажирам після зупинки транспортного засобу лише з посадкового майданчика, а в разі відсутності такого майданчика — з тротуару чи узбіччя,

а якщо це неможливо, то з крайньої смуги проїзної частини, за умови, що це буде безпечно та не створить перешкод іншим учасникам руху.

Пасажири, користуючись транспортним засобом, повинні сидіти або стояти (якщо це передбачено конструкцією транспортного засобу).

Під час пересування на транспортному засобі, обладнаному ременями безпеки, бути пристебнутими (крім пасажирів з інвалідністю, фізіологічні особливості яких заважають користуватися ременями безпеки), а на мотоциклі і мопеді — в застебнутому мотошоломі.

Не забруднювати проїзну частину та смугу відведення автомобільних доріг та не створювати своїми діями загрози безпеці дорожнього руху.

Пасажирам забороняється під час руху відвертати увагу водія від керування транспортним засобом та заважати йому в цьому.

Відчиняти двері транспортного засобу, не переконавшись, що він зупинився біля тротуару, посадкового майданчика, краю проїзної частини чи на узбіччі.

Забороняється перешкоджати зачиненню дверей та використовувати для їзди підніжки і виступи транспортних засобів;

Заборонено під час руху стояти в кузові вантажного автомобіля, сидіти на бортах або в не обладнаному для сидіння місці.

У разі зупинки чи стоянки транспортних засобів в місцях, де дозволено зупинку, стоянку чи паркування лише водіям, які перевозять пасажирів з інвалідністю, на вимогу поліцейського пред'явити документи, що підтверджують інвалідність (крім пасажирів з явними ознаками інвалідності).

У разі дорожньо-транспортної пригоди пасажир причетного до пригоди транспортного засобу повинен подати можливу допомогу потерпілим, повідомити про пригоду орган чи уповноважений підрозділ Національної поліції.

Пасажир, причетний до ДТП повинен перебувати на місці до прибуття поліцейських.

Пасажир під час користування транспортним засобом має право:

по-перше – на безпечне перевезення себе і багажу і як результат на відшкодування завданих збитків.

Тобто кожен автопарк і таксопарк, трамвайне або тролейбусне депо страхує своїх пасажирів від нещасних випадків. Отже, якщо пасажир постраждав в ДТП на маршрутному транспортному засобі, він має право звернутися до страхової компанії для відшкодування збитків, при смертельних випадках матеріальну компенсацію отримають родичі.

І по-друге – пасажир має право на отримання своєчасної і точної інформації про умови і порядок руху.

Вимоги до велосипедистів

Рухатися по дорозі на велосипедах дозволяється особам, які досягли 14-річного віку. Це не означає, що раніше цього віку не можна їздити на велосипеді, звичайно можна, але десь на закритих територіях, не по дорогах.

Для водіїв велосипедів місцевими органами виконавчої влади може бути встановлена картка, в яку заноситься інформація про водія і яку водії велосипедів у такому разі повинні мати при собі.

Велосипедист має право керувати велосипедом, який обладнаний звуковим сигналом та світлоповертачами: спереду - білого кольору, по боках - оранжевого, позаду - червоного.

Для руху в темну пору доби на велосипеді повинен бути встановлений та увімкнений ліхтар (фара).

І як приклади – рух велосипедиста з увімкненою фараю в темну пору доби і в умовах недостатньої видимості.

Велосипедисти, рухаючись групами, повинні їхати один за одним, щоб не заважати іншим учасникам дорожнього руху.

Колона велосипедистів, що рухається по проїзній частині, повинна бути розділена на групи (до 10 велосипедистів у групі) з дистанцією руху між групами.

На велосипеді можна перевозити тільки такі вантажі, які не заважають керувати велосипедом і не створюють перешкод іншим учасникам дорожнього руху.

Якщо велосипедна доріжка перетинає дорогу поза перехрестям, велосипедисти зобов'язані дати дорогу іншим транспортним засобам, що рухаються по дорозі.

Водіїв механічних транспортних засобів попереджають, що вони наближаються до місця, де велосипедна доріжка перетинає дорогу поза перехрестям шляхом встановлення знаку «Виїзд велосипедистів».

Велосипедисту забороняється керувати велосипедом з несправним гальмом, звуковим сигналом, а в темну пору доби і в умовах недостатньої видимості - з вимкненим ліхтарем (фарою) чи без світлоповертачів.

Забороняється рухатися по автомагістралях і дорогах для автомобілів, так як і іншим тихохідним транспортним засобам і пішоходам.

Також забороняється рухатися по проїзній частині, коли поряд облаштовано велосипедну доріжку.

Велосипедистам в даному випадку слід рухатися саме по велосипедній доріжці.

Заборонено рух на велосипеді по тротуарах і пішохідних доріжках

По тротуарах чи пішохідних доріжках можуть рухатися тільки маленькі діти до 7 років на дитячих велосипедах під наглядом дорослих.

Забороняється під час руху триматися за інший транспортний засіб та знімати ноги з педалей, це може призвести до трагедії;

Теж саме можна сказати про їзду на велосипеді, не тримаючись за руль, це також заборонено;

Заборонено перевозити пасажирів (за винятком дітей до 7 років, які перевозяться на додатковому сидінні);

Заборонено буксирувати велосипеди, а також буксирувати причеп, не передбачений для експлуатації з велосипедом.

Велосипедисти повинні виконувати вимоги цих Правил, що стосуються водіїв або пішоходів і не суперечать вимогам цього розділу, наприклад дотримуватися правил проїзду перехресть, не керувати велосипедом в стані алкогольного сп'яніння тощо.

Вимоги до осіб, які керують гужовим транспортом, і погоничів тварин

Керувати гужовим транспортом та переганяти тварин по дорозі дозволяється особам, не молодшим 14-річного віку.

Гужовий віз (сани) повинен бути обладнаний світлоповертачами: спереду білого кольору, ззаду — червоного.

Для руху в темну пору доби та в умовах недостатньої видимості на гужовому транспорті необхідно увімкнути ліхтарі: спереду — білого кольору, ззаду — червоного кольору, що встановлюються з лівого боку возу (саней).

У разі виїзду на дорогу з прилеглої території або з другорядної дороги в місцях з обмеженою оглядовістю водій воза (саней) повинен вести тварину за вуздечку, повід.

Перевозити людей гужовим транспортом дозволяється за наявності умов, які б виключали можливість перебування пасажирів за боковими та заднім габаритами транспортного засобу. Тому так, як зараз пасажирів перевозити не можна.

Переганяти стадо тварин по дорозі дозволяється лише у світлу пору доби, при цьому залучається така кількість погоничів, щоб можна було направляти тварин якомога ближче до правого краю дороги і не створювати небезпеку та перешкод іншим учасникам дорожнього руху.

Особам, що керують гужовим транспортом, і погоничам тварин забороняється рухатися по автомобільних дорогах державного значення та вести тварин по дорогах з удосконаленим покриттям, якщо є можливість рухатися іншими дорогами.

Забороняється використовувати вози, не обладнані світлоповертачами, без ліхтарів у темну пору доби та в умовах недостатньої видимості;

Заборонено залишати на смузі відведення дороги тварин без нагляду та випасати їх, тобто не можна залишати тварин без нагляду в безпосередній близькості до будь-якої дороги;

Також заборонено переганяти тварин по дорогах у темну пору доби та в умовах недостатньої видимості. Тварини погано помітні для водіїв і це дуже небезпечно.

Через дороги з удосконаленим покриттям стадо тварин слід переганяти тільки в спеціально відведеному місці, що позначено відповідним знаком.

Стадо тварин дозволяється переганяти через залізничні колії тільки на залізничних переїздах.

Особи, які керують гужовим транспортом, і погоничі тварин зобов'язані виконувати вимоги інших пунктів цих Правил, що стосуються водіїв і пішоходів і не суперечать вимогам цього розділу, наприклад не можна керувати гужовою повозкою напідпитку.

4. Засоби регулювання дорожнього руху, їх пріоритет. Попереджувальні знаки та знаки пріоритету.

Засоби регулювання дорожнього руху, їх пріоритет.

Регулювання дорожнього руху здійснюється за допомогою:

дорожніх знаків, дорожньої розмітки, дорожнього обладнання, сигналів світлофора, сигналів регулювальника.

Інколи, окремі засоби регулювання дорожнього руху застосовуються одночасно і їх вимоги можуть суперечити один одному, в таких ситуаціях водій повинен надати перевагу якому одному засобу. Розглянемо це.

Отже, дорожні знаки.

Вони можуть бути постійними, тимчасовими та зі змінною інформацією. Застосування тимчасових знаків обумовлюється причинами тимчасового характеру, наприклад – дорожніми роботами.

Серед усіх знаків, є такі, які за своєю природою є тимчасовими. Ці знаки мають жовтий фон, тому їх легко відрізнити від всіх інших.

Знаки з іншим фоном, крім жовтого є постійними і встановлюються на тривалий термін.

Знаки зі змінною інформацією представляють собою цифрові електронні табло, на які виводиться інформація або у вигляді знаків, або в іншому вигляді про умови та порядок руху в залежності від дорожніх умов або інших чинників. Тобто при зміні дорожніх умов, змінюються вимоги знаків. Скажімо, в суху погоду на даній ділянці дороги висвітлюють знак «обмеження максимальної швидкості» - з цифрою до 90 км/год, пройшов дощ – знак поміняли на обмеження до 80 км/год, на дорозі ожеледиця – з'явився знак з обмеженням 50 км/год.

Будь-який постійний знак можуть встановити тимчасово. Для цього його мають розмістити на опорі жовтого кольору та прикріпити до жовтого щита, хоча в практиці це роблять далеко не завжди.

Інколи, окремі засоби регулювання дорожнього руху застосовуються одночасно і їх вимоги можуть суперечити один одному, в таких ситуаціях водій повинен надати перевагу якому одному засобу. Розглянемо це.

Тимчасові дорожні знаки мають перевагу перед постійними дорожніми знаками.

Наприклад, в даному випадку постійний знак «Рух прямо» зобов'язує водія рухатися тільки прямо, але очевидно з метою проведення дорожніх робіт проїзна частина прямо закрита, при цьому встановлено ряд тимчасових знаків, які направляють водія на проїзну частину ліворуч.

Отже, якщо вимоги тимчасових і постійних знаків суперечать один одному, водій надає перевагу тимчасовим знакам.

Дорожні знаки мають перевагу перед дорожньою розміткою.

Дана дорога має переривчасту лінію дорожньої розмітки, яку перетинати дозволяється, наприклад для виїзду на смугу зустрічного руху з метою обгону. При цьому застосований дорожній знак «Обгін заборонено», який має перевагу перед розміткою, тому обганяти наразі не можна.

Отже, не обганяємо.

Дорожні знаки застосовуються відповідно до цих Правил і повинні відповідати вимогам національного стандарту. Дорожні знаки повинні розміщуватися таким чином, щоб їх було добре видно учасникам дорожнього руху як у світлу, так і в темну пору доби. При цьому дорожні знаки не повинні бути закриті повністю або частково від учасників дорожнього руху будь-якими перешкодами.

Дорожні знаки повинні бути видимими на відстані не менш як 100 м за напрямком руху та розміщеними не вище 6 м над рівнем проїзної частини.

Дорожні знаки розміщуються таким чином, щоб інформацію, яку вони передають, могли сприймати саме ті учасники руху, для яких вона призначена.

Сигнали світлофорів, крім жовтого миготливого, мають перевагу перед дорожніми знаками пріоритету.

Часто при проїзді перехрестя спостерігається, що рух регулюється світлофорами, в той же час встановлені знаки пріоритету.

Якщо на регульованому перехресті працюють світлофори, тоді знаки пріоритету не діють, тобто водії жовтого та зеленого автомобілів проїжджають перехрестя без зупинки на дозволяючий сигнал світлофора, не зважаючи на знак «Проїзд без зупинки заборонено», в той же час водії червоного та синього автомобілів зупиняються у визначеному місці на заборонний сигнал світлофора.

Виникає питання, а навіщо тоді тут встановили знаки пріоритету? Мабуть для того, щоб заплутати водіїв? Ні, звичайно. Просто світлофори можуть з якоїсь причини не працювати.

В такому випадках перехрестя буде нерегульованим, де будуть діяти знаки пріоритету, як в даному випадку, тоді першими проїдуть перехрестя синій і червоний автомобілі в зв'язку з тим, що вони знаходяться на головній дорозі. Жовтий і зелений автомобілі при цьому виконують вимоги знаку «Проїзд без зупинки заборонено» і проїдуть перехрестя останніми.

При відсутності знаків пріоритету будуть діяти правила проїзду перехрестя рівнозначних доріг.

Перехрестя також буде нерегульованим, якщо світлофори працюють в режимі жовтого миготливого сигналу. Знову таки, водіям слід виконувати вимоги знаків пріоритету, а при їх відсутності керуватися правилами проїзду перехрестя рівнозначних доріг.

В режим жовтого миготливого сигналу світлофори переводять здебільшого в нічний час, коли рух транспортних засобів мало інтенсивний.

Сигнали регулювальника мають перевагу перед сигналами світлофорів та вимогами дорожніх знаків і є обов'язковими для виконання.

Акцентуємо увагу, що перед дорожньою розміткою основні сигнали регулювальника переваги не мають.

На даному перехресті всі водії повинні виконувати вимоги регулювальника, не звертаючи увагу на світлофори та знаки. Наразі, регулювальник забороняє рух всіх транспортних засобів. Далі, він свистить, змінює сигнал і забігаючи наперед, скажемо, що на такий сигнал регулювальника жовтому та зеленому автомобілям рух заборонено, червоному і синьому дозволяється рух прямо або праворуч. Тому всі кому регулювальник дозволяє рух, їдуть, інші стоять.

Водії та пішоходи повинні виконувати додаткові вимоги регулювальника, навіть якщо вони суперечать сигналам світлофорів, вимогам дорожніх знаків і розмітки.

Отже, регулювальник може подавати як основні сигнали, так і додаткові. Основних сигналів всього 3 і ми будемо їх вивчати в подальшому. А ось зміст додаткових сигналів регулювальника ПДР не визначений. Регулювальник

подає такі сигнали на свій розсуд, головне - вони повинні бути зрозумілими для водіїв та пішоходів, регулювальник в таких випадках звертається де до всіх водіїв та пішоходів одночасно, а конкретно до тієї чи іншої особи.

Таким чином, якщо основні сигнали регулювальника мають перевагу перед сигналами світлофорів та вимогами дорожніх знаків, то додаткові сигнали – перед сигналам світлофорів, вимогам дорожніх знаків і дорожньої розмітки. Тому, якщо регулювальник звертається до водія особисто, він зобов'язаний виконати його вимоги в будь-якому випадку.

Попереджувальні знаки

Попереджувальні знаки інформують водіїв про наближення до небезпечної ділянки дороги і характер цієї небезпеки. Про ту чи іншу небезпеку водія слід попереджувати завчасно, тому попереджувальні знаки встановлюються: в населеному пункті – за 50 – 100 м до небезпечної ділянки дороги, поза населеним пунктом – за 150-300 м з врахуванням дозволеної швидкості руху на даній дорозі та можливості своєчасного виявлення небезпечної ділянки.

Якщо початок небезпечної ділянки дороги закритий від водіїв крутим поворотом, будівлею, зеленими насадженнями іншими предметами, тоді попереджувальні знаки можуть встановлюватися на іншій відстані з використанням таблички «Відстань до об'єкта». Деякі попереджувальні знаки встановлюються безпосередньо перед небезпекою, їх ми розглянемо в ході вивчення цих знаків.

Ця група знаків має здебільшого форму білого рівностороннього трикутника з червоною каймою, за винятком окремих знаків.

Під час руху по ділянках доріг, які позначені попереджувальними знаками, водію необхідно вжити заходів для безпечного проїзду, в основному ці заходи полягають в зменшенні швидкості та підвищенні уваги.

На екрані попереджувальні знаки, які мають форму трикутника.

Попереджувальні знаки, які мають іншу форму.

Знак «Небезпечний поворот праворуч».

Знак попереджає про заокруглення дороги праворуч радіусом менше 500 м поза населеними пунктами і менше 150 м — у населених пунктах або про заокруглення з обмеженою оглядовістю. Застосовується в місцях, де існує імовірність заносу транспортних засобів.

Наближаючись до такого повороту, водій повинен знизити швидкість руху і переконатися в безпеці виконання повороту. Слід пам'ятати, що на крутих поворотах, а також на ділянках доріг з обмеженою оглядовістю забороняється обгін транспортних засобів.

Знак «Небезпечний поворот ліворуч»

Цей знак попереджає водія про аналогічне попередньому заокруглення дороги, тільки ліворуч.

Дії водія після проїзду такого знаку – це знизити швидкість для безпечного проїзду крутого повороту ліворуч

Знаки «Декілька поворотів».

Ділянка дороги з двома і більше розташованими один за одним небезпечними поворотами: або з першим поворотом праворуч, або з першим поворотом ліворуч.

Якщо поворотів три і більше, які слідують один за одним, разом зі знаками застосовується табличка «Кількість поворотів» Допускається позначення кількості поворотів безпосередньо на самих знаках.

Рухатись по даній ділянці дороги потрібно обережно, з невисокою швидкістю, не допускаючи обгонів інших транспортних засобів.

Знаки «Напрямок повороту».

Такі знаки застосовуються для позначення напрямку повороту на кривих малого радіуса з обмеженою оглядовістю, де визначення напрямку повороту може бути утруднено. Знаки встановлюються безпосередньо перед поворотами.

Знаки «Напрямок повороту праворуч» або «Напрямок повороту ліворуч» можуть застосовуватися в місцях проведення дорожніх робіт з метою позначення напрямку об'їзду ділянки дороги, знак «Напрямок повороту праворуч» також може застосовуватися для позначення напрямку об'їзду центру перехрестя з круговим рухом.

На пологих кривих можуть бути використані частини відповідних знаків.

Знак «Напрямок повороту праворуч та ліворуч» може встановлюватися на Т-подібних перехрестях, розгалуженнях доріг або для об'їзду ділянки дороги, що ремонтується.

Наближаючись до повороту з такими знаками, водій може чітко визначити, в якому напрямку йде заокруглення дороги, що значно підвищує БДР, особливо в складних дорожніх умовах, наприклад в нічний час.

Тепер проїдемо Т-подібне перехрестя, на якому застосований знак «Напрямок повороту праворуч та ліворуч».

Це перехрестя рівнозначних доріг, ми повертаємо праворуч, тому перешкоди праворуч у нас немає, можна їхати.

Знак «Звуження дороги».

Даний знак застосовується для забезпечення безпеки дорожнього руху в місцях, де спостерігається звуження проїзної частини більш ніж на 0,5 метри, тому, наближаючись до таких звужень, водій зобов'язаний знизити швидкість і проїхати позначену ділянку з дотриманням заходів безпеки.

Знаки «Звуження дороги праворуч» та «Звуження дороги ліворуч».

Знаки попереджають про звуження дороги більш ніж на 0,5 м на дорогах поза населеними пунктами., а в населених пунктах – встановлюються на ділянках доріг, де ширина проїзної частини зменшується на одну смугу.

У випадку зменшення ширини проїзної частини на одну смугу, водій повинен перестроїтися, при цьому даючи дорогу транспортним засобам, які рухаються в попутному напрямку.

Знаки «Крутий підйом» та «Крутий спуск».

Такі знаки попереджають про наближення до підйому або спуску, на якому діють вимоги щодо руху транспортних засобів по гірських дорогах та крутих спусках.

Якщо підйом чи спуск тільки один, знаки встановлюються на зальних підставах, як ми пам'ятаємо – в населеному пункті за 50-100 м, поза населеним пунктом – 150-300 м. Якщо ж підйоми та спуски чергуються один за одним, тоді знаки встановлюються безпосередньо перед цими спусками та підйомами.

Слід зазначити, що на транспортних засобах з механічними коробками передач круті спуски потрібно долати на тій же передачі, на якій ви би виїхали на аналогічний підйом, тобто чим крутіший спуск, тим нижча передача повинна бути ввімкнена в коробці передач, ще дозволить збільшити ефективність гальмування двигуном, що значно підвищує безпеку руху, особливо на слизьких дорогах. На транспортних засобах з автоматичними коробками передач водієві достатньо просто відпустити газ, якщо спуск дуже крутий та слизький, рекомендується перевести селектор коробки передач в положення «3», «2» або навіть «1» звичайно попередньо зменшивши швидкість.

Знак «Виїзд на набережну або берег».

Попереджає про виїзд на берег водойми, у тому числі на поромну переправу (в такому випадку застосовується з відповідною табличкою).

Водій повинен вжити заходів щодо зниження швидкості і безпечного проїзду ділянки дороги, де є набережна, водойма або паромна переправа.

На дорогах поза населеними пунктами знак «Виїзд на набережну» повторюється. Перший знак встановлюється на відстані 150-300 м до такої ділянки дороги, другий – не менше, ніж за 50 м.

Знак «Тунель».

Наближення до споруди, що не має штучного освітлення, оглядовість в'їзного порталу якої обмежена або на під'їзді до неї звужена проїзна частина.

Перед в'їздом до тунелю незалежно від часу доби водій повинен увімкнути ближнє світло фар.

Знак «Нерівна дорога».

Встановлюється перед ділянками автомобільних доріг, які мають нерівності проїзної частини, напливи, спучування, величина яких перевищує допустимі норми.

Даний знак є тимчасовим і встановлюється на період, який необхідний для проведення відповідних ремонтних робіт.

Знак «Пагорб».

Встановлюється для попередження про ділянки доріг з буграми, напливами, спучуваннями. Цей знак попереджає про наближення до пристрою примусового зниження швидкості руху транспортних засобів, такого собі «лежачого поліцейського», неплавних стиків мостів, а також до так званих горбатих мостів.

При наближенні до таких місць з метою забезпечення безпеки дорожнього руху, водієві необхідно знизити швидкість руху.

Знак «Вибоїна».

Встановлюється перед ділянками автомобільних доріг, які мають нерівності проїзної частини або просідання дорожнього покриття, величина яких перевищує допустимі норми.

Даний знак є тимчасовим і встановлюється на період, який необхідний для виконання робіт з усунення вибоїн.

Знак «Слизька дорога».

Попереджає водія про те, що попереду ділянка дороги із слизьким покриттям. Знак може використовуватися з табличками «Ожеледиця» або «Вологе покриття».

Наближаючись до такої ділянки дороги, водій зобов'язаний знизити швидкість, щоб проїхати її з дотриманням заходів безпеки

На дорогах поза населеними пунктами знак повторюється. Перший знак встановлюється на відстані 150-300 м до небезпечної ділянки, другий – не менше, ніж за 50 м.

Знак «Викидання кам'яних матеріалів».

Знак встановлюється для попередження водіїв про наближення до ділянок доріг, на яких може відбуватися викидання щебеню, гравію і подібних елементів з-під коліс транспортних засобів внаслідок проведення ремонтних робіт.

Даний знак є тимчасовим і встановлюється на період, який необхідний для усунення цих явищ.

Водієві слід знизити швидкість та збільшити дистанцію для запобігання пошкодження камінням лобового скла, фар та інших елементів.

На дорогах поза населеними пунктами знак «Викидання кам'яних матеріалів» повторюється. Перший знак встановлюється на відстані 150-300 м до небезпечної ділянки, другий – не менше, ніж за 50 м.

Знак «Небезпечне узбіччя».

Цей знак попереджає, що узбіччя підвищене, занижене, зруйноване або на ньому виконуються ремонтні роботи. Даний знак є тимчасовим і встановлюється на період, який необхідний для виконання робіт з усунення нерівностей узбіччя.

Водієві слід утриматися від зупинки чи стоянки на узбіччі в цьому місці.

На дорогах поза населеними пунктами знак «Небезпечне узбіччя» повторюється. Перший знак встановлюється на відстані 150-300 м до небезпечної ділянки, другий – не менше, ніж за 50 м.

Знак «Падіння каміння»

Ділянка дороги, на якій можуть бути падіння каміння, обвали, зсуви, снігові лавини.

Наближаючись до такої ділянки дороги, водій зобов'язаний вжити всіх застережних заходів, не забуваючи дивитися вгору для уникнення потрапляння під каменепад чи лавину.

На дорогах поза населеними пунктами знак «Падіння каміння» повторюється. Перший знак встановлюється на відстані 150-300 м до небезпечної ділянки, другий – не менше, ніж за 50 м.

Знак «Боковий вітер».

Ділянка дороги, на якій можливий сильний боковий вітер або його раптові пориви.

Знак встановлюється на ділянках доріг, де розташовані мости, шляхопроводи, естакади, на гірських перевалах, уздовж обривів, тобто в місцях, де можливий сильний боковий вітер або його раптові пориви, що може призвести до втрати контролю над транспортним засобом.

Водію слід знизити швидкість і бути готовим поворотом керма скоригувати траєкторію руху свого транспортного засобу.

Знак «Низьколітаючі літаки». Ділянка дороги, яка проходить поблизу аеродрому або над якою літаки чи вертольоти пролітають на невеликій висоті.

Цей встановлюють через сильний гул літального апарату, який летить на невеликій висоті, внаслідок чого водій може просто злякатися і відволіктися від дорожньої обстановки.

Тому водія про це попереджають.

Знак «Перехрещення з рухом по колу». Попереджає водія про те, що він наближається до перехрестя, на якому організований круговий рух.

Поза населеними пунктами знак встановлюється перед кожним перехрестям, на якому організований круговий рух, а в населених пунктах на перехрестях, де відстань видимості менше 50 м.

Безпосередньо на самому встановленій вже наказовий знак «Круговий рух», який зобов'язує водія об'їжджати перехрестя тільки в напрямку годинникової стрілки.

Знак «Перехрещення з трамвайною колією».

Місце перетинання дороги з трамвайною колією на перехресті з обмеженою оглядовістю чи поза ним.

Встановлюється у випадках, коли відстань видимості трамвайної колії менше 50 м.

Водій нерейкового транспортного засобу повинен бути готовий в разі необхідності дати дорогу трамваю.

Знак «Перехрещення рівнозначних доріг».

Встановлюється на перехрестях з обмеженою оглядовістю.

На такому перехресті діє так зване правило «перешкода праворуч», тобто водій повинен дати дорогу транспортному засобу, який наближається праворуч.

При наближенні до такого перехрестя дивимося праворуч, поступаємося дорогою жовтому автомобілю, він у нас перешкода праворуч, про всяк випадок дивимося ліворуч, бачимо зелений автомобіль, який пригальмував і дає нам дорогу, ми у нього перешкода праворуч, тому проїжджаємо перехрестя.

Більш детально ми розглянемо це правило при вивченні правил проїзду перехресть.

Знак «Перехрещення з другорядною дорогою» встановлюється завчасно перед таким перехрещенням і позначає головну дорогу.

Він інформує учасників дорожнього руху про наближення до перехрестя, на якому вони мають перевагу в русі.

Безпосередньо перед таким перехрестям може бути встановлений знак пріоритету «Головна дорога».

Проїжджаючи через такі перехрестя, водії зобов'язані дотримуватися заходів безпеки дорожнього руху з метою запобігання виникненню дорожньо-транспортних пригод.

Знаки «Прилягання другорядної дороги з правого боку», «Прилягання другорядної дороги з лівого боку».

Такі знаки встановлюються завчасно перед перехрестями, та інформують водіїв, що вони рухаються головною смугою, а другорядна дорога прилягає відповідно праворуч або ліворуч.

При проїзді такі перехрестя, слід звернути увагу на дорожню обстановку на другорядній дорозі з метою забезпечення безпеки дорожнього руху.

Знаки «Прилягання другорядних доріг з правого і лівого боків або навпаки - з лівого і правого боків».

Такі знаки встановлюються, якщо відстань між другорядними дорогами в населеному пункті – менше 50 м, поза населеним пунктом – менше 100 м.

Знаки інформують водіїв, що вони рухаються головною смугою, а другорядна дорога прилягає спочатку з одного боку, а потім з іншого.

Знак «Світлофорне регулювання»

Перехрестя, пішохідний перехід або ділянка дороги, рух на якій регулюється світлофором.

Такий знак встановлюється у населеному пункті - перед першим, після в'їзду в цей населений пункт світлофором або якщо видимість світлофора менше 100 м., а на дорогах поза населеним пунктом - на всіх регульованих перехрестях та пішохідних переходах.

І в якості прикладу – світлофор, який встановлений перед першим, після в'їзду в цей населений пункт світлофором.

Знак «Розвідний міст».

Попереджає учасників дорожнього руху, на шляху прямування яких встановлений даний дорожній знак, про наближення до місця, де можливе підняття моста для забезпечення проходження кораблів.

В цьому випадку міст розведений, ми зупиняємося на заборонний сигнал світлофора і чекаємо проходження кораблів та наступного опускання моста для продовження руху.

На дорогах поза населеними пунктами знак «Розвідний міст» повторюється. Перший знак встановлюється на відстані 150-300 м до небезпечної ділянки, другий – не менше, ніж за 50 м.

Знак «Двосторонній рух».

Встановлюється в кінці дороги з одностороннім рухом для попередження про її закінчення і наближення до ділянки дороги, на якій організований двосторонній рух. Знак може бути також встановлений на дорозі з одностороннім рухом в період виконання дорожніх робіт, в такому випадку він повинен мати жовтий фон.

Під'їжджаючи до ділянки дороги з двостороннім рухом, водієві потрібно рухатися ближче до правого краю проїзної частини, забезпечуючи як власне собі, так і зустрічним транспортним засобам безпеку руху.

Знак «Залізничний переїзд із шлагбаумом», Позначає залізничний переїзд зі шлагбаумом.

При під'їзді до такого переїзду водій повинен керуватися вказівками і сигналами чергового по переїзду, положенням шлагбаума, світовою та звуковою сигналізацією, а також переконатися, що в межах видимості не наближається поїзд і тільки після цього продовжити рух.

На дорогах поза населеними пунктами знак «Залізничний переїзд із шлагбаумом» встановлюється з обох сторін дороги і повторюється, при цьому разом з ним використовуються також знаки «Наближення до залізничного переїзду».

Знаки наближення з трьома лініями встановлюються з першими по ходу руху знаками «Залізничний переїзд із шлагбаумом» за 150-300 м до переїзду, знаки наближення з однією лінією встановлюються з дублюючими знаками не менше, ніж за 50 м до переїзду, а знаки наближення з двома лініями – самостійно, на рівномірній відстані між першим знаком «Залізничний переїзд із шлагбаумом» і дублюючим знаком.

Розглянемо встановлення таких знаків на прикладі.

Перший знак «Залізничний переїзд із шлагбаумом» наближенням з трьома лініями – до переїзду 150-300 м, наближення з двома лініями – до переїзду 100-200 м, дублюючий знак і наближення з однією лінією – до переїзду не менше 50 м.

Знак «Залізничний переїзд без шлагбаума». Позначає залізничний переїзд без шлагбаума.

Безпосередньо перед цим переїздом встановлюються знаки «Одноколійна залізниця» або «Багатоколійна залізниця».

При під'їзді до такого переїзду водій повинен керуватися дорожніми знаками та дорожньою розміткою, в цьому випадку зупинитися перед стоп-лінією, виконуючи вимоги знаку «Проїзд без зупинки заборонено», переконатися, що в межах видимості не наближається поїзд і тільки після цього продовжити рух.

На дорогах поза населеними пунктами знак «Залізничний переїзд без шлагбаума» встановлюється з обох сторін дороги і повторюється, при цьому разом з ним використовуються також знаки «Наближення до залізничного переїзду».

Знаки наближення з трьома лініями встановлюються з першими по ходу руху знаками «Залізничний переїзд без шлагбаума» за 150-300 м до переїзду, знаки наближення з однією лінією встановлюються з дублюючими знаками не менше, ніж за 50 м до переїзду, а знаки наближення з двома лініями – самостійно, на рівномірній відстані між першим знаком «Залізничний переїзд без шлагбаума» і дублюючим знаком.

Розглянемо встановлення таких знаків на прикладі.

Перший знак «Залізничний переїзд без шлагбаума» з наближенням з трьома лініями – до переїзду 150-300 м, наближення з двома лініями – до переїзду 100-200 м, дублюючий знак і наближення з однією лінією – до переїзду не менше 50 м.

Під'їжджаємо до переїзду, виконуємо вимоги знаку «Проїзд без зупинки заборонено», зупиняючись перед стоп-лінією, переконуємося, що в межах видимості поїзд не наближається і продовжуємо рух.

Знак «Пішохідний перехід». Наближення до нерегульованого пішохідного переходу, позначеного відповідними дорожніми знаками або дорожньою розміткою.

При наближенні до такого пішохідного переходу, водій повинен зменшити швидкість і бути готовим дати дорогу пішоходам, які знаходяться на його шляху руху і мають перевагу.

Знак «Діти».

Ділянка дороги, на якій можлива поява дітей з території дитячого закладу такого, як дитячий садок, школа, оздоровчий табір тощо), що прилягає безпосередньо до дороги.

Водієві потрібно знизити швидкість для уникнення наїзду на дітей, які можуть несподівано з'явитися на проїзній частині

Знак «Діти» повторюється як на дорогах в населених пунктах, так і та поза населеними пунктами.

В населеному пункті перший знак встановлюється на відстані 100 м до небезпечної ділянки дороги, а поза населеним пунктом – за 150-300 м до небезпечної ділянки, дублюючий знак і в населеному пункті і поза ним – не менше ніж за 50 м.

Знак «Виїзд велосипедистів»

Ділянка дороги, на якій можлива поява велосипедистів, або місце перехрещення з велосипедною доріжкою поза перехрестям.

Велосипедисти, які рухаються по велосипедній доріжці, повинні дати дорогу, в той же час водій повинен бути готовим до їх несподіваної появи на проїзній частині.

Знак «Перегін худоби». Ділянка дороги, на якій можлива поява худоби.

Знак встановлюється біля ферм, загонів, пасовищ, де можливий вихід худоби на проїзну частину.

На даній ділянці дороги водієві рекомендується рухатися з невеликою швидкістю, уникати різких гальмувань та подачі звукових сигналів. Це може злякати тварин, реакція яких може бути непередбачуваною.

Знак «Дикі тварини».

Ділянка дороги, на якій можлива поява диких тварин.

Знак встановлюється на ділянках доріг, які проходять через заповідники, лісні масиви, мисливські господарства та попереджає водія про можливу появу диких тварин.

Як правило, застосовується разом з табличкою зона дії, яка інформує про дистанцію, на якій можлива поява диких тварин.

На такій ділянці дороги логічним є рух з більш низькою швидкістю.

Знак «Дорожні роботи».

Ділянка дороги, на якій виконуються роботи.

У випадках проведення короткострокових робіт у населених пунктах, допускається встановлення знаку «Дорожні роботи» на відстані 10–15 м від місця проведення робіт.

Проїжджаючи такі ділянки, водій зобов'язаний вжити застережних заходів, на дорозі можливі перешкоди.

Знак «Дорожні роботи» повторюється як на дорогах в населених пунктах, так і та поза населеними пунктами.

В населеному пункті перший знак встановлюється на відстані 100 м до небезпечної ділянки дороги, а поза населеним пунктом – за 150-300 м до небезпечної ділянки, дублюючий знак і в населеному пункті і поза ним – не менше ніж за 50 м.

Знак «Затори в дорожньому русі».

Ділянка дороги, де звуження проїзної частини спричиняє затори в дорожньому русі внаслідок виконання дорожніх робіт чи з інших причин.

По можливості водію рекомендується об'їхати дану ділянку дороги іншим маршрутом. Знак тимчасовий, встановлюється на час виконання дорожніх робіт.

Знак «Інша небезпека (аварійно небезпечна ділянка)»

Такий знак встановлюється перед небезпечними ділянками дороги у місцях, де ширина проїзної частини, радіуси заокруглень інші фактори не відповідають вимогам будівельних норм, а також місце або ділянка концентрації дорожньо-транспортних пригод.

Водієві рекомендується знизити швидкість та підвищити увагу.

Знак «Кінець дороги з удосконаленим покриттям».

Такий знак інформує про закінчення дороги з удосконаленим покриттям і початок ґрунтової дороги.

Знаки пріоритету

Знаки пріоритету. Встановлюють черговість проїзду перехресть, перехрещень проїзних частин або вузьких ділянок дороги.

Встановлюються безпосередньо перед цими перехрестями, перехрещеннями або вузькими ділянками дороги і діють тільки на них.

Черговість проїзду перехресть, перехрещень проїзних частин встановлюють знаки «Дати дорогу», «Проїзд без зупинки заборонено», «Головна дорога», «Кінець головної дороги».

Черговість проїзду вузьких ділянок дороги встановлюють знаки «Перевага зустрічного руху» та «Перевага перед зустрічним рухом».

Знак «Головна дорога».

Такий знак надає право першочергового проїзду нерегульованих перехресть.

В даному випадку ми маємо справу з перехрестям нерівнозначних доріг, де на головній дорозі червоний на синій автомобілі, а на другорядній жовтий та зелений.

Водія можуть завчасно попереджувати, що він наближається до перехрестя по головній дорозі. В населених пунктах за 50-100 м до перехрестя, поза на – за 150-300 м можуть встановлюватися відповідні попереджувальні знаки. В цій ситуації застосовано знак перехрещення з другорядною дорогою.

Тепер сядемо за кермо червоного автомобіля. Перше перехрестя ми перетинаємо по головній дорозі прямо, відповідно маємо перевагу в русі.

В той же час слід пам'ятати, що знаки пріоритету діють тільки на те перехрестя, перед яким встановлені. На наступному перехресті ми бачимо знак - «Кінець головної дороги», який скасовує право першочергового проїзду нерегульованих перехресть. Ми опиняємося на другорядній дорозі і виконуємо тепер вже вимоги знаку «Дати дорогу».

Спочатку проїжджають жовтий та зелений автомобілі, які перебувають на головній дорозі, а потім вже їдемо ми разом із синім автомобілем.

знак - «Дати дорогу» - інформує водія про те, що він знаходиться на другорядній дорозі.

Знак «Дати дорогу» встановлюється перед «відкритими перехрестями», де водій може завчасно оцінити дорожню обстановку на головній дорозі і діяти в залежності від неї, головне – не змусити водіїв, що мають перевагу в русі змінювати швидкість або напрямок руху.

При під'їзді до перехрестя, слід оцінити ситуацію на головній дорозі, подивилися ліворуч, праворуч, переконалися, що нікому перешкоди не буде створено і продовжили рух.

В такому випадку ми бачимо, що проїзд перехрестя завершують жовтий та зелений автомобілі, тому слід пригальмувати, зупинитися при цьому не обов'язково і проїхати перехрестя після цих автомобілів.

А зараз видно, що жовтий та зелений автомобілі тільки виїжджають на перехрестя по головній дорозі і тут без повної зупинки не обійтися.

Отже, дії водія при виїзді на перехрестя, де встановлений знак «Дати дорогу» цілком залежать від конкретної дорожньої ситуації – головне не змусити водіїв, що мають перевагу в русі маневрувати або гальмувати.

Якщо головна дорога змінює свій напрямок, тоді при наближенні до такого перехрестя потрібно швидко визначити, які транспортні засоби знаходяться на головній дорозі. В даному випадку це транспортні засоби, які рухаються в зустрічному напрямку і праворуч від нас, в той же час транспортні засоби, які наближаються ліворуч – знаходяться на другорядній дорозі і вони повинні дати нам дорогу в зв'язку з тим, що ми у них будемо перешкодою праворуч.

Проїдемо за правилами таке перехрестя. Даємо дорогу зеленому на синьому автомобілям, вони на головній дорозі, контролюємо про всяк випадок відсутність загрози зліва і проїжджаємо перехрестя.

Поза населеними пунктами на дорогах з твердим покриттям знак «Дати дорогу» повторюється з додатковою табличкою «Відстань до об'єкта».

До нас надійшла інформація, що через 300 м буде перехрестя, де встановлений знак «Дати дорогу». Під'їжджаємо до перехрестя та виконуємо

вимоги даного знаку. Повертаючи праворуч, дивимося ліворуч, пропускаємо жовтий автомобіль і продовжуємо рух.

Знак «Проїзд без зупинки заборонено». Такий знак встановлюється перед «закритими перехрестями», де видимість головної дороги обмежена будівлями, зеленими насадженнями, конфігурацією самого перехрестя, іншими чинниками і водій не може завчасно оцінити дорожню обстановку на головній дорозі, або ж його встановлюють перед аварійно небезпечними перехрестями. В такому випадку, незалежно від дорожньої обстановки на головній дорозі, водій зобов'язаний зупинитися і дати дорогу транспортним засобам, які рухаються по головній дорозі. Де саме повинен зупинитися водій при наявності знаку «Проїзд без зупинки заборонено», розглянемо більш детально з цього ракурсу. При наявності «стоп-лінії» зупиняємося перед нею, а при її відсутності – перед знаком.

Якщо головна дорога змінює свій напрямок при наявності знаку «Проїзд без зупинки заборонено», так само зупиняємося, визначаємо, які транспортні засоби знаходяться на головній дорозі, вони мають перевагу. В даному випадку це транспортні засоби, які рухаються в зустрічному напрямку і ліворуч від нас.

Транспортні засоби, які наближаються праворуч – знаходяться на другорядній дорозі, але також мають перед нами перевагу, вони для нас перешкода праворуч.

Проїдемо за правилами таке перехрестя. Даємо дорогу жовтому на синьому автомобілям, вони на головній дорозі, не забуваємо про перешкоду праворуч, пропускаємо зелений і проїжджаємо перехрестя останніми.

Якщо на дорогах з твердим покриттям поза населеними пунктами встановлено знак «Проїзд без зупинки заборонено» йому повинен передувати знак «Дати дорогу» з табличкою «Відстань до об'єкта».

До нас надійшла інформація, що через 250 м буде перехрестя, де встановлений знак «Проїзд без зупинки заборонено», тому потрібно приготуватися до обов'язкової зупинки. Під'їжджаємо до перехрестя та зупиняємося. При повороті праворуч, пропускаємо жовтий автомобіль і продовжуємо рух.

Якщо знак «Проїзд без зупинки заборонено» встановлений перед залізничним переїздом, що не охороняється та не обладнаний світлофорною сигналізацією, водій повинен зупинитися перед стоп-лінією, а за її відсутності — перед цим знаком, переконавшись що в межах видимості не наближається поїзд і тільки потім розпочати рух.

Знаки «Перевага зустрічного руху» та «Перевага перед зустрічним рухом» встановлюють черговість проїзду на вузьких ділянках проїзної частини.

З одного боку вузької ділянки дороги стоїть знак «Перевага зустрічного руху», а з іншого боку - «Перевага перед зустрічним рухом»

Знак «Перевага зустрічного руху» забороняє в'їзд на вузьку ділянку дороги, якщо це може утруднити зустрічний рух. Водій повинен дати дорогу зустрічним транспортним засобам, що знаходяться на вузькій ділянці.

Червоний автомобіль в'їжджає на вузьку ділянку дороги тільки після проїзду жовтого автомобіля.

І навпаки, знак «Перевага перед зустрічним рухом» позначає вузьку ділянку дороги, під час руху якою водій має перевагу стосовно зустрічних транспортних засобів.

1.5. Заборонні та наказові знаки

Заборонні знаки

Заборонні знаки служать для впорядкування руху транспортних засобів та пішоходів на окремих ділянках дороги шляхом запровадження або скасування певних обмежень в русі.

Знаки цієї групи мають форму білого круга з червоною каймою, за винятком 4 знаків, які мають форму білого прямокутника.

Заборонні встановлюються – безпосередньо перед ділянками доріг, де запроваджується або скасовується те чи інше обмеження.

Головний принцип заборонних знаків – що не заборонено, те дозволено.

Зона дії більшості заборонних знаків - від місця встановлення і до найближчого перехрестя за ними.

Наприклад, виникла необхідність заборонити зупинку і стоянку транспортних засобів. Для цього безпосередньо в даному місці слід встановити знак «Зупинку заборонено».

Зона дії знаку – до найближчого перехрестя. Межа перехрестя, проїжджаємо його, знак втрачає свою дію, зупинку дозволено.

В населених пунктах, де немає перехрестя, — заборонні знаки діють до кінця даного населеного пункту.

Зона дії окремих заборонних знаків може бути зменшена шляхом встановлення знаків, що скасовують саме їх дію. Наприклад, знаки «Обгін заборонено», «Обгін вантажним заборонено», «Обмеження максимальної швидкості», «Зона обмеження максимальної швидкості» та «Зона обмеженої стоянки»

Наприклад, дію знаку «Зона обмеженої стоянки» припиняє знак «Кінець зони обмеженої стоянки».

Дія знаку «Обмеження максимальної швидкості», який встановлений поза населеним пунктом, поширюється до знаку «Початок населеного пункту». Після проїзду знаку початок населеного пункту на білому фоні максимальна швидкість рух транспортних засобів – 50 км/год.

Наразі дозволена максимальна швидкість 70 км/год. Дія цього заборонного знаку припиняється знаком «Початок населеного пункту», на білому фоні, після проїзду якого можна рухатися зі швидкістю до 50 км/год.

Крім того, дія знаку «Обмеження максимальної швидкості» може бути зменшена шляхом зміни на знаку величини максимальної швидкості руху. Якщо на даній ділянці дороги вводиться обмеження максимальної швидкості, що більш ніж на 20 км/год. відрізняється від допустимої швидкості рух на попередній ділянці, то застосовується ступінчасте зниження швидкості з кроком не більше ніж 20 км/год. шляхом послідовного встановлення знаків

«Обмеження максимальної швидкості, що віддалені один від одного на 100-150 м.»

Знак Обмеження максимальної швидкості 70 км/год. припиняється знаком, який обмежує швидкість руху до 50 км/год.

Знак «Рух заборонено».

Забороняється рух усіх транспортних засобів. Знак застосовується з табличкою «Напрямок дії», тобто діє тільки праворуч.

В цьому випадку знак застосовується з табличкою «Напрямок дії», тобто діє тільки праворуч. На даному перехресті рух дозволяється тільки прямо, ліворуч і на розворот.

Такий дорожній знак застосовується для заборони транзитного руху транспортних засобів через пішохідну зону, яка позначена знаком «Пішохідна зона».

В зв'язку з цим, є категорії транспортних засобів, на які дія даного знаку не поширюється:

- Це – 1) на транспортні засоби, що рухаються за встановленими маршрутами;
- 2) на водіїв з інвалідністю, які керують мотоколяскою або автомобілем, позначеними розпізнавальним знаком “Водій з інвалідністю”, на водіїв, які перевозять пасажирів з інвалідністю, за умови наявності документів, що підтверджують інвалідність пасажирів (крім пасажирів з явними ознаками інвалідності);
- 3) на транспортні засоби, що обслуговують підприємства, які розташовані у позначеній зоні;
- 4) на транспортні засоби, що обслуговують громадян чи належать громадянам, які проживають або працюють у цій зоні.

Наприклад, якщо водій червоного автомобіля проживає або працює на даній території, він може туди заїхати.

Знак «Рух заборонено» також застосовується, якщо дорога або вулиця перебуває в аварійному стані і непридатна для руху транспортних засобів в такому випадку разом з ним обов'язково встановлюється знак «Інша небезпека».

Знак «Рух механічних транспортних засобів заборонено». Забороняється рух всіх механічних транспортних засобів. Знак застосовується з табличкою «Напрямок дії», тобто діє тільки праворуч.

Немеханічні транспортні засоби можуть вільно їхати, на них заборона не поширюється.

Механічним транспортним засобам на даному перехресті рух дозволяється тільки ліворуч, прямо і на розворот.

Дія даного знаку не поширюється:

- Це – 1) на транспортні засоби, що рухаються за встановленими маршрутами;
- 2) на водіїв з інвалідністю, які керують мотоколяскою або автомобілем, позначеними розпізнавальним знаком “Водій з інвалідністю”, на водіїв, які перевозять пасажирів з інвалідністю, за умови наявності документів,

що підтверджують інвалідність пасажирів (крім пасажирів з явними ознаками інвалідності);

- 3) на транспортні засоби, що обслуговують підприємства, які розташовані у позначеній зоні;

- 4) на транспортні засоби, що обслуговують громадян чи належать громадянам, які проживають або працюють у цій зоні.

Наприклад, водій сміттєвої машини має право проїхати для обслуговування даної території.

Знак «Рух вантажних автомобілів заборонено». Забороняється рух вантажних автомобілів і составів транспортних засобів з дозволеною максимальною масою понад 3,5 т (якщо на знакові не зазначена маса) або з такою, що перевищує зазначену на знакові, а також тракторів, самохідних машин і механізмів.

Цей застосовується з метою розвантаження від транзитних вантажних автомобілів та тракторів здебільшого центральних районів населених пунктів. Знак встановлюється на кожному в'їзді на такі території.

Знову таки, якимось вантажним автомобілям потрібно буде потрапити в центральну частину населеного пункту, наприклад для обслуговування підприємств або громадян, тому дія цього знаку не поширюється на деякі категорії транспортних засобів:

- 1) на вантажні автомобілі, які мають похилу білу смугу на зовнішній бічній поверхні кузова;

- 2) транспортні засоби, які перевозять групи людей;

- 3) на транспортні засоби, що обслуговують підприємства, які розташовані у позначеній зоні;

- 4) на транспортні засоби, що обслуговують громадян чи належать громадянам, які проживають або працюють у цій зоні.

Таким чином, водій сміттєвої машини має право їхати прямо для обслуговування даної території

Знак «Рух з причепом заборонено».

Забороняється рух вантажних автомобілів і тракторів з причепами будь-якого типу, а також буксирування механічних транспортних засобів.

Вантажні автомобілі з причепом повинні рухатися в інших напрямках, також забороняється будь-яке буксирування механічних транспортних засобів.

При цьому рух легкових автомобілів з причепом дозволено.

Дія знаку не поширюється на:

- 1) на транспортні засоби, що обслуговують підприємства, які розташовані у позначеній зоні;

- 2) на транспортні засоби, що обслуговують громадян чи належать громадянам, які проживають або працюють у цій зоні.

Тому якщо вантажний автомобіль з причепом обслуговує підприємство або громадян, які проживають або працюють в цій зоні, він може туди проїхати.

Знаки: «Рух тракторів заборонено», «Рух мотоциклів заборонено», «Рух на мопедах заборонено», «Рух на велосипедах заборонено», «Рух гужових возів (саней) заборонено». Знаки забороняють рух певних видів транспортних засобів.

Встановлений знак «Рух тракторів заборонено», тому водієві трактора їхати прямо не можна.

Дія розглянутих знаків не поширюється на:

- 1) на транспортні засоби, що обслуговують підприємства, які розташовані у позначеній зоні;
- 2) на транспортні засоби, що обслуговують громадян чи належать громадянам, які проживають або працюють у цій зоні.

У разі заборони руху декількох транспортних засобів, на одному знакові може бути нанесено не більше трьох їх символів, розділених між собою.

Знаки «Рух пішоходів заборонено» та «Рух з ручними візками заборонено»

Знаки застосовуються відповідно для заборони руху пішоходів та з осіб з ручними візками, на ділянках доріг, де пішохідний рух недопустимий (наприклад, тунелі, мости, шляхопроводи та естакади, які не мають тротуарів, ділянки доріг, що ремонтуються).

Знаки «Рух транспортних засобів, що перевозять небезпечні вантажі, заборонено» та «Рух транспортних засобів, що перевозять вибухівку, заборонено»

Знаки відповідно забороняють рух транспортних засобів, які перевозять всі небезпечні вантажі (наприклад радіоактивні, отруйні, вогнебезпечні речовини) або тільки вибухонебезпечні вантажі.

Знак «Рух транспортних засобів, що перевозять речовини, які забруднюють воду, заборонено»

Застосовується для заборони руху транспортних засобів, що перевозять речовини, які забруднюють воду у місцях, де є броди чи льодові переправи через водні перешкоди.

1.6. Інформаційно-вказівні знаки та знаки сервісу

Інформаційно-вказівні знаки

Інформаційно-вказівні знаки запроваджують або скасовують певний режим руху, а також інформують учасників дорожнього руху про розташування населених пунктів, різних об'єктів, територій, де діють спеціальні правила.

Знаки цієї групи мають форму синього прямокутника або квадрата

Знаки «Автомагістраль», «Кінець автомагістралі».

Автомагістраль характеризується наявністю окремих проїзних частин для руху в кожному напрямку, відсутністю перехресть та перехрещень на одному рівні, пішохідних переходів, крім підземних та надземних, перехрещень з трамвайними коліями, велосипедними доріжками та залізничними переїздами, немає шляхів проходу тварин. Має бути огороження на узбіччях та розділювальній смузі, автомагістраль

обгороджується сіткою. Саме ці фактори забезпечують безупинний рух транспортних засобів з високими швидкостями.

Знаки «Дорога для автомобілів», «Кінець дороги для автомобілів». На дорозі для автомобілів, так само, як і на автомагістралі діють особливі умови дорожнього руху, передбачені Правилами.

Дорога для автомобілів - це практично та ж сама автомагістраль з деякими відмінностями. По - перше, дорога для автомобілів позначається іншими знаками, і по-друге – на ній зустрічаються перехрестя та перехрещення на одному рівні, а відповідно і пішохідні переходи на одному рівні. Немає вимог щодо огороження узбіч, розділювальної смуги та обгородження сіткою.

Знаки «Дорога з одностороннім рухом» та «Кінець дороги з одностороннім рухом»

Знак «Дорога з одностороннім рухом» позначає дорогу або відокремлену проїзну частину, по якій рух транспортних засобів за всією шириною здійснюється лише в одному напрямку незалежно від того, здійснюється він переднім чи заднім ходом.

Такий знак встановлюється на початку дороги з одностороннім рухом і повторюється після кожного перехрестя.

Знаки «Вийзд на дорогу з одностороннім рухом». Такі знаки вказують напрямок руху на перехрещуваній дорозі, якщо на ній організовано односторонній рух.

Рух транспортних засобів по цій дорозі забороняється у напрямку, що протилежний напрямку стрілки. В даному випадку рух праворуч забороняється, в інших напрямках – дозволяється.

Знаки «Дорога із смугою для руху маршрутних транспортних засобів», «Кінець дороги із смугою для руху маршрутних транспортних засобів».

Знаки інформують водія про початок та закінчення дороги зі смугою для маршрутних транспортних засобів, де вони рухаються назустріч основному потоку транспорту.

Тобто, для водіїв звичайних транспортних засобів це буде дорога з одностороннім рухом.

Знаки «Вийзд на дорогу із смугою для руху маршрутних транспортних засобів»

Знаки застосовуються для інформування водіїв про вийзд на дорогу зі смугою для маршрутних транспортних засобів, де рух здійснюється назустріч основному потоку транспортних засобів.

На такому перехресті праворуч мають право рухатися тільки маршрутні транспортні засоби, всі інші водії – прямо, ліворуч або на розворот.

Знаки «Смуга для руху маршрутних транспортних засобів», «Кінець смуги для руху маршрутних транспортних засобів». Позначають початок на кінець смуги руху для маршрутних транспортних засобів, де вони рухаються по ходу руху з іншими транспортними засобами.

По смузі для маршрутних транспортних засобів забороняється рух, зупинка і стоянка інших транспортних засобів, за винятком деяких випадків.

У випадках дозволу в'їзду на смугу інших транспортних засобів, вона відокремлюється жовтою переривчастою розміткою.

Знаки «Дорога з реверсивним рухом» та «Кінець дороги з реверсивним рухом». Інформують водія про початок або закінчення ділянки дороги, на якій по одній або кількох смугах напрямок руху може змінюватися на протилежний.

Для того, щоб розібратися з сутністю організації реверсивного руху, проаналізуємо це зображення.

Дорога має три смуги для руху в обох напрямках. Напрямки руху – центр міста, ПДКАЗКА, спальний район - ПДКАЗКА.

В першій половині робочого дня в сторону центра рух більш інтенсивний, тому в цьому напрямку більш доцільно організувати рух по двом смугам, а в зворотному напрямку – по одній ПДКАЗКА. В другій половині дня, коли рух стає більш інтенсивним в сторону спального району, напрямок руху на середній смузі доцільно змінити на протилежний ПДКАЗКА. В зв'язку з цим, середню смугу можна зробити реверсивною.

Реверсивна смуга відокремлюється спеціальною подвійною переривчастою лінією розмітки, позначається знаком «Дорога з реверсивним рухом» та рух по ній регулюється спеціальним реверсивним світлофором. Стрілка зеленого кольору дозволяє рух по реверсивній смузі, наразі в сторону центру рух організований по двом смугам, а в зустрічному напрямку по одній смузі.

Сигнал у вигляді червоного хрестика забороняє рух по реверсивній смузі.

Тепер в сторону центру рух організований по одній смузі, а в сторону спального району по двом смугам

Світлофори двохсторонні, тобто, якщо водій, який рухається в центр бачить червоний хрестик, водій зустрічного напрямку бачить зелену стрілку.

Як змінюється сигнал реверсивного світлофора?

Для зміни сигналу всі світлофори спочатку вимикають. Водії, які рухалися по реверсивній смузі, повинні з'їхати на смугу, що знаходиться правіше реверсивної. Після того, як реверсивна смуга буде вільною, сигнали світлофора перемикають на протилежні.

Також разом з реверсивними світлофорами можуть використовуватися додаткові світлофори у вигляді жовтої контурної стрілки, які включаються одночасно з вимкненням основних сигналів реверсивних світлофорів і вимагають від водія з'їхати з реверсивної смуги праворуч.

Знак «Виїзд на дорогу з реверсивним рухом».

Такий знак застосовується для інформування водіїв про виїзд на дорогу з реверсивним рухом.

Водії, які виїжджають на таку дорогу, можуть перестроюватися на реверсивну смугу тільки після проїзду реверсивного світлофора з сигналом, що дозволяє рух.

Знаки «Напрямки руху по смугах», «Напрямок руху по смугах», «Напрямок руху по смузі»

Показують відповідно кількість смуг на перехресті і дозволені напрямки руху по кожній з них та дозволений напрямок руху по смузі. Знаки, що дозволяють поворот ліворуч з крайньої лівої смуги, дозволяють і розворот з цієї смуги.

Ну а такий знак інформує, що дорога має три смуги для руху в обох напрямках. В нашому напрямку дві смуги для руху, а зустрічному напрямку - одна смуга.

Знак «Використання смуги руху»

Інформує водіїв про використання смуги для руху тільки певних видів транспортних засобів у зазначених напрямках.

Якщо на знакові зображено знак, який забороняє або дозволяє рух будь-яким транспортним засобам, рух цих транспортних засобів по ній відповідно забороняється або дозволяється.

Знаки «Початок додаткової смуги руху» та «Кінець додаткової смуги руху»

Інформують про початок або кінець додаткової смуги руху на підйомі або смуги гальмування.

Якщо на знакові, встановленому перед додатковою смугою, зображено знак «Обмеження мінімальної швидкості», водій транспортного засобу, який не може продовжувати рух по основній смузі із зазначеною або більшою швидкістю, повинен перестроїтися на додаткову смугу руху.

Знак «Прилягання смуги для розгону транспортних засобів»

Місце, де смуга для розгону прилягає до основної смуги руху на одному рівні з правого боку.

Знак застосовується для інформування учасників дорожнього руху про наявність попереду по ходу руху прилягання смуги для розгону транспортних засобів.

Знак «Прилягання додаткової смуги руху з правого боку».

Вказує, що додаткова смуга руху прилягає до основної смуги руху на дорозі з правого боку. Знак застосовується для інформування учасників руху про прилягання до дороги додаткової смуги, рух по якій здійснюється в тому ж напрямку.

Знаки «Зміна напрямку руху на дорозі з розділювальною смугою»

Показують напрямок об'їзду закритої для руху ділянки проїзної частини на дорозі з розділювальною смугою або напрямок руху для повернення на проїзну частину праворуч.

Знак «Смуга руху для аварійної зупинки».

Інформує водія про розташування смуги, спеціально підготовленої для аварійної зупинки транспортних засобів у разі відмови гальмової системи. Застосовується переважно на гірських дорогах та крутих спусках та вказує водієві смугу для аварійної зупинки в разі відмови робочої гальмової системи.

Знаки «Місце для розвороту» та «Зона для розвороту».

Позначають відповідно місце або зону за довжиною для розвороту транспортних засобів. Поворот ліворуч при цьому забороняється.

Знаки застосовуються для позначення розривів у розділювальній смузі, де дозволений розворот, а на дорогах без розділювальної смуги, де можна безпечно виконати розворот.

Знаки «Напрямок руху для вантажних автомобілів»

Показують рекомендований напрямок руху для вантажних автомобілів, тракторів, самохідних машин та механізмів для об'їзду ділянки дороги, на якій встановлений знак «Рух вантажних автомобілів заборонено».

Такі знаки носять саме рекомендований характер, тому в даному випадку водієві вантажного автомобіля рекомендується рухатися праворуч, хоча і ліворуч не забороняється.

Прямо, під знак «Рух вантажних автомобілів заборонено» можуть рухатися інші транспортні засоби, наприклад легкові автомобілі. Виняток – це транспортні засоби, які обслуговують підприємства, що розташовані на даній території чи громадян, що проживають або працюють на даній території. Припустимо, сміттєвозка, яка обслуговує дану територію, може проїхати прямо.

Знаки «Тупик»

Дорога, що не має наскрізного проїзду.

Такий знак інформує водія про те, що дорога праворуч тупикова. Знаки нічого не забороняють.

Знак «Рекомендована швидкість».

Знак застосовується для інформування водіїв про ділянку дороги, де рекомендується рухатися зі швидкістю, що зазначена на знаку. Такий знак застосовується при під'їзді до місць розвороту зустрічного транспорту, до «лежачих» поліцейських, в інших небезпечних випадках. Водій може рухатися з будь-якою швидкістю в межах Правил, однак потрібно пам'ятати, що швидкість, яка зазначена на знакові визначена з урахуванням дорожніх умов, а також аналізу ДТП на даній ділянці дороги, тому бажано дослухатися до такої рекомендації.

Зона дії знаку поширюється до найближчого перехрестя.

В цій ситуації рекомендується знизити швидкість руху до 20 км/год. перед пішохідним переходом, де встановлений «лежачий поліцейський».

Знаки «Житлова зона», «Кінець житлової зони», «Пішохідна зона», «Кінець пішохідної зони».

Такі знаки інформують водія про в'їзд на територію, де діють особливі умови дорожнього руху, передбачені Правилами, з якими ми познайомимося пізніше.

Знаки «Пішохідний перехід».

Позначають нерегульований пішохідний перехід, де пішоходи мають перевагу в русі. Застосовуються самостійно або з розміткою «Зебра».

Ширина такого пішохідного переходу визначається по ширині розмітки, а при її відсутності – відстанню між знаками, тому один знак встановлюється на початку пішохідного переходу, а інший – в кінці.

Водій зобов'язаний дати дорогу всім пішоходам, які тільки стали на пішохідний перехід та знаходяться на його шляху руху

Знаки «Підземний пішохідний перехід». Позначають підземний пішохідний перехід.

Знаки «Надземний пішохідний перехід». Позначають надземний пішохідний перехід.

Знаки «Місце для стоянки», «Зона стоянки», «Кінець зони стоянки»,

Знак «Місце для стоянки» позначає в населеному пункті місце, а поза населеними пунктами – майданчик, де дозволяється стоянка транспортних засобів.

Знаки «Зона стоянки» та «Кінець зони стоянки» визначають початок та кінець зони, де дозволена стоянка, за певних умов, що зазначаються на самому знакові або додаткових табличках під ним.

В такому випадку при застосуванні знаку «Місце для стоянки», стоянка дозволяється без жодних умов, а в такому випадку, при застосуванні знаку «Зона стоянки», стоянка дозволяється за певних умов, що зазначені на табличці.

Знак «Місце для стоянки» та символом даху

Такий знак застосовується для критих стоянок.

Знак «Місце для стоянки з можливістю пересадки в громадський транспорт».

Знак застосовується для критих стоянок з можливістю пересадки на маршрутні транспортні засоби.

Знаки «Місце зупинки автобуса», «Кінець пункту зупинки автобуса», «Місце зупинки трамвая», «Кінець пункту зупинки трамвая», «Місце зупинки тролейбуса», «Кінець пункту зупинки тролейбуса», «Місце зупинки таксі»

Знаки встановлюються відповідно на початку та в кінці відповідних посадкових майданчиків для маршрутних транспортних засобів і початку пункту зупинки таксі.

У нижній частині знаків, які позначають початок посадкового майданчика для маршрутних транспортних засобів може бути нанесено зображення таблички «Зона дії» із зазначенням протяжності посадкового майданчика.

Знаки «Початок населеного пункту» та «Кінець населеного пункту» (відповідно на білому та на синьому фоні).

У цих знаків є спільна риса – обидва вони визначають найменування і початок населеного пункту.

В чому ж різниця? Знак на білому фоні визначає початок забудови населеного пункту, в якому діють вимоги цих Правил, що визначають порядок руху в населених пунктах (такі як максимальна швидкість ТЗ – 50 км/год., у житлових та пішохідних зонах – 20 км/год., певні правила зупинки і стоянки ТЗ, окремі переваги МТЗ, користування звуковими сигналами). Знаки на білому фоні встановлюються на фактичній межі забудови населеного пункту, що прилягає до дороги.

Знак на синьому фоні визначає найменування і початок забудови населеного пункту, в якому на даній дорозі не діють вимоги цих Правил, що визначають порядок руху в населених пунктах. Тобто водій при русі по даній

дорозі виконує вимоги щодо правил руху поза населеними пунктами, наприклад дозволена швидкість легкових автомобілів – 90 км/год. В той же час, якщо водій з'їхав з даної дороги, тоді вимоги щодо руху в населених пунктах починають діяти.

Спостерігаємо знак на синьому фоні, отже на даній дорозі не діють вимоги щодо руху в населених пунктах, наближаємося до фактичної межі забудови населеного пункту, бачимо знак на білому фоні, це означає, що вимоги щодо руху в населених пунктах починають діяти.

Замість знаків «Початок та кінець населеного пункту» на білому фоні в межах населеного пункту, на межі початку щільної забудови безпосередньо поблизу проїзної частини (за умови наявності такої забудови), можуть застосовуватися знаки «Початок щільної забудови» та «Кінець щільної забудови»

Знак «Початок щільної забудови» означає обмеження максимальної дозволеної швидкості до 50 км/год.

В таких місцях водій повинен бути особливо обережним, слідкувати за поведінкою водіїв, які можуть несподівано змінити напрямок руху та пішоходами, які можуть з'явитися на проїзній частині.

Знак «Показчик загальних обмежень швидкості».

Інформує про загальні обмеження швидкості на території України.

Встановлюється при в'їзді на територію держави. В'їжджаємо на територію держави, нас інформують про чинні обмеження швидкості.

Знак «Можливість використання дороги».

Інформує про можливість руху по гірській дорозі, зокрема у разі переїзду через перевал, який може бути не завжди придатний для проїзду, наприклад - взимку.

1.7. Інформаційно-вказівні знаки та знаки сервісу

Інформаційно-вказівні знаки

Інформаційно-вказівні знаки запроваджують або скасовують певний режим руху, а також інформують учасників дорожнього руху про розташування населених пунктів, різних об'єктів, територій, де діють спеціальні правила.

Знаки цієї групи мають форму синього прямокутника або квадрата

Знаки «Автомагістраль», «Кінець автомагістралі».

Автомагістраль характеризується наявністю окремих проїзних частин для руху в кожному напрямку, відсутністю перехресть та перехрещень на одному рівні, пішохідних переходів, крім підземних та надземних, перехрещень з трамвайними коліями, велосипедними доріжками та залізничними переїздами, немає шляхів проходу тварин. Має бути огороження на узбіччях та розділювальній смузі, автомагістраль обгороджується сіткою. Саме ці фактори забезпечують безупинний рух транспортних засобів з високими швидкостями.

Знаки «Дорога для автомобілів», «Кінець дороги для автомобілів». На дорозі для автомобілів, так само, як і на автомагістралі діють особливі умови дорожнього руху, передбачені Правилами.

Дорога для автомобілів - це практично та ж сама автомагістраль з деякими відмінностями. По - перше, дорога для автомобілів позначається іншими знаками, і по-друге – на ній зустрічаються перехрестя та перехрещення на одному рівні, а відповідно і пішохідні переходи на одному рівні. Немає вимог щодо огороження узбіч, розділювальної смуги та обгородження сіткою.

Знаки «Дорога з одностороннім рухом» та «Кінець дороги з одностороннім рухом»

Знак «Дорога з одностороннім рухом» позначає дорогу або відокремлену проїзну частину, по якій рух транспортних засобів за всією шириною здійснюється лише в одному напрямку незалежно від того, здійснюється він переднім чи заднім ходом.

Такий знак встановлюється на початку дороги з одностороннім рухом і повторюється після кожного перехрестя.

Знаки «Виїзд на дорогу з одностороннім рухом». Такі знаки вказують напрямок руху на перехрещуваній дорозі, якщо на ній організовано односторонній рух.

Рух транспортних засобів по цій дорозі забороняється у напрямку, що протилежний напрямку стрілки. В даному випадку рух праворуч забороняється, в інших напрямках – дозволяється.

Знаки «Дорога із смугою для руху маршрутних транспортних засобів», «Кінець дороги із смугою для руху маршрутних транспортних засобів».

Знаки інформують водія про початок та закінчення дороги зі смугою для маршрутних транспортних засобів, де вони рухаються назустріч основному потоку транспорту.

Тобто, для водіїв звичайних транспортних засобів це буде дорога з одностороннім рухом.

Знаки «Виїзд на дорогу із смугою для руху маршрутних транспортних засобів»

Знаки застосовуються для інформування водіїв про виїзд на дорогу зі смугою для маршрутних транспортних засобів, де рух здійснюється назустріч основному потоку транспортних засобів.

На такому перехресті праворуч мають право рухатися тільки маршрутні транспортні засоби, всі інші водії – прямо, ліворуч або на розворот.

Знаки «Смуга для руху маршрутних транспортних засобів», «Кінець смуги для руху маршрутних транспортних засобів». Позначають початок на кінець смуги руху для маршрутних транспортних засобів, де вони рухаються по ходу руху з іншими транспортними засобами.

По смузі для маршрутних транспортних засобів забороняється рух, зупинка і стоянка інших транспортних засобів, за винятком деяких випадків. У випадках дозволу в'їзду на смугу інших транспортних засобів, вона відокремлюється жовтою переривчастою розміткою.

Знаки «Дорога з реверсивним рухом» та «Кінець дороги з реверсивним рухом». Інформують водія про початок або закінчення ділянки дороги, на якій по одній або кількох смугах напрямок руху може змінюватися на протилежний.

Для того, щоб розібратися з сутністю організації реверсивного руху, проаналізуємо це зображення.

Дорога має три смуги для руху в обох напрямках. Напрямки руху – центр міста, ПІДКАЗКА, спальний район - ПІДКАЗКА.

В першій половині робочого дня в сторону центра рух більш інтенсивний, тому в цьому напрямку більш доцільно організувати рух по двом смугам, а в зворотному напрямку – по одній ПІДКАЗКА. В другій половині дня, коли рух стає більш інтенсивним в сторону спального району, напрямок руху на середній смузі доцільно змінити на протилежний ПІДКАЗКА. В зв'язку з цим, середню смугу можна зробити реверсивною.

Реверсивна смуга відокремлюється спеціальною подвійною переривчатою лінією розмітки, позначається знаком «Дорога з реверсивним рухом» та рух по ній регулюється спеціальним реверсивним світлофором. Стрілка зеленого кольору дозволяє рух по реверсивній смузі, наразі в сторону центру рух організований по двом смугам, а в зустрічному напрямку по одній смузі.

Сигнал у вигляді червоного хрестика забороняє рух по реверсивній смузі.

Тепер в сторону центру рух організований по одній смузі, а в сторону спального району по двом смугам

Світлофори двохсторонні, тобто, якщо водій, який рухається в центр бачить червоний хрестик, водій зустрічного напрямку бачить зелену стрілку.

Як змінюється сигнал реверсивного світлофора?

Для зміни сигналу всі світлофори спочатку вимикають. Водії, які рухалися по реверсивній смузі, повинні з'їхати на смугу, що знаходиться правіше реверсивної. Після того, як реверсивна смуга буде вільною, сигнали світлофора перемикають на протилежні.

Також разом з реверсивними світлофорами можуть використовуватися додаткові світлофори у вигляді жовтої контурної стрілки, які включаються одночасно з вимкненням основних сигналів реверсивних світлофорів і вимагають від водія з'їхати з реверсивної смуги праворуч.

Реверсивні світлофори повторюються на кожному перехресті з метою інформування водіїв, що повертають на цю дорогу про дозволені та заборонені напрямки руху.

Знак «Виїзд на дорогу з реверсивним рухом».

Такий знак застосовується для інформування водіїв про виїзд на дорогу з реверсивним рухом.

Водії, які виїжджають на таку дорогу, можуть перестроюватися на реверсивну смугу тільки після проїзду реверсивного світлофора з сигналом, що дозволяє рух.

Знаки «Напрямки руху по смугах», «Напрямок руху по смугах», «Напрямок руху по смузі»

Показують відповідно кількість смуг на перехресті і дозволені напрямки руху по кожній з них та дозволений напрямок руху по смузі. Знаки, що дозволяють поворот ліворуч з крайньої лівої смуги, дозволяють і розворот з цієї смуги.

Наприклад, в такому випадку знак інформує, що дорога має три смуги для руху в даному напрямку. З крайньої правої смуги рух дозволяється тільки праворуч, із середньої – тільки прямо, а ось із крайньої лівої дозволяється рух прямо, ліворуч та на розворот.

Ну а такий знак інформує, що дорога має три смуги для руху в обох напрямках. В нашому напрямку дві смуги для руху, а зустрічному напрямку - одна смуга.

Знак «Використання смуги руху»

Інформує водіїв про використання смуги для руху тільки певних видів транспортних засобів у зазначених напрямках.

Якщо на знакові зображено знак, який забороняє або дозволяє рух будь-яким транспортним засобам, рух цих транспортних засобів по ній відповідно забороняється або дозволяється.

В даному випадку на другій смузі діє знак «Рух вантажних автомобілів заборонено». Такі автомобілі повинні рухатися по правій смузі.

Знаки «Початок додаткової смуги руху» та «Кінець додаткової смуги руху»

Інформують про початок або кінець додаткової смуги руху на підйомі або смуги гальмування.

Якщо на знакові, встановленому перед додатковою смугою, зображено знак «Обмеження мінімальної швидкості», водій транспортного засобу, який не може продовжувати рух по основній смузі із зазначеною або більшою швидкістю, повинен перестроїтися на додаткову смугу руху.

В даній ситуації знак інформує, що праворуч знаходиться смуга для гальмування.

Про закінчення цієї смуги інформує знак «Кінець додаткової смуги руху», водії повинні перестроїтися на суміжну смугу.

Знак «Прилягання смуги для розгону транспортних засобів»

Місце, де смуга для розгону прилягає до основної смуги руху на одному рівні з правого боку.

Знак застосовується для інформування учасників дорожнього руху про наявність попереду по ходу руху прилягання смуги для розгону транспортних засобів.

Знак «Прилягання додаткової смуги руху з правого боку».

Вказує, що додаткова смуга руху прилягає до основної смуги руху на дорозі з правого боку. Знак застосовується для інформування учасників руху про прилягання до дороги додаткової смуги, рух по якій здійснюється в тому ж напрямку.

Знаки «Зміна напрямку руху на дорозі з розділювальною смугою»

Показують напрямок об'їзду закритої для руху ділянки проїзної частини на дорозі з розділювальною смугою або напрямок руху для повернення на проїзну частину праворуч.

Такі знаки тимчасові і дають право водію перетинати розділювальну смугу і здійснювати рух по зустрічній проїзній частині під час виконання дорожніх робіт. Такі ділянки дороги представляють небезпеку, тому водіям обох напрямків слід знизити швидкість.

Знак «Смуга руху для аварійної зупинки».

Інформує водія про розташування смуги, спеціально підготовленої для аварійної зупинки транспортних засобів у разі відмови гальмової системи. Застосовується переважно на гірських дорогах та крутих спусках та вказує водієві смугу для аварійної зупинки в разі відмови робочої гальмової системи.

Знаки «Місце для розвороту» та «Зона для розвороту».

Позначають відповідно місце або зону за довжиною для розвороту транспортних засобів. Поворот ліворуч при цьому забороняється.

Знаки застосовуються для позначення розривів у розділювальній смузі, де дозволений розворот, а на дорогах без розділювальної смуги, де можна безпечно виконати розворот.

Знаки «Напрямок руху для вантажних автомобілів»

Показують рекомендований напрямок руху для вантажних автомобілів, тракторів, самохідних машин та механізмів для об'їзду ділянки дороги, на якій встановлений знак «Рух вантажних автомобілів заборонено».

Такі знаки носять саме рекомендований характер, тому в даному випадку водієві вантажного автомобіля рекомендується рухатися праворуч, хоча і ліворуч не забороняється.

Прямо, під знак «Рух вантажних автомобілів заборонено» можуть рухатися інші транспортні засоби, наприклад легкові автомобілі. Виняток – це транспортні засоби, які обслуговують підприємства, що розташовані на даній території чи громадян, що проживають або працюють на даній території. Припустимо, сміттєвозка, яка обслуговує дану територію, може проїхати прямо.

Знаки «Тупик»

Дорога, що не має наскрізного проїзду.

Такий знак інформує водія про те, що дорога праворуч тупикова. Знаки нічого не забороняють.

Знак «Рекомендована швидкість».

Знак застосовується для інформування водіїв про ділянку дороги, де рекомендується рухатися зі швидкістю, що зазначена на знаку. Такий знак застосовується при під'їзді до місць розвороту зустрічного транспорту, до «лежачих» поліцейських, в інших небезпечних випадках. Водій може рухатися з будь-якою швидкістю в межах Правил, однак потрібно пам'ятати, що швидкість, яка зазначена на знакові визначена з урахуванням дорожніх умов, а також аналізу ДТП на даній ділянці дороги, тому бажано дослухатися до такої рекомендації.

Зона дії знаку поширюється до найближчого перехрестя.

В цій ситуації рекомендується знизити швидкість руху до 20 км/год. перед пішохідним переходом, де встановлений «лежачий поліцейський».

Знаки «Житлова зона», «Кінець житлової зони», «Пішохідна зона», «Кінець пішохідної зони».

Такі знаки інформують водія про в'їзд на територію, де діють особливі умови дорожнього руху, передбачені Правилами, з якими ми познайомимося пізніше.

Знаки «Пішохідний перехід».

Позначають нерегульований пішохідний перехід, де пішоходи мають перевагу в русі. Застосовуються самостійно або з розміткою «Зебра».

Ширина такого пішохідного переходу визначається по ширині розмітки, а при її відсутності – відстанню між знаками, тому один знак встановлюється на початку пішохідного переходу, а інший – в кінці.

Водій зобов'язаний дати дорогу всім пішоходам, які тільки стали на пішохідний перехід та знаходяться на його шляху руху

Знаки «Підземний пішохідний перехід». Позначають підземний пішохідний перехід.

Знаки «Надземний пішохідний перехід». Позначають надземний пішохідний перехід.

Знаки «Місце для стоянки», «Зона стоянки», «Кінець зони стоянки»,

Знак «Місце для стоянки» позначає в населеному пункті місце, а поза населеними пунктами – майданчик, де дозволяється стоянка транспортних засобів.

Знаки «Зона стоянки» та «Кінець зони стоянки» визначають початок та кінець зони, де дозволена стоянка, за певних умов, що зазначаються на самому знакові або додаткових табличках під ним.

В такому випадку при застосуванні знаку «Місце для стоянки», стоянка дозволяється без жодних умов, а в такому випадку, при застосуванні знаку «Зона стоянки», стоянка дозволяється за певних умов, що зазначені на табличці.

Знак «Місце для стоянки» та символом даху

Такий знак застосовується для критих стоянок.

Знак «Місце для стоянки з можливістю пересадки в громадський транспорт».

Знак застосовується для критих стоянок з можливістю пересадки на маршрутні транспортні засоби.

Знаки «Місце зупинки автобуса», «Кінець пункту зупинки автобуса», «Місце зупинки трамвая», «Кінець пункту зупинки трамвая», «Місце зупинки тролейбуса», «Кінець пункту зупинки тролейбуса», «Місце зупинки таксі»

Знаки встановлюються відповідно на початку та в кінці відповідних посадкових майданчиків для маршрутних транспортних засобів і початку пункту зупинки таксі.

У нижній частині знаків, які позначають початок посадкового майданчика для маршрутних транспортних засобів може бути нанесено

зображення таблички «Зона дії» із зазначенням протяжності посадкового майданчика.

Знаки «Початок населеного пункту» та «Кінець населеного пункту» (відповідно на білому та на синьому фоні).

У цих знаків є спільна риса – обидва вони визначають найменування і початок населеного пункту.

В чому ж різниця? Знак на білому фоні визначає початок забудови населеного пункту, в якому діють вимоги цих Правил, що визначають порядок руху в населених пунктах (такі як максимальна швидкість ТЗ – 50 км/год., у житлових та пішохідних зонах – 20 км/год., певні правила зупинки і стоянки ТЗ, окремі переваги МТЗ, користування звуковими сигналами). Знаки на білому фоні встановлюються на фактичній межі забудови населеного пункту, що прилягає до дороги.

Знак на синьому фоні визначає найменування і початок забудови населеного пункту, в якому на даній дорозі не діють вимоги цих Правил, що визначають порядок руху в населених пунктах. Тобто водій при русі по даній дорозі виконує вимоги щодо правил руху поза населеними пунктами, наприклад дозволена швидкість легкових автомобілів – 90 км/год. В той же час, якщо водій з'їхав з даної дороги, тоді вимоги щодо руху в населених пунктах починають діяти.

Замість знаків «Початок та кінець населеного пункту» на білому фоні в межах населеного пункту, на межі початку щільної забудови безпосередньо поблизу проїзної частини (за умови наявності такої забудови), можуть застосовуватися знаки «Початок щільної забудови» та «Кінець щільної забудови»

Знак «Початок щільної забудови» означає обмеження максимальної дозволеної швидкості до 50 км/год.

В таких місцях водій повинен бути особливо обережним, слідкувати за поведінкою водіїв, які можуть несподівано змінити напрямок руху та пішоходами, які можуть з'явитися на проїзній частині.

Знак «Показчик загальних обмежень швидкості».

Інформує про загальні обмеження швидкості на території України.

Встановлюється при в'їзді на територію держави. В'їжджаємо на територію держави, нас інформують про чинні обмеження швидкості.

Знак «Можливість використання дороги».

Інформує про можливість руху по гірській дорозі, зокрема у разі переїзду через перевал, який може бути не завжди придатний для проїзду, наприклад - взимку.

Інформаційно-вказівні знаки

Інформаційно-вказівні знаки запроваджують або скасовують певний режим руху, а також інформують учасників дорожнього руху про розташування населених пунктів, різних об'єктів, територій, де діють спеціальні правила.

Знаки цієї групи мають форму синього прямокутника або квадрата

Знаки «Автомагістраль», «Кінець автомагістралі».

Автомагістраль характеризується наявністю окремих проїзних частин для руху в кожному напрямку, відсутністю перехресть та перехрещень на одному рівні, пішохідних переходів, крім підземних та надземних, перехрещень з трамвайними коліями, велосипедними доріжками та залізничними переїздами, немає шляхів проходу тварин. Має бути огороження на узбіччях та розділювальній смузі, автомагістраль обгороджується сіткою. Саме ці фактори забезпечують безупинний рух транспортних засобів з високими швидкостями.

Знаки «Дорога для автомобілів», «Кінець дороги для автомобілів». На дорозі для автомобілів, так само, як і на автомагістралі діють особливі умови дорожнього руху, передбачені Правилами.

Дорога для автомобілів - це практично та ж сама автомагістраль з деякими відмінностями. По - перше, дорога для автомобілів позначається іншими знаками, і по-друге – на ній зустрічаються перехрестя та перехрещення на одному рівні, а відповідно і пішохідні переходи на одному рівні. Немає вимог щодо огороження узбіч, розділювальної смуги та обгородження сіткою.

Знаки «Дорога з одностороннім рухом» та «Кінець дороги з одностороннім рухом»

Знак «Дорога з одностороннім рухом» позначає дорогу або відокремлену проїзну частину, по якій рух транспортних засобів за всією шириною здійснюється лише в одному напрямку незалежно від того, здійснюється він переднім чи заднім ходом.

Такий знак встановлюється на початку дороги з одностороннім рухом і повторюється після кожного перехрестя.

Знаки «Виїзд на дорогу з одностороннім рухом». Такі знаки вказують напрямок руху на перехрещуваній дорозі, якщо на ній організовано односторонній рух.

Рух транспортних засобів по цій дорозі забороняється у напрямку, що протилежний напрямку стрілки. В даному випадку рух праворуч забороняється, в інших напрямках – дозволяється.

Знаки «Дорога із смугою для руху маршрутних транспортних засобів», «Кінець дороги із смугою для руху маршрутних транспортних засобів».

Знаки інформують водія про початок та закінчення дороги зі смугою для маршрутних транспортних засобів, де вони рухаються назустріч основному потоку транспорту.

Тобто, для водіїв звичайних транспортних засобів це буде дорога з одностороннім рухом.

Знаки «Виїзд на дорогу із смугою для руху маршрутних транспортних засобів»

Знаки застосовуються для інформування водіїв про виїзд на дорогу зі смугою для маршрутних транспортних засобів, де рух здійснюється назустріч основному потоку транспортних засобів.

На такому перехресті праворуч мають право рухатися тільки маршрутні транспортні засоби, всі інші водії – прямо, ліворуч або на розворот.

Знаки «Смуга для руху маршрутних транспортних засобів», «Кінець смуги для руху маршрутних транспортних засобів». Позначають початок на кінець смуги руху для маршрутних транспортних засобів, де вони рухаються по ходу руху з іншими транспортними засобами.

По смузі для маршрутних транспортних засобів забороняється рух, зупинка і стоянка інших транспортних засобів, за винятком деяких випадків. У випадках дозволу в'їзду на смугу інших транспортних засобів, вона відокремлюється жовтою переривчастою розміткою.

Знаки «Дорога з реверсивним рухом» та «Кінець дороги з реверсивним рухом». Інформують водія про початок або закінчення ділянки дороги, на якій по одній або кількох смугах напрямок руху може змінюватися на протилежний.

Для того, щоб розібратися з сутністю організації реверсивного руху, проаналізуємо це зображення.

Реверсивна смуга відокремлюється спеціальною подвійною переривчастою лінією розмітки, позначається знаком «Дорога з реверсивним рухом» та рух по ній регулюється спеціальним реверсивним світлофором. Стрілка зеленого кольору дозволяє рух по реверсивній смузі, наразі в сторону центру рух організований по двом смугам, а в зустрічному напрямку по одній смузі.

Сигнал у вигляді червоного хрестика забороняє рух по реверсивній смузі.

Тепер в сторону центру рух організований по одній смузі, а в сторону спального району по двом смугам

Світлофори двохсторонні, тобто, якщо водій, який рухається в центр бачить червоний хрестик, водій зустрічного напрямку бачить зелену стрілку.

Як змінюється сигнал реверсивного світлофора?

Для зміни сигналу всі світлофори спочатку вимикають. Водії, які рухалися по реверсивній смузі, повинні з'їхати на смугу, що знаходиться правіше реверсивної. Після того, як реверсивна смуга буде вільною, сигнали світлофора перемикають на протилежні.

Також разом з реверсивними світлофорами можуть використовуватися додаткові світлофори у вигляді жовтої контурної стрілки, які включаються одночасно з вимкненням основних сигналів реверсивних світлофорів і вимагають від водія з'їхати з реверсивної смуги праворуч.

Реверсивні світлофори повторюються на кожному перехресті з метою інформування водіїв, що повертають на цю дорогу про дозволені та заборонені напрямки руху.

Знак «Вїзд на дорогу з реверсивним рухом».

Такий знак застосовується для інформування водіїв про вїзд на дорогу з реверсивним рухом.

Водії, які виїжджають на таку дорогу, можуть перестроюватися на реверсивну смугу тільки після проїзду реверсивного світлофора з сигналом, що дозволяє рух.

Знаки «Напрямки руху по смугах», «Напрямок руху по смугах», «Напрямок руху по смузі»

Показують відповідно кількість смуг на перехресті і дозволені напрямки руху по кожній з них та дозволений напрямок руху по смузі. Знаки, що дозволяють поворот ліворуч з крайньої лівої смуги, дозволяють і розворот з цієї смуги.

Знак «Використання смуги руху»

Інформує водіїв про використання смуги для руху тільки певних видів транспортних засобів у зазначених напрямках.

Якщо на знакові зображено знак, який забороняє або дозволяє рух будь-яким транспортним засобам, рух цих транспортних засобів по ній відповідно забороняється або дозволяється.

В даному випадку на другій смузі діє знак «Рух вантажних автомобілів заборонено». Такі автомобілі повинні рухатися по правій смузі.

Знаки «Початок додаткової смуги руху» та «Кінець додаткової смуги руху»

Інформують про початок або кінець додаткової смуги руху на підйомі або смуги гальмування.

Якщо на знакові, встановленому перед додатковою смугою, зображено знак «Обмеження мінімальної швидкості», водій транспортного засобу, який не може продовжувати рух по основній смузі із зазначеною або більшою швидкістю, повинен перестроїтися на додаткову смугу руху.

Знак «Прилягання смуги для розгону транспортних засобів»

Місце, де смуга для розгону прилягає до основної смуги руху на одному рівні з правого боку.

Знак застосовується для інформування учасників дорожнього руху про наявність попереду по ходу руху прилягання смуги для розгону транспортних засобів.

Знак «Прилягання додаткової смуги руху з правого боку».

Вказує, що додаткова смуга руху прилягає до основної смуги руху на дорозі з правого боку. Знак застосовується для інформування учасників руху про прилягання до дороги додаткової смуги, рух по якій здійснюється в тому ж напрямку.

Знаки «Зміна напрямку руху на дорозі з розділювальною смугою»

Показують напрямок об'їзду закритої для руху ділянки проїзної частини на дорозі з розділювальною смугою або напрямком руху для повернення на проїзну частину праворуч.

Такі знаки тимчасові і дають право водію перетинати розділювальну смугу і здійснювати рух по зустрічній проїзній частині під час виконання дорожніх робіт. Такі ділянки дороги представляють небезпеку, тому водіям обох напрямків слід знизити швидкість.

Знак «Смуга руху для аварійної зупинки».

Інформує водія про розташування смуги, спеціально підготовленої для аварійної зупинки транспортних засобів у разі відмови гальмової системи.

Застосовується переважно на гірських дорогах та крутих спусках та вказує водієві смугу для аварійної зупинки в разі відмови робочої гальмової системи.

Знаки «Місце для розвороту» та «Зона для розвороту».

Позначають відповідно місце або зону за довжиною для розвороту транспортних засобів. Поворот ліворуч при цьому забороняється.

Знаки застосовуються для позначення розривів у розділювальній смузі, де дозволений розворот, а на дорогах без розділювальної смуги, де можна безпечно виконати розворот.

Знаки «Напрямок руху для вантажних автомобілів»

Показують рекомендований напрямок руху для вантажних автомобілів, тракторів, самохідних машин та механізмів для об'їзду ділянки дороги, на якій встановлений знак «Рух вантажних автомобілів заборонено».

Такі знаки носять саме рекомендований характер, тому в даному випадку водієві вантажного автомобіля рекомендується рухатися праворуч, хоча і ліворуч не забороняється.

Прямо, під знак «Рух вантажних автомобілів заборонено» можуть рухатися інші транспортні засоби, наприклад легкові автомобілі. Виняток – ще транспортні засоби, які обслуговують підприємства, що розташовані на даній території чи громадян, що проживають або працюють на даній території. Припустимо, сміттєвозка, яка обслуговує дану територію, може проїхати прямо.

Знаки «Тупик»

Дорога, що не має наскрізного проїзду.

Такий знак інформує водія про те, що дорога праворуч тупикова. Знаки нічого не забороняють.

Знак «Рекомендована швидкість».

Знак застосовується для інформування водіїв про ділянку дороги, де рекомендується рухатися зі швидкістю, що зазначена на знаку. Такий знак застосовується при під'їзді до місць розвороту зустрічного транспорту, до «лежачих» поліцейських, в інших небезпечних випадках. Водій може рухатися з будь-якою швидкістю в межах Правил, однак потрібно пам'ятати, що швидкість, яка зазначена на знакові визначена з урахуванням дорожніх умов, а також аналізу ДТП на даній ділянці дороги, тому бажано дослухатися до такої рекомендації.

Зона дії знаку поширюється до найближчого перехрестя.

Знаки «Житлова зона», «Кінець житлової зони», «Пішохідна зона», «Кінець пішохідної зони».

Такі знаки інформують водія про в'їзд на територію, де діють особливі умови дорожнього руху, передбачені Правилами, з якими ми познайомимося пізніше.

Знаки «Пішохідний перехід».

Позначають нерегульований пішохідний перехід, де пішоходи мають перевагу в русі. Застосовуються самостійно або з розміткою «Зебра».

Ширина такого пішохідного переходу визначається по ширині розмітки, а при її відсутності – відстанню між знаками, тому один знак встановлюється на початку пішохідного переходу, а інший – в кінці.

Водій зобов'язаний дати дорогу всім пішоходам, які тільки стали на пішохідний перехід та знаходяться на його шляху руху

Знаки «Підземний пішохідний перехід». Позначають підземний пішохідний перехід.

Знаки «Надземний пішохідний перехід». Позначають надземний пішохідний перехід.

Знаки «Місце для стоянки», «Зона стоянки», «Кінець зони стоянки»,

Знак «Місце для стоянки» позначає в населеному пункті місце, а поза населеними пунктами – майданчик, де дозволяється стоянка транспортних засобів.

Знаки «Зона стоянки» та «Кінець зони стоянки» визначають початок та кінець зони, де дозволена стоянка, за певних умов, що зазначаються на самому знакові або додаткових табличках під ним.

В такому випадку при застосуванні знаку «Місце для стоянки», стоянка дозволяється без жодних умов, а в такому випадку, при застосуванні знаку «Зона стоянки», стоянка дозволяється за певних умов, що зазначені на табличці.

Знак «Місце для стоянки» та символом даху

Такий знак застосовується для критих стоянок.

Знак «Місце для стоянки з можливістю пересадки в громадський транспорт».

Знак застосовується для критих стоянок з можливістю пересадки на маршрутні транспортні засоби.

Знаки «Місце зупинки автобуса», «Кінець пункту зупинки автобуса», «Місце зупинки трамвая», «Кінець пункту зупинки трамвая», «Місце зупинки тролейбуса», «Кінець пункту зупинки тролейбуса», «Місце зупинки таксі»

Знаки встановлюються відповідно на початку та в кінці відповідних посадкових майданчиків для маршрутних транспортних засобів і початку пункту зупинки таксі.

У нижній частині знаків, які позначають початок посадкового майданчика для маршрутних транспортних засобів може бути нанесено зображення таблички «Зона дії» із зазначенням протяжності посадкового майданчика.

Знаки «Початок населеного пункту» та «Кінець населеного пункту» (відповідно на білому та на синьому фоні).

У цих знаків є спільна риса – обидва вони визначають найменування і початок населеного пункту.

В чому ж різниця? Знак на білому фоні визначає початок забудови населеного пункту, в якому діють вимоги цих Правил, що визначають порядок руху в населених пунктах (такі як максимальна швидкість ТЗ – 50 км/год., у житлових та пішохідних зонах – 20 км/год., певні правила зупинки і стоянки ТЗ, окремі переваги МТЗ, користування звуковими сигналами). Знаки на

білому фоні встановлюються на фактичній межі забудови населеного пункту, що прилягає до дороги.

Знак на синьому фоні визначає найменування і початок забудови населеного пункту, в якому на даній дорозі не діють вимоги цих Правил, що визначають порядок руху в населених пунктах. Тобто водій при русі по даній дорозі виконує вимоги щодо правил руху поза населеними пунктами, наприклад дозволена швидкість легкових автомобілів – 90 км/год. В той же час, якщо водій з'їхав з даної дороги, тоді вимоги щодо руху в населених пунктах починають діяти.

Замість знаків «Початок та кінець населеного пункту» на білому фоні в межах населеного пункту, на межі початку щільної забудови безпосередньо поблизу проїзної частини (за умови наявності такої забудови), можуть застосовуватися знаки «Початок щільної забудови» та «Кінець щільної забудови»

Знак «Початок щільної забудови» означає обмеження максимальної дозволеної швидкості до 50 км/год.

В таких місцях водій повинен бути особливо обережним, слідкувати за поведінкою водіїв, які можуть несподівано змінити напрямок руху та пішоходами, які можуть з'явитися на проїзній частині.

Знак «Показчик загальних обмежень швидкості».

Інформує про загальні обмеження швидкості на території України.

Встановлюється при в'їзді на територію держави. В'їжджаємо на територію держави, нас інформують про чинні обмеження швидкості.

Знак «Можливість використання дороги».

Інформує про можливість руху по гірській дорозі, зокрема у разі переїзду через перевал, який може бути не завжди придатний для проїзду, наприклад - взимку.

ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО ПИТАННЯ:

Таким чином, ми розглянули основні положення правил дорожнього руху. Визначили основні терміни, обов'язки і права водіїв механічних транспортних засобів, регулювання дорожнього руху, дорожні знаки, швидкість руху, обгін, інтервал, зустрічний роз'їзд, буксирування та експлуатація транспортних засобів, міжнародний рух.

ІІІ. ПОНЯТТЯ ДЕРЖАВНОЇ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ, ЇЇ СУБ'ЄКТИ ТА ЇХ ОСНОВНІ ФУНКЦІЇ

Забезпечення безпеки дорожнього руху в Україні пов'язано з діяльністю багатьох установ та організацій, які зайняті конструюванням, виготовленням, ремонтом та технічним обслуговуванням транспортних засобів, перевезенням пасажирів і вантажів, проектуванням, будівництвом, реконструкцією, обладнанням і утриманням вулиць та доріг, підготовкою та вихованням водіїв і пішоходів, регулюванням дорожнього руху і підтримання порядку на дорогах, наданням медичної допомоги постраждалим при ДТП та інших видів діяльності.

В сучасних умовах практично важко знайти таку установу або організацію, яка б в тій або іншій мірі не була пов'язана з дорожнім рухом. Міністерства та відомства, виконує свою частку обов'язків по ЗБДР, приймають рішення і розробляють відомчі нормативні акти з цих питань, організують і контролюють їх виконання в межах своєї компетенції. В цих рамках міністерства та відомства виступають як суб'єкти впливу на дорожній рух в межах окремих відомчих систем управління.

Розглядаючи питання про управління в сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, необхідно визначити контури системи, яка носить загальнодержавний, надвідомчий характер і має спеціальну мету щодо вирішення завдань забезпечення безпеки дорожнього руху.

ВИСНОВКИ ДО ТРЕТЬОГО ПИТАННЯ:

Таким чином, ми розглянули поняття державної системи забезпечення безпеки дорожнього руху, визначили її суб'єктів, до яких відносяться Кабінет Міністрів України, Верховна Рада України, яка приймає законодавчі акти у сфері ЗБДР, обласні, міські, районні та сільські ради та їх адміністрації, власників транспортних засобів до вулиць та доріг незалежно від форм власності та інші. Також розглянули основні функції зазначених суб'єктів у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

IV. ПОВНОВАЖЕННЯ МВС УКРАЇНИ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

Окрему увагу слід приділити повноваженням МВС України та Національної поліції у сфері безпеки дорожнього руху, які визначені у статтях 52-1 та 52-3 Закону України «Про дорожній рух».

Так, до повноважень Міністерства внутрішніх справ України у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху належать:

- участь у формуванні та реалізації в межах своїх повноважень державної політики щодо забезпечення безпеки дорожнього руху, підготовка проектів законів та інших нормативно-правових актів, у тому числі правил, норм та стандартів, державних і регіональних програм щодо забезпечення безпеки дорожнього руху та його учасників;

- здійснення у випадках, передбачених законом, державної реєстрації та обліку транспортних засобів, приймання іспитів для отримання права керування транспортними засобами і видача відповідних документів;

- погодження проектів конструкцій транспортних засобів у частині дотримання вимог щодо забезпечення безпеки дорожнього руху;

- ведення автоматизованого обліку, накопичення, оброблення та використання відомостей про транспортні засоби, що підлягають державній і відомчій реєстрації, та про їхніх власників;

- здійснення у випадках, передбачених законом, контролю за внесенням обов'язкових платежів власниками транспортних засобів;

- забезпечення організації та здійснення контролю за підготовкою, перепідготовкою та підвищенням кваліфікації водіїв транспортних засобів, обліком суб'єктів підприємницької діяльності всіх форм власності, що

провадять таку діяльність, а також за прийманням іспитів з перевірки знань правил перевезення небезпечних вантажів автомобільним транспортом та видачею відповідних свідоцтв устанавленого зразка;

- ведення обліку торговельних організацій, підприємств-виробників та суб'єктів підприємницької діяльності всіх форм власності, що реалізують транспортні засоби або номерні складові частини до них, видача їм у встановленому порядку бланків довідок-рахунків, актів приймання-передавання транспортних засобів, а також номерних знаків для разових поїздок;

- ведення реєстру суб'єктів здійснення обов'язкового технічного контролю та державного контролю за додержанням такими суб'єктами вимог законодавства у цій сфері;

- ведення Реєстру адміністративних правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху, надання доступу до ресурсів цього реєстру щодо порушень правил зупинки, стоянки та паркування транспортних засобів, зафіксованих в автоматичному режимі або в режимі фотозйомки (відеозапису), посадовим особам, уповноваженим розглядати справи за такі правопорушення;

- формування в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, загальнодержавної бази даних про результати обов'язкового технічного контролю транспортних засобів на підставі інформації про результати перевірки технічного стану транспортного засобу, що надається суб'єктами проведення обов'язкового технічного контролю, та інформації про укладення договорів обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів, що підлягають обов'язковому технічному контролю, що надається страховиками.

До повноважень Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху належать:

- участь у реалізації в межах своїх повноважень державної політики у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху;

- забезпечення безпеки дорожнього руху;

- організація супроводження і забезпечення безпечного руху транспортних засобів спеціального призначення;

- погодження відповідно до вимог цього Закону, інших законодавчих актів проектів на будівництво, реконструкцію і ремонт автомобільних доріг, залізничних переїздів, комплексів дорожнього сервісу та інших споруд у межах відведення автомобільних доріг або червоних ліній міських вулиць і доріг;

- погодження поданих у встановленому порядку пропозицій стосовно обладнання засобами організації дорожнього руху місць виконання дорожніх робіт, проектів та схем організації дорожнього руху, маршрутів руху пасажирського транспорту, маршрутів організованого руху громадян і місць їх збору, порядку проведення спортивних та інших масових заходів, які можуть створити перешкоди дорожньому руху;

- видача в установленому порядку у випадках, передбачених законом, дозволів на участь у дорожньому русі транспортних засобів, вагові або габаритні параметри яких перевищують нормативні;

- здійснення контролю за безпекою дорожнього руху під час надання послуг з перевезення пасажирів чи вантажів, у тому числі небезпечних, додержанням законодавства у зазначеній сфері, розробленням і видачею в установленому порядку документів щодо погодження маршрутів руху транспортних засобів під час дорожнього перевезення небезпечних вантажів;

- інформування учасників дорожнього руху про фіксацію фактів правопорушень у сфері безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі.

Національна поліція також здійснює контроль за правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі, виконанням установлених Кабінетом Міністрів України правил паркування транспортних засобів у частині забезпечення безпеки дорожнього руху на майданчиках для паркування, а у випадках та порядку, визначених законом, тимчасово затримує і доставляє транспортний засіб, у тому числі з використанням спеціальних транспортних засобів (коли розміщення затриманого транспортного засобу суттєво перешкоджає дорожньому руху), на спеціальні майданчики чи стоянки для тимчасового зберігання, відповідно до закону тимчасово вилучає посвідчення водія.

Повноваження Національної поліції визначені в статті 23 Закону України «Про Національну поліцію». Зокрема, до повноважень Національної поліції у сфері безпеки дорожнього руху віднесено:

- регулює дорожній рух та здійснює контроль за дотриманням Правил дорожнього руху його учасниками та за правомірністю експлуатації транспортних засобів на вулично-дорожній мережі;

- видає відповідно до закону дозволи на рух окремих категорій транспортних засобів; у випадках, визначених законом, видає та погоджує дозвільні документи у сфері безпеки дорожнього руху;

- Також Національна поліція відповідно до покладених на неї повноважень:

- здійснює превентивну та профілактичну діяльність, спрямовану на запобігання вчиненню правопорушень, в тому числі і в сфері безпеки дорожнього руху;

- виявляє причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, вживає у межах своєї компетенції заходів для їх усунення;

- вживає заходів з метою виявлення кримінальних, адміністративних правопорушень; припиняє виявлені кримінальні та адміністративні правопорушення;

- здійснює своєчасне реагування на заяви та повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події, в тому числі пов'язані з забезпеченням безпеки дорожнього руху;

- у випадках, визначених законом, здійснює провадження у справах про адміністративні правопорушення, приймає рішення про застосування адміністративних стягнень та забезпечує їх виконання.

ВИСНОВКИ ДО ЧЕТВЕРТОГО ПИТАННЯ:

Таким чином, ми розглянули повноваження МВС України та Національної поліції у сфері безпеки дорожнього руху. З'ясували, що повноваження МВС України в сфері безпеки дорожнього руху визначені в статті 52-1 Закону України «Про дорожній рух», а повноваження Національної поліції у цій сфері закріплені у статті 52-3 цього ж Закону. Крім цього, повноваження Національної поліції щодо забезпечення безпеки дорожнього руху визначені в статті 23 Закону України «Про Національну поліцію».

ВИСНОВКИ З ТЕМИ

Висвітлені нами під час лекції положення законодавства України в сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, дозволяють зробити наступні висновки:

1. Розглянуто поняття «нормативно-правовий акт», визначено, що він є важливим джерелом права у сфері забезпечення БДР. Визначено загальну характеристику форм нормативно-правових актів (систематизація) у сфері забезпечення БДР.

Розглянуто форму систематизації нормативно-правових актів та систему законодавства про дорожній рух.

Визначено які види нормативно-правових актів існують у сфері забезпечення БДР, що таке підзаконні нормативно-правові акти, накази та розпорядження.

1. Розглянуто поняття державної системи забезпечення безпеки дорожнього руху, визначено її суб'єктів, до яких відносяться Кабінет Міністрів України, Верховна Рада України, яка приймає законодавчі акти в сфері ЗБДР, обласні, міські, районні та сільські ради та їх адміністрації, власники транспортних засобів до вулиць та доріг незалежно від форм власності та інші. Також розглянуто основні функції зазначених суб'єктів у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

2. Розглянуто основні положення правил дорожнього руху.

3. Розглянуто повноваження МВС України та Національної поліції у сфері безпеки дорожнього руху. З'ясовано, що повноваження МВС України в сфері безпеки дорожнього руху визначені в статті 52-1 Закону України «Про дорожній рух», а повноваження Національної поліції у цій сфері закріплені у статті 52-3 цього ж Закону. Крім цього, повноваження Національної поліції щодо забезпечення безпеки дорожнього руху визначені в статті 23 Закону України «Про Національну поліцію».

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДАНОЇ ТЕМИ:

1. Ознайомитися із законами України «Про дорожній рух» та «Про Національну поліцію», Правилами дорожнього руху, а також основними відомчими НПА у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

2. Скласти схему суб'єктів забезпечення безпеки дорожнього руху, окреслити коло їх повноважень. Визначити місце МВС України та Національної поліції серед цих суб'єктів.

3. Визначити повноваження МВС України та Національної поліції у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху та їх взаємодію з іншими суб'єктами забезпечення безпеки дорожнього руху.

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ**

**КАФЕДРА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
ТА ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ**

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

з навчальної дисципліни «Безпека дорожнього руху» обов'язкових
компонент освітньої програми «Правоохоронна діяльність» першого рівня
вищої освіти

**за темою № 2. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ
НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ, ЇЇ ФОРМИ ТА МЕТОДИ, ЗОКРЕМА В
УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ**

Дніпро 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Навчально-методичною радою
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Протокол від 31.08.2023 № 12

СХВАЛЕНО

Вченою радою навчально-
наукового інституту/факультету
Протокол від 29.08.2023 № 1

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри фізичного виховання та тактико-спеціальної підготовки Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти

Протокол від 28.08.2023 р. № 1.

Розробники:

старший викладач кафедри фізичного виховання та тактико-спеціальної підготовки, ДДУВС, **Віктор СЧАСТЛИВЕЦЬ**

Рецензенти:

1. завідувачка кафедри фізичного виховання та спеціальної підготовки Університету митної справи та фінансів, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент **Ірина ЛУЦЕНКО**

2. завідувач кафедри фізичної культури та спорту Національної Металургійної академії України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, кандидат педагогічних наук, доцент **Віталій ХАДЖИНОВ**

План лекції

1. Форми несення служби поліцією щодо забезпечення безпеки дорожнього руху та їх характеристика. Тактичні прийоми патрулювання з використанням транспортних засобів.
2. Методи несення служби патрульною поліцією щодо забезпечення безпеки дорожнього руху та їх характеристика.
3. Заходи особистої безпеки під час несення служби поліцією щодо забезпечення безпеки дорожнього руху.

Рекомендована література:

Основна

8. Закон Про правовий режим воєнного стану від 12.05.2015 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
9. Закон України «Про дорожній рух» від 30.06.1993 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3353-12>
10. Закон України Про Національну поліцію № 580-VIII від 02.07.2015 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
11. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10/page5#Text>
12. Кримінальний кодекс України № 2341-III від 05.04.2001 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page9#n1970>
13. Постанова Про внесення змін до Правил дорожнього руху від 29.09.2021 р. № 1091. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1091-2021-%D0%BF#Text>
14. Постанова Про затвердження Правил Державної реєстрації та обліку автомобілів, автобусів, самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів всіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів та мотоколясок від 21.10.1993 р. № 873. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/873-93-%D0%BF#Text>

Додаткова

9. Безпека дорожнього руху : навчальний посібник / А. А. Кашканов, О. Г. Грисюк, І. І. Гуменюк. – Вінниця : ВНТУ, 2017. 90 с
10. В.С. Люлька, М.М. Коньок, Ю.Є. Перинський Правила дорожнього руху України : посіб. до лаб. робіт : для студентів технол. ф-ту / укл. В.С. Люлька, М.М. Коньок, Ю.Є. Перинський; Чернігів. нац. пед. ун-т ім. Т.Г. Шевченка. –Чернігів : ЧНПУ, 2015. 64 с.
11. Іващенко М.В. Основи керування автомобілем, безпека дорожнього руху та медичне забезпечення безпеки дорожнього руху. – 2000. – 261 с.
12. Куперман А.І., Миронов Ю.В. Безпека дорожнього руху: Довідковий посібник. – 2-е вид., випр. і доп. – М.: Вища школа; вид. Центр «Академія», 1999. 320 с.

13. Основи керування автомобілем та безпека дорожнього руху : Навч. посібник: для ВНЗ / Лях М. А., Дем'янюк О. С., Бешун О.А. – К.: ВІКНУ, 2011. 368 с.

14. Парасюк В. М., Демків Р. Я., Когут В. М. Безпека дорожнього руху : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 340 с.

15. Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами (детермінанти та кримінально-правові заходи запобігання): метод. рек. / О.С. Юнін, С.І. Шевченко, С.В. Бабанін, Н.В. Толошна. – Дніпро: ДДУВС, 2022. 80 с.

16. Собакарь А.О. Основи безпеки дорожнього руху: Навч.посіб. /А.О. Собакарь, Я.Д. Холмянський, С.М. Тараненко; за ред. В.М. Бесчастного. – К.: Знання, 2007. 312 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

3. SVITLOFORUA. <https://www.youtube.com/@SVITLOFORUA-PDR>

4. Онлайн автошкола Час.
<https://www.youtube.com/@autoschoolonlinechas>

1. ФОРМИ НЕСЕННЯ СЛУЖБИ ПОЛІЦІЄЮ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ ТА ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА. ТАКТИЧНІ ПРИЙОМИ ПАТРУЛЮВАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

Виділяють такі основні форми та методи несення служби поліції щодо забезпечення безпеки дорожнього руху:

- патрулювання на автомобілях, мотоциклах, гелікоптерах
- патрулювання пішки (піше патрулювання)
- несення служби на постах (у тому числі на стаціонарних)
- супроводження та ескортування транспортних засобів

Всі види патрулювання мають свої специфічні особливості. Так автомобільне патрулювання використовується на маршруті як правило протяжністю 30-40 км, поліцейські при цьому захищені від погодних умов, мають більш комфортні умови ніж мотопатруль та піше патрулювання. Вертолітне патрулювання має більш протяжний маршрут патрулювання – 50 – 100 км, але екіпаж сам має обмежені можливості впливати на забезпечення безпеки руху. Але має перевагу в швидкості, маневруванні, зв'язку. Вертоліт як правило працює з наземними екіпажами, сам приземляється лише в екстрених випадках для затримання правопорушників, або припинення правопорушення. Патрулювання пішки (піше патрулювання) має короткий маршрут 1-3 км, як правило це ділянка вулиці в місті, або конкретне перехрестя. При пішому патрулюванні поліцейський займається регулюванням дорожнього руху, наглядом за рухом транспорту, а особливо пішоходів.

При автомобільному патрулюванні наряд більш мобільний, захищений від непогоди, має більше можливостей впливати на забезпечення безпеки руху, надати допомогу учасникам дорожнього руху

Тактичні прийоми при несенні служби на транспортних засобах:

1. Рух в потоці транспортних засобів (для контролю за поведінкою водіїв з метою попередження та виявлення порушень правил дорожнього руху).

2. Зупинка та несення служби в аварійно небезпечних місцях (для усунення небезпеки і припинення порушень ПДР водіями та пішоходами).

3. Зупинка патрульного автомобіля (мотоцикла) в місцях найбільшої його видимості для всіх учасників дорожнього руху з одночасним пішим переміщення поліцейського до найбільш напружених за інтенсивністю руху ділянок дороги.

Використання того чи іншого методу несення служби, їх чергування і другі конкретні задачі ставляться на інструктажах в залежності від оперативного стану, який склався на маршруті, посту. Екіпаж, патруль може також сам прийняти рішення залежно від обставин, які виникли на конкретній ділянці дороги де вони несуть службу, попередивши про свої дії чергову частину поліції, та погодивши з нею свої дії.

Вертолітне патрулювання організовується, зазвичай для нагляду за дорожнім рухом на автодорогах з високою інтенсивністю руху, супроводженні колон, забезпечення порядку при проведенні масових і спеціальних заходів, доставки слідчої бригади, в тому числі медичних працівників на місце ДТП або злочину, для розшуку злочинців або зниклих автотранспортних засобів. В останній час у зв'язку з недостатністю фінансування діяльності поліції вертолітне патрулювання використовується досить рідко.

Піше патрулювання використовується для контролю за рухом на невеликій протяжності доріг та вулиць, які є аварійно-небезпечними, напруженими по інтенсивності дорожнього руху. При цьому використовуються такі методи несення служби, які дають змогу поліцейському своєчасно фіксувати та припиняти правопорушення.

При пішому патрулюванні забороняється:

1. Знаходження поліцейського на проїзній частині автодороги в умовах недостатньої видимості, на слизькому дорожньому покритті.
2. Несення служби одиночним порядком в темну пору доби
3. Несення служби на посту, маршруті, якщо відсутня можливість радіозв'язку з оперативним черговим, командиром, старшим зміни.

Стаціонарні пости патрульної поліції забезпечуються спеціальними технічними засобами, стаціонарними потужними радіостанціями, ЕОМ, яка містить бази даних, телетайпом, електронною поштою, медичним обладнанням, шлагбаумами, укриттям для автоматника, гаражами та іншим додатковим обладнанням.

На посту заводяться та ведуться журнали прийому-здачі чергування, журнал обліку недоліків в облаштуванні доріг та технічних засобів регулювання дорожнього руху, робочий зошит, дислокація постів та маршрутів,

комплектуються збірником нормативних актів про безпеку руху, схемою зв'язку з черговими частинами суміжних відділів поліції, дорожньо-комунальними підприємствами, лікувальними закладами, ДСНС, прокуратурою, схемою про оповіщення особового складу по сигналу "Збір", плани розшуково-загороджувальних операцій. Книгами обліку викраденого транспорту. Книгою орієнтувань, прийому та видачі транспортних засобів зі штрафмайданчика, виходу та повернення транспортних засобів та інші. Списки номерних знаків керівництва, урядових організацій МВС, НПУ тощо.

ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО ПИТАННЯ:

Таким чином, ми розглянули форми несення служби поліцією щодо забезпечення безпеки дорожнього руху, до яких віднесено: патрулювання на автомобілях, мотоциклах, гелікоптерах; патрулювання пішки; несення служби на постах (в тому числі на стаціонарних) супроводження та ескортування транспортних засобів.

2. МЕТОДИ НЕСЕННЯ СЛУЖБИ ПАТРУЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ ТА ЇХ ХАРАКТЕРИСТИКА

Основними методами несення служби патрульною поліцією щодо забезпечення безпеки дорожнього руху є:

- Нагляд за рухом
- Попередження учасників дорожнього руху від порушення встановлених правил
- Розпорядчо-регулювальні дії
- Втручання при правопорушеннях

Нагляд за дорожнім рухом полягає у візуальному або за допомогою технічних засобів контролю за додержанням учасниками дорожнього руху встановлених норм та правил, а також оцінці доцільності і ефективності існуючої організації руху на посту, маршруті.

Попередження учасників дорожнього руху від порушення встановлених правил являє собою вплив на їх поведінку самим знаходженням поліцейського на найбільш напруженій ділянці маршруту, поста, місці ДТП, або стихійного лиха, а також шляхом роз'яснення або усного попередження водіїв при зупинці транспортних засобів.

Розпорядчо-регулювальними діями є дії, які виконуються в процесі несення служби з метою усунення перешкод дорожньому руху, надання допомоги учасникам дорожнього руху. До таких дій відноситься регулювання руху жєстами, яке використовується в місцях тимчасових затримок в русі в місцях стихійних лих, дорожньо-транспортних пригод, при проведенні масових та спеціальних заходів, при пошкодженні світлофорів та в інших випадках.

Втручання при правопорушеннях полягає в обов'язковому втручанні на дії учасників дорожнього руху з метою попередження пригод і попередження правопорушень, застосуванні чинного законодавства відносно порушників.

Контроль за дорожнім рухом з використанням транспортних засобів на сьогодні за чинним законодавством є тільки відкритим. Відкритий контроль здійснюється поліцейськими при пішому патрулюванні, а також на транспортних засобах, що мають спеціальне кольорографічне пофарбування.

ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО ПИТАННЯ:

Розглянуто основні методи несення служби патрульною поліцією щодо забезпечення безпеки дорожнього руху, до яких віднесено: нагляд за рухом; попередження учасників дорожнього руху від порушення встановлених правил; розпорядчо-регулювальні дії; втручання при правопорушеннях.

3. ЗАХОДИ ОСОБИСТОЇ БЕЗПЕКИ ПІД ЧАС НЕСЕННЯ СЛУЖБИ ПОЛІЦІЄЮ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

В умовах ускладненої криміногенної ситуації питання щодо забезпечення особистої безпеки поліції є надзвичайно важливим. Останнім часом додержання поліцейськими заходів особистої безпеки набуло неабиякої актуальності. Пов'язане це в першу чергу з тим, що щорічно в Україні під час несення служби гине близько 10 поліцейських та одержують поранення близько 250 чоловік. Практика та аналіз пригод і нещасних випадків з участю поліції показує, що в основному причиною виникнення фактів загибелі, поранення поліції є їх особиста недбалість, недисциплінованість, нехтування елементарними правилами техніки безпеки, тактикою та непрофесійні дії при виконанні службових обов'язків, халатне ставлення до взаємостраховки

При несенні служби, поліцейському рекомендовано виходити та знаходитись на проїзній частині дороги в таких випадках:

1. Для регулювання дорожнього руху.
2. Для оформлення ДТП.
3. Для надання допомоги учасникам дорожнього руху.

Поліцейський який зупиняє автомобіль повинен знаходитись на обочині, спереду патрульного автомобіля, на відстані від переднього краю бампера близько 1.5-2м, що дає йому змогу застосовувати свій транспортний засіб як додаткове прикриття збоку напрями руху. Напарник поліцейського повинен знаходитись також на узбіччі, під прикриттям патрульного автомобіля, що дає йому змогу слідкувати за діями поліцейського, водія та пасажирів зупиненого автомобіля. Зупиняти транспорт треба так, щоб він зупинився на узбіччі, спереду патрульного автомобіля, що дасть змогу поліцейському безпечно наблизитись до водія зупиненого транспортного засобу. Після того, як поліцейський підійде до водія, привітається, пояснить причину зупинки, рекомендується запропонувати водію ввімкнути аварійну сигналізацію. Це буде додатковим заходом забезпечення особистої безпеки як водія, так і поліцейського. Особливо ефективно ця міра діє в темну пору доби.

У темний час доби, незалежно від кліматичних умов, поліцейський повинен бути одягнутий у світловідбиваючий одяг, а його місце несення служби має бути в зоні постійного джерела світла, наприклад, під ліхтарем вуличного освітлення.

Під час перевірки транспортного засобу поліцейський вибирає позицію, яка дозволяє йому одночасно слухати відповіді водія, здійснювати заходи власної безпеки, контролювати дорожній рух і не заважати йому.

При підході до зупиненого для перевірки транспортного засобу поліцейським рекомендується:

- наблизитися до транспортного засобу з тильної сторони, з боку ближніх до водія дверей;
- оглянути через скло салон автомобіля, щоб переконатися в тому, що ніхто не ховається на підлозі, і перевірити, чи зачинена кришка багажника;
- стояти на деякій відстані збоку від автомобіля, щоб не отримати поранення або травми в разі раптового і швидкого руху цього автомобіля;
- одночасно не припиняти спостереження за пасажирами, оскільки не виключена можливість застосування ними зброї.

У разі загострення ситуації поліцейському, що забезпечує безпеку, рекомендується пересунути кобуру ближче до пряжки ремня, розстебнути її, зняти пістолет із запобіжника. У цьому випадку страхуючий, якщо він вважає, що в обстановці, яка складається, можуть виникнути обставини для застосування вогнепальної зброї, має право оголити свій табельний пістолет і привести його в готовність.

За всіх обставин, використовуючи будь-яку нагоду, треба намагатися змусити водія вийти з транспортного засобу, що перевіряється, і запропонувати йому відійти на узбіччя проїжджої частини, пояснюючи це необхідністю дотримання безпеки дорожнього руху. Приводом для цього може бути необхідність усунення дрібних несправностей, начебто виявлених поліцейським (перевірка несправностей задніх світлових приладів, наявності знака аварійної зупинки, вогнегасника, очищення від бруду номерного знака тощо). Дійсна причина зупинки транспортного засобу водієві не називається.

Якщо водій вийшов з автомобіля, поліцейський повинен триматися від нього на відстані не ближче 1-1,5 метра, обличчям до проїжджої частини. Слід пам'ятати, що водій замість документів може дістати з кишені зброю і буде намагатись застосувати її. При перевірці документів поліцейський повинен стояти збоку тієї руки, якою водій дістає документи. Подані документи не слід брати рукою, якою при нагоді треба буде дістати зброю.

Небезпечно стояти між водієм і працівником, який забезпечує безпеку першого поліцейського, тому що це серйозно ускладнює подання своєчасної допомоги і не дозволяє негайно застосувати зброю в разі необхідності.

ВИСНОВКИ ДО ТРЕТЬОГО ПИТАННЯ:

Розглянуто заходи особистої безпеки під час несення служби поліцією щодо забезпечення безпеки дорожнього руху, зокрема при зупинці

транспортного засобу, перевірці транспортних засобів та спілкуванні з учасниками дорожнього руху.

ВИСНОВКИ З ТЕМИ:

Таким чином, ми розглянули форми несення служби поліцією щодо забезпечення безпеки дорожнього руху, до яких віднесено: патрулювання на автомобілях, мотоциклах, гелікоптерах; патрулювання пішки (піше патрулювання); несення служби на постах (в тому числі на стаціонарних), супроводження та ескортування транспортних засобів.

Також розглянуто основні методи несення служби патрульною поліцією щодо забезпечення безпеки дорожнього руху, до яких віднесено: нагляд за рухом; попередження учасників дорожнього руху від порушення встановлених правил; розпорядчо-регулювальні дії; втручання при правопорушеннях.

Визначено заходи особистої безпеки під час несення служби поліцією щодо забезпечення безпеки дорожнього руху, зокрема при зупинці транспортного засобу, перевірці транспортних засобів та спілкуванні з учасниками дорожнього руху.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДАНОЇ ТЕМИ:

Проаналізувати нормативно-правові акти, які визначають порядок несення служби поліцією щодо забезпечення безпеки дорожнього руху. Знайти на інтернет ресурсах відео зупинки поліцейськими транспортних засобів та проаналізувати дії поліцейських на предмет форм та методів їх діяльності та дотримання ними заходів особистої безпеки.

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ**

**КАФЕДРА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
ТА ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ**

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

з навчальної дисципліни Безпека дорожнього руху обов'язкових компонент освітньої програми «Правоохоронна діяльність» першого рівня вищої освіти

**за темою № 3. АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ В
СФЕРІ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ. ШТРАФИ ТА ІНШІ
САНКЦІЇ ДЛЯ ВОДІЇВ**

Дніпро 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Навчально-методичною радою
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Протокол від 31.08.2023 № 12

СХВАЛЕНО

Вченою радою навчально-
наукового інституту/факультету
Протокол від 29.08.2023 № 1

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри фізичного виховання та тактико-спеціальної підготовки Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти

Протокол від 28.08.2023 р. № 1.

Розробники:

старший викладач кафедри фізичного виховання та тактико-спеціальної підготовки, ДДУВС, **Віктор СЧАСТЛИВЕЦЬ**

Рецензенти:

1. завідувачка кафедри фізичного виховання та спеціальної підготовки Університету митної справи та фінансів, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент **Ірина ЛУЦЕНКО**

2. завідувач кафедри фізичної культури та спорту Національної Металургійної академії України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, кандидат педагогічних наук, доцент **Віталій ХАДЖИНОВ**

План лекції

1. Загальна характеристика проваджень в сфері безпеки дорожнього руху.
2. Особливості юридичного складу правопорушень в сфері безпеки дорожнього руху.
3. Особливості провадження в справах про адміністративні правопорушення в сфері безпеки дорожнього руху.

Рекомендована література:

Основна

15. Закон Про правовий режим воєнного стану від 12.05.2015 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
16. Закон України «Про дорожній рух» від 30.06.1993 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3353-12>
17. Закон України Про Національну поліцію № 580-VIII від 02.07.2015 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
18. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10/page5#Text>
19. Кримінальний кодекс України № 2341-III від 05.04.2001 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page9#n1970>
20. Постанова Про внесення змін до Правил дорожнього руху від 29.09.2021 р. № 1091. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1091-2021-%D0%BF#Text>
21. Постанова Про затвердження Правил Державної реєстрації та обліку автомобілів, автобусів, самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів всіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів та мотоколясок від 21.10.1993 р. № 873. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/873-93-%D0%BF#Text>

Додаткова

17. Безпека дорожнього руху : навчальний посібник / А. А. Кашканов, О. Г. Грисюк, І. І. Гуменюк. – Вінниця : ВНТУ, 2017. 90 с
18. В.С. Люлька, М.М. Коньок, Ю.Є. Перинський Правила дорожнього руху України : посіб. до лаб. робіт : для студентів технол. ф-ту / укл. В.С. Люлька, М.М. Коньок, Ю.Є. Перинський; Чернігів. нац. пед. ун-т ім. Т.Г. Шевченка. –Чернігів : ЧНПУ, 2015. 64 с.
19. Іващенко М.В. Основи керування автомобілем, безпека дорожнього руху та медичне забезпечення безпеки дорожнього руху. – 2000. – 261 с.
20. Куперман А.І., Миронов Ю.В. Безпека дорожнього руху: Довідковий посібник. – 2-е вид., випр. і доп. – М.: Вища школа; вид. Центр «Академія», 1999. 320 с.
21. Основи керування автомобілем та безпека дорожнього руху : Навч. посібник: для ВНЗ / Лях М. А., Дем'янюк О. С., Бешун О.А. – К.: ВІКНУ, 2011. 368 с.

22. Парасюк В. М., Демків Р. Я., Когут В. М. Безпека дорожнього руху : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 340 с.

23. Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами (детермінанти та кримінально-правові заходи запобігання): метод. рек. / О.С. Юнін, С.І. Шевченко, С.В. Бабанін, Н.В. Толошна. – Дніпро: ДДУВС, 2022. 80 с.

24. Собакарь А.О. Основи безпеки дорожнього руху: Навч.посіб. /А.О. Собакарь, Я.Д. Холмянський, С.М. Тараненко; за ред. В.М. Бесчастного. – К.: Знання, 2007. 312 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

5. SVITLOFORUA. <https://www.youtube.com/@SVITLOFORUA-PDR>

6. Онлайн автошкола Час.
<https://www.youtube.com/@autoschoolonlinechas>

1. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОВАДЖЕНЬ В СФЕРІ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху» від 14 липня 2015 року № 596-VIII було внесено зміни до КУпАП, якими суттєво змінено законодавство в сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Новелами КУпАП є:

- Введено відповідальність за адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі;
  - Введено відповідальність юридичних осіб;
  - Введено новий вид стягнення – штрафні бали;
  - Введено поняття поліція, замість міліції;
  - Введено безальтернативні санкції у вигляді штрафу за правопорушення, які розглядаються національною поліцією;
- Розширено можливості поліції виносити постанови в справах про адміністративні правопорушення без складання протоколу про правопорушення;
- Розширено повноваження поліцейських щодо розгляду справ про адміністративне правопорушення на місці його вчинення з можливістю стягування штрафу на місці вчинення адміністративного правопорушення незалежно від розміру виключно за допомогою безготівкових платіжних пристроїв;

- Введено норму про те, що протокол не складається у разі вчинення адміністративних правопорушень, розгляд яких віднесено до компетенції Національної поліції;

- Змінено порядок виконання постанови про накладення штрафу

В основному, ці зміни стосуються правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Звернемо увагу на найбільш важливі зміни.

Введення стягнення у вигляді штрафних балів.

Штрафні бали є стягненням, що накладається на громадян за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані в автоматичному режимі, установлені КУпАП.

Кожному громадянину, який має право керування транспортним засобом, щороку з початку року (з дня отримання права керування транспортним засобом) і до кінця року нараховується 150 балів.

У разі фіксації правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі від загальної кількості балів громадянина, який вчинив правопорушення, вираховується кількість штрафних балів, передбачених відповідною статтею Особливої частини КУпАП.

В КУпАП штрафні бали введено до санкції лише частини першої та частини другої статті 122. (**Стаття 122. Перевищення встановлених обмежень швидкості руху, проїзд на заборонний сигнал регулювання дорожнього руху та порушення інших правил дорожнього руху**)

Перевищення встановлених обмежень швидкості руху транспортних засобів більш як на двадцять кілометрів на годину, порушення вимог дорожніх знаків та розмітки проїзної частини доріг, правил перевезення вантажів, буксирування транспортних засобів, зупинки, стоянки, проїзду пішохідних переходів, ненадання переваги у русі пішоходам на нерегульованих пішохідних переходах, а так само порушення встановленої для транспортних засобів заборони рухатися тротуарами чи пішохідними доріжками, -

*тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі п'ятнадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або **50 штрафних балів.***

Порушення правил проїзду перехресть, зупинок транспортних засобів загального користування, проїзд на заборонний сигнал світлофора або жест регулювальника, порушення правил обгону і зустрічного роз'їзду, безпечної дистанції або інтервалу, розташування транспортних засобів на проїзній частині, порушення правил руху автомагістралями, користування зовнішніми освітлювальними приладами або попереджувальними сигналами при початку руху чи зміні його напрямку, використання цих приладів та їх переобладнання з порушенням вимог відповідних стандартів, користування під час руху транспортного засобу засобами зв'язку, не обладнаними технічними пристроями, що дозволяють вести переговори без допомоги рук (за винятком водіїв оперативних транспортних засобів під час виконання ними

невідкладного службового завдання), а так само порушення правил навчальної їзди, -

тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі двадцяти п'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або 50 штрафних балів.

Поліцейські не мають можливості застосовувати стягнення у вигляді штрафних балів, тому що це стягнення застосовується виключно за правопорушення, які зафіксовано в автоматичному режимі.

Розширення можливості поліції виносити постанови в справах про адміністративні правопорушення без складання протоколу про правопорушення

Ці зміни пов'язані із новою редакцією статті 258 КУпАП. Зокрема, в статті зараз зазначено:

Протокол не складається у разі вчинення адміністративних правопорушень, розгляд яких віднесено до компетенції Національної поліції, та адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксованих в автоматичному режимі.

У цих випадках (передбачених частинами першою та другою статті 258), уповноваженими органами (посадовими особами) на місці вчинення правопорушення виноситься постанова у справі про адміністративне правопорушення відповідно до вимог статті 283 КУпАП.

Якщо під час складання постанови у справі про адміністративне правопорушення особа осперить допущене порушення і адміністративне стягнення, що на неї накладається, то уповноважена посадова особа зобов'язана скласти протокол про адміністративне правопорушення відповідно до вимог статті 256 цього Кодексу, **крім випадків притягнення особи до адміністративної відповідальності за вчинення правопорушень у сфері забезпечення дорожнього руху, у тому числі зафіксованих в автоматичному режимі.**

Постанова у справі про адміністративне правопорушення складається у двох екземплярах, один з яких вручається особі, яка притягається до адміністративної відповідальності.

Тепер Національна поліція **має право не складати** протоколи при вчиненні адміністративних правопорушень, **розгляд яких віднесено до компетенції Національної поліції.**

Якщо особа не погоджується із накладеним стягненням, осперює його, то поліцейський має скласти і протокол про адміністративне правопорушення. **Але протокол не складається,** якщо це правопорушення є правопорушенням у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Відповідна компетенція Національної поліції визначається у статті 222 КУпАП. Це питання вже розглядалось в попередніх лекціях.

Можна зробити такий важливий висновок:

Національна поліція має повноваження щодо розгляду та винесення постанов у справах про адміністративні правопорушення в сфері забезпечення безпеки дорожнього руху (які передбачені частинами першою, другою,

третьою, п'ятою і шостою статті 121, статтями 121-1, 121-2, частинами першою, другою і третьою статті 122, частиною першою статті 123, статтями 125, 126, частинами першою, другою і третьою статті 127, статтями 128, 128-1, 129, статтею 132-1, частинами першою, другою і третьою статті 140), **що передбачають стягнення у вигляді штрафу або штрафних балів.**

В подальшому цю інформацію буде узагальнено у таблиці.

Далі з'ясуємо, **які адміністративні правопорушення віднесено до сфери забезпечення безпеки дорожнього руху** і яка компетенція Національної поліції на них поширюється.

Відповідно до КУпАП такими правопорушеннями є (статті): 121, 121-1, 121-2, 122, 122-2, 122-4, 122-5, 123, 124, 124-1, 125, 126, 127, 127-1, 128, 128-1, 129, 130, 132-1, 133-1, 139, 140.

Всього 22 статті. Нам необхідно з'ясувати декілька питань.

По-перше, на які правопорушення поширюється компетенція розглядати справи.

По-друге, по яких правопорушеннях необхідно складати протокол, а по яких протокол не має складатися.

По-третє, по яких правопорушеннях допускається тимчасове вилучення посвідчення водія. У разі наявності підстав вважати, що водієм вчинено порушення, за яке відповідно до КУпАП може бути накладено адміністративне стягнення у вигляді позбавлення права керування транспортними засобами працівник уповноваженого підрозділу, тимчасово вилучає посвідчення водія до набрання законної сили постановою у справі про адміністративне правопорушення.

По-четверте, по яких правопорушеннях тимчасове затримання транспортних засобів.

Крім того необхідно звернути увагу на особливості провадження в цих справах.

ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО ПИТАННЯ

Таким чином, в першому питанні нами розглянуто новели законодавства у сфері безпеки дорожнього руху, внесені Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху» від 14 липня 2015 року № 596-VIII.

З'ясовано загальну характеристику проваджень в сфері безпеки дорожнього руху.

2. ОСОБЛИВОСТІ ЮРИДИЧНОГО СКЛАДУ ПРАВОПОРУШЕНЬ В СФЕРІ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

Розглянемо деякі особливості юридичного складу правопорушень в сфері безпеки дорожнього руху.

Як вже було встановлено, відповідно до КУпАП такими правопорушеннями є (статті): 121, 121-1, 121-2, 122, 122-2, 122-4, 122-5, 123, 124, 124-1, 125, 126, 127, 127-1, 128, 128-1, 129, 130, 132-1, 133-1, 139, 140.

Всього 22 статті. В діяльності поліцейського, в першу чергу, необхідно звернути увагу на такі:

Стаття 122. Перевищення встановлених обмежень швидкості руху, проїзд на заборонний сигнал регулювання дорожнього руху та порушення інших правил дорожнього руху

Стаття 122⁻². Невиконання водіями вимог про зупинку

Стаття 122⁻⁵. Порушення вимог законодавства щодо встановлення і використання спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв

Стаття 124. Порушення правил дорожнього руху, що спричинило пошкодження транспортних засобів, вантажу, автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, дорожніх споруд чи іншого майна

Стаття 126. Керування транспортним засобом особою, яка не має відповідних документів на право керування таким транспортним засобом або не пред'явила їх для перевірки

Стаття 130. Керування транспортними засобами або суднами особами, які перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції

Стаття 139. Пошкодження автомобільних доріг, вулиць, дорожніх споруд, залізничних переїздів і технічних засобів регулювання дорожнього руху, створення перешкод для руху та нежиття необхідних заходів щодо їх усунення

Особливості застосування статті 124 КУпАП вивчається в курсі «Оформлення ДТП». Так само там вивчається и механізм застосування статті **130 КУпАП**.

Не можна сказати, що інші правопорушення в сфері забезпечення дорожнього руху менш важливі. Просто ймовірність вчинення зазначених правопорушень вища.

	Стаття КУпАП та її частини	Санкція	Повноваження поліції
1.	Стаття 122. Перевищення встановлених обмежень швидкості руху, проїзд на заборонний сигнал регулювання дорожнього руху та		
	<u>Частина перша</u> Перевищення встановлених обмежень швидкості руху транспортних засобів більш як на двадцять кілометрів на годину, порушення вимог дорожніх знаків та розмітки проїзної частини доріг, правил перевезення вантажів, буксирування транспортних засобів, зупинки, стоянки, проїзду пішохідних переходів, ненадання переваги у русі пішоходам на нерегульованих пішохідних переходах, а	штраф в розмірі п'ятнадцяти НМДГ або 50 штрафних балів.	Розгляд. Постанова Протокол не складається

	так само порушення встановленої для транспортних засобів заборони рухатися тротуарами чи пішохідними доріжками,		
	<p><u>Частина друга</u> Порушення правил проїзду перехресть, зупинок транспортних засобів загального користування, проїзд на заборонний сигнал світлофора або жест регулювальника, порушення правил обгону і зустрічного роз'їзду, безпечної дистанції або інтервалу, розташування транспортних засобів на проїзній частині, порушення правил руху автомагістралями, користування зовнішніми освітлювальними приладами або попереджувальними сигналами при початку руху чи зміні його напрямку, використання цих приладів та їх переобладнання з порушенням вимог відповідних стандартів, користування під час руху транспортного засобу засобами зв'язку, не обладнаними технічними пристроями, що дозволяють вести перемови без допомоги рук (за винятком водіїв оперативних транспортних засобів під час виконання ними невідкладного службового завдання), а так само порушення правил навчальної їзди, -</p>	штраф в розмірі двадцяти п'яти НМДГ або 50 штрафних балів.	Розгляд. Постанова Протокол не складається
	<p><u>Частина третя</u> Перевищення встановлених обмежень швидкості руху транспортних засобів більш як на п'ятдесят кілометрів на годину, ненадання переваги в русі транспортним засобам аварійно-рятувальних служб, швидкої медичної допомоги, пожежної охорони, поліції, що рухаються з увімкненими спеціальними світловими або звуковими сигнальними пристроями, ненадання переваги маршрутним транспортним засобам, у тому числі порушення правил руху і зупинки на смузі для маршрутних транспортних засобів, а так само порушення правил зупинки, стоянки, що створюють перешкоди дорожньому руху або загрозу безпеці руху,</p>	штраф в розмірі тридцяти НМДГ	Розгляд. Постанова Протокол не складається
	<p><u>Частина четверта</u> Порушення, передбачені частинами першою, другою або третьою цієї статті, що спричинили створення аварійної обстановки, а саме: примусили інших</p>	штраф в розмірі сорока НМДГ або позбавлення права керування транспортними	Протокол. (Розглядає суд)

	учасників дорожнього руху різко змінити швидкість, напрямок руху або вжити інших заходів щодо забезпечення особистої безпеки або безпеки інших громадян	засобами на строк від шести місяців до одного року.	
2	Стаття 122-2. Невиконання водіями вимог про зупинку		
	Частина перша Невиконання водіями вимог поліцейського, а водіями військових транспортних засобів - вимог посадової особи військової інспекції безпеки дорожнього руху Військової служби правопорядку у Збройних Силах України про зупинку транспортного засобу,	штраф в розмірі дев'яти НМДГ або позбавлення права керування транспортними засобами на строк від трьох до шести місяців.	Протокол. (Розглядає суд)
3	Стаття 122-5. Порушення вимог законодавства щодо встановлення і використання спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв		
	Частина перша Порушення вимог законодавства щодо встановлення і використання на транспортному засобі спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв -	штраф в розмірі п'ятисот НМДГ з конфіскацією спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв.	Протокол. (Розглядає суд)
4	Стаття 126. Керування транспортним засобом особою, яка не має відповідних документів на право керування таким транспортним засобом або не пред'явила їх для перевірки		
	Частина перша Керування транспортним засобом особою, яка не має при собі або не пред'явила для перевірки посвідчення водія відповідної категорії, реєстраційного документа на транспортний засіб, а також поліса (договору) обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (страхового сертифіката "Зелена картка"),	штраф в розмірі двадцяти п'яти НМДГ	Розгляд. Постанова Протокол не складається
	Частина друга Керування транспортним засобом особою, яка не має права керування таким транспортним засобом, або передача керування транспортним засобом особі, яка не має права керування таким транспортним засобом	штрафу в розмірі тридцяти НМДГ	Розгляд. Постанова Протокол не складається
	Керування транспортним засобом особою, позбавленою права керування транспортними засобами,	штраф в розмірі тридцяти НМДГ	
5	Стаття 130. Керування транспортними засобами або суднами особами, які перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції		
	Частина перша	штраф на водіїв у розмірі двохсот НМДГ	Протокол. (Розглядає суд)

<p>Керування транспортними засобами особами в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції, а також передача керування транспортним засобом особі, яка перебуває в стані такого сп'яніння чи під впливом таких лікарських препаратів, а так само відмова особи, яка керує транспортним засобом, від проходження відповідно до встановленого порядку огляду на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо вживання лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції,</p>	<p>або позбавлення права керування транспортними засобами на строк від одного до двох років, або адміністративний арешт на строк від семи до десяти діб і на інших осіб - накладення штрафу в розмірі двохсот НМДГ або адміністративний арешт на строк від семи до десяти діб.</p>	
<p><u>Частина друга</u> Повторне протягом року вчинення будь-якого з порушень, передбачених частиною першою цієї статті, .</p>	<p>на водіїв позбавлення права керування транспортними засобами на строк від двох до трьох років з оплатним вилученням транспортного засобу чи без такого або адміністративний арешт на строк від десяти до п'ятнадцяти діб з оплатним вилученням транспортного засобу чи без такого і на інших осіб - адміністративний арешт на строк від десяти до п'ятнадцяти діб з оплатним вилученням транспортного засобу чи без такого</p>	<p>Протокол. (Розглядає суд)</p>
<p><u>Частина третя</u> Дії, передбачені частиною першою цієї статті, вчинені особою, яка двічі протягом року піддавалась адміністративному стягненню за керування транспортними засобами у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції, за відмову від проходження відповідно до встановленого порядку огляду на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо вживання лікарських</p>	<p>на водіїв позбавлення права керування транспортними засобами на строк від трьох до десяти років з оплатним вилученням транспортного засобу і на інших осіб - адміністративний арешт на строк від десяти до п'ятнадцяти діб з оплатним вилученням транспортного засобу.</p>	<p>Протокол. (Розглядає суд)</p>

	препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, -		
	<p><u>Частина четверта</u> Вживання водієм транспортного засобу після дорожньо-транспортної пригоди за його участю алкоголю, наркотиків, а також лікарських препаратів, виготовлених на їх основі (крім тих, що входять до офіційно затвердженого складу аптечки або призначені медичним працівником), або після того, як транспортний засіб був зупинений на вимогу поліцейського, до проведення уповноваженою особою медичного огляду з метою встановлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо вживання лікарських препаратів, що знижують його увагу та швидкість реакції, чи до прийняття рішення про звільнення від проведення такого огляду,</p>	на водіїв позбавлення права керування транспортними засобами на строк від двох до трьох років або адміністративний арешт на строк від десяти до п'ятнадцяти діб.	Протокол. (Розглядає суд)
6	Стаття 139. Пошкодження автомобільних доріг, вулиць, дорожніх споруд, залізничних переїздів і технічних засобів регулювання дорожнього руху, створення перешкод для руху та невжиття необхідних заходів щодо їх усунення		
	<p><u>Частина перша</u> Пошкодження автомобільних доріг, вулиць, дорожніх споруд, залізничних переїздів, трамвайних колій, технічних засобів регулювання дорожнього руху, самовільне знімання, закриття чи встановлення технічних засобів регулювання дорожнього руху, створення перешкод для дорожнього руху, в тому числі забруднення дорожнього покриття, або невжиття необхідних заходів щодо їх усунення та попередження інших учасників руху про небезпеку, що виникла, або невжиття посадовими особами, відповідальними за технічний стан, обладнання, експлуатацію транспортних засобів, утримання автомобільних доріг та вулиць, громадянами - суб'єктами господарської діяльності заходів щодо заборони руху підвідомчих технологічних транспортних засобів, сільськогосподарської техніки і машин на гусеничному ходу автомобільними дорогами і вулицями, покриття яких може бути пошкоджене, -</p>	штраф на громадян у розмірі двадцяти НМДГ або громадські роботи на строк від тридцяти до сорока годин, і накладення штрафу на посадових осіб, відповідальних за технічний стан, обладнання, експлуатацію транспортних засобів, утримання автомобільних доріг та вулиць, громадян - суб'єктів господарської діяльності - у розмірі тридцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадські роботи на строк від тридцяти до сорока годин.	Протокол. (Розглядає суд)

--	--	--	--

Розглянемо для прикладу особливості кваліфікації адміністративного правопорушення, передбаченого частиною першою статті 122 КУпАП. (**Стаття 122. Перевищення встановлених обмежень швидкості руху, проїзд на заборонний сигнал регулювання дорожнього руху та порушення інших правил дорожнього руху**)

Перевищення встановлених обмежень швидкості руху транспортних засобів більш як на двадцять кілометрів на годину, порушення вимог дорожніх знаків та розмітки проїзної частини доріг, правил перевезення вантажів, буксирування транспортних засобів, зупинки, стоянки, проїзду пішохідних переходів, ненадання переваги у русі пішоходам на нерегульованих пішохідних переходах, а так само порушення встановленої для транспортних засобів заборони рухатися тротуарами чи пішохідними доріжками, -

тягнуть за собою накладення штрафу в розмірі п'ятнадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або 50 штрафних балів.

Об'єктивна сторона – це діяння (дії), альтернативні (достатньо вчинення будь-якої дії із 9 можливих для настання відповідальності). Такими діями можуть бути:

1. перевищення встановлених обмежень швидкості руху транспортних засобів більш як на двадцять кілометрів на годину,
2. порушення вимог дорожніх знаків та розмітки проїзної частини доріг,
3. порушення правил перевезення вантажів,
4. порушення правил буксирування транспортних засобів,
5. порушення правил зупинки,
6. порушення правил стоянки,
7. порушення правил проїзду пішохідних переходів,
8. ненадання переваги у русі пішоходам на нерегульованих пішохідних переходах,
9. порушення встановленої для транспортних засобів заборони рухатися тротуарами чи пішохідними доріжками,

Кожну дію можна розглядати, як порушення певного пункту Правил дорожнього руху. Так, перевищення встановлених обмежень швидкості руху транспортних засобів більш як на двадцять кілометрів на годину в місті є порушенням пункту 12.4. Правил дорожнього руху : *У населених пунктах рух транспортних засобів дозволяється із швидкістю не більше 50 км/год.*

Аналогічно встановлюється відповідність кожної дії, яка утворює правопорушення, відповідному пункту Правил дорожнього руху. Це, безумовно, вимагає чіткого знання правил дорожнього руху.

Протокол про це правопорушення поліцейськими **не складається, а складається тільки постановою**, в якій необхідно зазначити, який саме пункт Правил дорожнього руху було порушено.

Це правопорушення має формальний склад, тобто не передбачає обов'язкове настання шкідливих наслідків.

Час та місце вчинення правопорушення не впливають на його кваліфікацію.

Правопорушення не віднесено до триваючих, тому стягнення може бути накладено не пізніше як через два місяці з дня вчинення.

Суб'єктом правопорушення можуть бути:

1. особа, яка керувала транспортним засобом в момент вчинення правопорушення, в разі виявлення правопорушення безпосередньо поліцейськими.

2. власник транспортного засобу (фізична або юридична особа), якщо правопорушення було зафіксовано в автоматичному режимі.

Суб'єктивна сторона характеризується обов'язковою такою ознакою, як вина. Форма вини не впливає на кваліфікацію. Правопорушення може бути вчинено як з необережності, так і умисно.

Новелою КУпАП є те, що у випадках накладення стягнення за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху при накладенні стягнення не враховуються характер вчиненого правопорушення, особа порушника, ступінь його вини, майновий стан, обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність (стаття 33, 34, 35 КУпАП).

Це пов'язано з тим, що санкція статті є безальтернативною – у вигляді штрафу в розмірі 15 НМДГ (255 грн.).

Поліцейський може винести постанову про накладення адміністративного стягнення.

В разі виявлення обставин, які виключають провадження (стан крайньої необхідності, стан неосудності) може бути винесена постанова про закриття справи.

Поліцейський уповноважений вирішувати справу, також має право при малозначності вчиненого адміністративного правопорушення звільнити порушника від адміністративної відповідальності і обмежитись усним зауваженням. Але і в такому разі необхідно виносити постанову про закриття справи із посиланням на статтю 22 КУпАП.

Відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» поліцейський може здійснювати поверхневу перевірку транспортного засобу якщо існує достатньо підстав вважати, що в транспортному засобі **знаходиться правопорушник** (підпункт перший пункту четвертого частини першої статті 34 Закону).

Поверхнева перевірка транспортного засобу здійснюється шляхом візуального огляду транспортного засобу або візуального огляду салону та багажника транспортного засобу. Поліцейський при здійсненні поверхневої перевірки має право вимагати відкрити кришку багажника та/або двері салону.

Під час поверхневої перевірки транспортного засобу особа повинна самостійно показати поліцейському вміст особистих речей чи транспортного засобу.

Розглянемо також деякі особливості кваліфікації правопорушення за статтею 130 КУпАП. Як вже зазначалось, ця стаття розглядається в курсі «Оформлення ДТП», тому тут ми з'ясуємо лише деякі аспекти об'єктивної сторони. Текст статті є в таблиці цієї лекції.

За частиною першою статті 130 правопорушенням є такі дії:

- керування транспортними засобами особами в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції
- передача керування транспортним засобом особі, яка перебуває в стані такого сп'яніння чи під впливом таких лікарських препаратів,
- відмова особи, яка керує транспортним засобом, від проходження відповідно до встановленого порядку огляду на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо вживання лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції

В частинах другій та третій йдеться про такі самі дії, як в частині першій, які було вчинено повторно або більше двох раз протягом року.

За частиною четвертою статті 130 правопорушенням є такі дії:

- Вживання водієм транспортного засобу після дорожньо-транспортної пригоди за його участю алкоголю, наркотиків, а також лікарських препаратів, виготовлених на їх основі (крім тих, що входять до офіційно затвердженого складу аптечки або призначені медичним працівником),
- Вживання водієм транспортного засобу алкоголю, наркотиків, а також лікарських препаратів, виготовлених на їх основі (крім тих, що входять до офіційно затвердженого складу аптечки або призначені медичним працівником), після того, як транспортний засіб був зупинений на вимогу поліцейського, до проведення уповноваженою особою медичного огляду з метою встановлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо вживання лікарських препаратів, що знижують його увагу та швидкість реакції, чи до прийняття рішення про звільнення від проведення такого огляду.

Огляду підлягають водії транспортних засобів, щодо яких в уповноваженої особи є підстави вважати, що вони перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції (далі - стан сп'яніння), згідно з ознаками такого стану, установленними МОЗ і МВС.

Огляд проводиться:

- уповноваженою особою на місці зупинки транспортного засобу з використанням спеціальних технічних засобів;
- лікарем закладу охорони здоров'я.

Огляд на місці зупинки транспортного засобу проводиться у **присутності двох свідків**.

Не можуть бути залучені як свідки працівники поліції або особи, щодо неупередженості яких є сумніви.

Результати огляду, проведеного поліцейським, **зазначаються у протоколі** про адміністративне правопорушення.

Підтвердження стану сп'яніння в результаті огляду та згода водія транспортного засобу з результатами такого огляду є підставою для його притягнення згідно із законом до відповідальності.

Водій транспортного засобу, **що відмовився** від проведення огляду на місці зупинки транспортного засобу або висловив незгоду з його результатами, **направляється** поліцейським для проведення огляду **до відповідного закладу охорони здоров'я**.

Огляд може також проводитися в спеціально обладнаних пересувних пунктах (автомобілях), що належать закладам охорони здоров'я і відповідають установленим МОЗ вимогам.

Поліцейський забезпечує проведення огляду водія транспортного засобу в закладі охорони здоров'я **не пізніше ніж протягом двох годин з моменту виявлення відповідних підстав**.

У разі відмови водія транспортного засобу від проведення огляду в закладі охорони здоров'я поліцейський в **присутності двох свідків складає протокол** про адміністративне правопорушення, у якому зазначає **ознаки сп'яніння** і **дії водія щодо ухилення від огляду**.

Проведення огляду водіїв транспортних засобів - учасників дорожньо-транспортної пригоди, унаслідок якої є постраждалі, - **обов'язкове**.

Огляд водія транспортного засобу в закладі охорони здоров'я проводиться в будь-який час доби за методикою та із застосуванням приладів, дозволених для використання МОЗ.

Лікар, що проводить огляд, повинен ознайомитися з документами, які посвідчують особу водія (паспорт, посвідчення водія та інші документи).

Відсутність документів не може бути причиною для відмови в проведенні огляду.

У разі коли в результаті дорожньо-транспортної пригоди водія доставлено у лікувальний заклад, в обов'язковому порядку проводиться дослідження з метою виявлення в його організмі алкоголю, наркотичних чи інших речовин, що знижують увагу та швидкість реакції.

Лікар, що проводив у закладі охорони здоров'я огляд водія транспортного засобу, **складає** за його результатами **висновок** за формою, яка затверджується МОЗ.

Висновок складається в трьох примірниках: по одному - для уповноваженої особи патрульної служби та водія транспортного засобу, а третій залишається в закладі охорони здоров'я.

Висновок може бути оскаржений водієм транспортного засобу у встановленому законодавством порядку.

Згідно вимог Інструкції про порядок виявлення у водіїв транспортних засобів ознак алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції : Наказ МВС, МОЗ України від 09.11.2015 № 1452/735 до ознак алкогольного та наркотичного сп'яніння належать:

1.3. Ознаками алкогольного сп'яніння є:

- а) запах алкоголю з порожнини рота;
- б) порушення координації рухів;
- в) порушення мови;
- г) виражене тремтіння пальців рук;
- г) різка зміна забарвлення шкірного покриву обличчя;
- д) поведінка, що не відповідає обстановці.

1.4. Ознаками наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, є:

- а) наявність однієї чи декількох ознак стану алкогольного сп'яніння (крім запаху алкоголю з порожнини рота);
- б) звужені чи дуже розширені зіниці, які не реагують на світло;
- в) сповільненість або навпаки підвищена жвавість чи рухливість ходи, мови;
- г) почервоніння обличчя або неприродна блідість.

ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО ПИТАННЯ

Таким чином, в другому питанні ми розглянули деякі особливості юридичного складу правопорушень в сфері безпеки дорожнього руху. Такими правопорушеннями є (статті): 121, 121-1, 121-2, 122, 122-2, 122-4, 122-5, 123, 124, 124-1, 125, 126, 127, 127-1, 128, 128-1, 129, 130, 132-1, 133-1, 139, 140 КУпАП. Всього 22 статті. Не можна сказати, що інші правопорушення в сфері забезпечення дорожнього руху менш важливі. Просто ймовірність вчинення зазначених правопорушень вища.

Новелою КУпАП є те, що у випадках накладення стягнення за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху при накладенні стягнення не враховуються характер вчиненого правопорушення, особа порушника, ступінь його вини, майновий стан, обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність (стаття 33 КУпАП).

3. ОСОБЛИВОСТІ ПРОВАДЖЕННЯ В СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ В СФЕРІ БЕЗПЕКИ ДОРОЖНЬОГО РУХУ

МВС України затвердило Інструкцію з оформлення працівниками патрульної служби МВС матеріалів про адміністративні порушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксовані не в автоматичному режимі. Це наказ МВС від 07.11.2015 № 1395.

Ця Інструкція розроблена відповідно до КУпАП, постанов Кабінету Міністрів України від 17 грудня 2008 року №1086 «Про затвердження Порядку тимчасового вилучення посвідчення водія і ліцензійної картки на транспортний засіб та їх повернення», від 17 грудня 2008 року №1102 «Про затвердження Порядку тимчасового затримання та зберігання транспортних засобів на спеціальних майданчиках і стоянках», від 17 грудня 2008 року №1103 «Про затвердження Порядку направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду», Положення про патрульну службу МВС, затвердженого наказом Міністерства внутрішніх справ України від 02 липня 2015 року № 796.

Нагадаємо, що протокол не складається у разі вчинення адміністративних правопорушень, розгляд яких віднесено до компетенції Національної поліції, та адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксованих в автоматичному режимі.

Постанова у справі про адміністративне правопорушення складається у двох екземплярах, один з яких вручається особі, яка притягається до адміністративної відповідальності.

Тепер Національна поліція має право не складати протоколи при вчиненні адміністративних правопорушень, розгляд яких віднесено до компетенції Національної поліції.

Якщо особа не погоджується із накладеним стягненням, оспорує його, то патрульний поліцейський має скласти і протокол про адміністративне правопорушення. Але протокол не складається, якщо це правопорушення є правопорушенням у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху.

Якщо правопорушення не передбачає компетенції Національної поліції щодо його розгляду, то протокол обов'язково складається (дивись таблицю компетенції).

У разі виявлення правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху за яке необхідно скласти протокол, поліцейський відповідно складає протокол, бланк якого затверджено цією Інструкцією, копія якого під підпис вручається особі, яка притягається до адміністративної відповідальності, роз'яснює порушникові його права і обов'язки відповідно до статті 63 Конституції України та статті 268 КУпАП.

До протоколу про адміністративне правопорушення долучаються:

- письмові пояснення свідків правопорушення у разі їх наявності. У разі оформлення протоколу про адміністративне

правопорушення, передбачене частиною четвертою статті 122, частиною третьою статті 123, частинами першою - четвертою статті 130 КУпАП, наявність свідків є обов'язковою;

- акт перевірки технічного стану транспортного засобу;
- акт огляду та тимчасового затримання транспортного засобу.

У разі тимчасового вилучення посвідчення водія (стаття 265-1 КУпАП) робиться відповідний запис у протоколі про адміністративне правопорушення.

Протокол підписується особою, яка його склала, і особою, яка вчинила адміністративне правопорушення; за наявності свідків і потерпілих протокол про адміністративне правопорушення може бути підписаний також цими особами. У разі відмови порушника від підписання протоколу про адміністративне правопорушення в протоколі робиться запис про це, який засвідчується підписом свідків. Особа, яка вчинила адміністративне правопорушення, має право подати пояснення і зауваження щодо змісту протоколу, а також викласти мотиви своєї відмови від його підписання, які долучаються до протоколу.

При складанні протоколу про адміністративні правопорушення, передбачені статтями 139, 140 КУпАП, до нього необхідно долучати акт обстеження ділянки вулично-шляхової мережі (додаток 6 до Інструкції) з відповідними замірами та схемою про:

- пошкодження шляхів, залізничних переїздів, інших шляхових споруд, трамвайних колій чи технічних засобів регулювання дорожнього руху;
- самовільне знімання, закриття чи встановлення технічних засобів регулювання дорожнього руху;
- перешкоду для дорожнього руху, у тому числі забруднення шляхового покриття;
- пошкодження асфальтобетонного покриття доріг унаслідок руху машин на гусеничному ході;
- умови та стан шляху, які загрожують безпеці дорожнього руху;
- порушення нормативів щодо обладнання на дорогах місць проведення ремонтних робіт, залишення дорожніх машин, будівельних матеріалів, конструкцій тощо;
- порушення або невиконання правил на підприємствах, в установах та організаціях під час розроблення та виготовлення транспортних засобів і деталей до них або інших предметів їх додаткового обладнання, під час проектування, реконструкції та ремонту шляхів, залізничних переїздів, інших шляхових споруд.

У разі наявності підстав вважати, що водієм вчинено порушення, передбачені частинами першою, другою, третьою, четвертою, шостою і сьомою статті 121, частиною третьою статті 122 (в частині порушення правил зупинки, стоянки, що створюють перешкоди дорожньому руху або загрозу

безпеці руху), статтями 122-5, 124, 126, частинами першою, другою, третьою і четвертою статті 130, статтями 132-1, 206-1 КУпАП, працівник уповноваженого підрозділу, що забезпечує безпеку дорожнього руху, тимчасово затримує транспортний засіб шляхом блокування або доставляє його для зберігання на спеціальний майданчик чи стоянку, **що дозволяється виключно у випадку, якщо розміщення затриманого транспортного засобу суттєво перешкоджає дорожньому руху** (якщо розміщення затриманого транспортного засобу суттєво перешкоджає дорожньому руху), в тому числі за допомогою спеціального автомобіля - евакуатора. Про тимчасове затримання робиться відповідний запис у протоколі про адміністративне правопорушення.

Після тимчасового затримання транспортного засобу працівник відповідного уповноваженого підрозділу Національної поліції зобов'язаний надати особі можливість повідомити про тимчасове затримання транспортного засобу та своє місцезнаходження іншу особу за власним вибором і вжити заходів щодо повернення автомобіля до місця постійної дислокації, а також забороняє експлуатацію транспортного засобу до усунення несправностей, виявлених у процесі його огляду, або до демонтажу спеціальних світлових або звукових сигнальних пристроїв.

У разі якщо розміщення затриманого транспортного засобу **суттєво не перешкоджає** дорожньому руху, такий транспортний засіб **не може бути** доставлений для зберігання на спеціальний майданчик.

Транспортний засіб може бути **тимчасово затриманий** на строк до вирішення справи про адміністративне правопорушення, але **не більше трьох днів** з моменту такого затримання.

Після закінчення триденного строку тимчасового затримання транспортного засобу особа має право звернутися за отриманням тимчасово затриманого транспортного засобу. Таке звернення особи є обов'язковим для його виконання незалежно від стадії вирішення справи про адміністративне правопорушення.

За подання такого звернення та повернення особі тимчасово затриманого транспортного засобу не може стягуватися плата.

Порядок тимчасового затримання та зберігання транспортних засобів на спеціальних майданчиках та стоянках визначається Кабінетом Міністрів України (Постанова КМУ від 17 грудня 2008 року №1102 «**Про затвердження Порядку тимчасового затримання та зберігання транспортних засобів на спеціальних майданчиках і стоянках**»).

Доставлення транспортного засобу на спеціальний майданчик чи стоянку здійснюється за допомогою спеціальних автомобілів - евакуаторів (далі - евакуатор), у тому числі тих, що належать підприємствам, установам та організаціям, які провадять діяльність, пов'язану з транспортуванням транспортних засобів, і з якими територіальним органом МВС укладені в установленому порядку договори.

Для доставлення транспортного засобу на спеціальний майданчик чи стоянку уповноважена особа територіального, у тому числі міжрегіонального

органу патрульної служби, викликає евакуатор через чергового територіального, у тому числі міжрегіонального органу патрульної служби.

Після прибуття евакуатора уповноважена особа територіального, у тому числі міжрегіонального органу патрульної служби, **робить у присутності двох свідків і представника підприємства**, установи або організації, яким належить евакуатор, **запис у протоколі** про адміністративне правопорушення про тимчасове затримання транспортного засобу із зазначенням:

1) дати, часу, місця порушення і підстави для тимчасового затримання та доставлення транспортного засобу на спеціальний майданчик чи стоянку;

2) посади, місця роботи, прізвища, імені та по батькові особи, яка приймає рішення про тимчасове затримання і доставлення транспортного засобу на спеціальний майданчик чи стоянку;

3) типу, марки, державного реєстраційного номера, переліку візуальних недоліків та пошкоджень транспортного засобу, що тимчасово затримується і доставляється на спеціальний майданчик чи стоянку;

4) найменування, місцезнаходження та номера телефону підприємства, установи або організації, які доставляють транспортний засіб на спеціальний майданчик чи стоянку, державного реєстраційного номера евакуатора;

5) адреси місця зберігання транспортного засобу;

б) посади, прізвища, імені та по батькові особи, яка виконує роботи з доставлення транспортного засобу на спеціальний майданчик чи стоянку.

У разі виявлення транспортного засобу боржника, оголошеного в розшук відповідно до статті 40 Закону України «Про виконавче провадження», у присутності двох свідків і представника підприємства, установи або організації, який доставляє транспортний засіб на спеціальний майданчик чи стоянку, складається акт огляду та тимчасового затримання транспортного засобу із зазначенням:

- дати, часу, місця виявлення транспортного засобу і підстави для тимчасового затримання та доставлення транспортного засобу на спеціальний майданчик чи стоянку;

- посади, місця роботи, прізвища, імені та по батькові особи, яка приймає рішення про тимчасове затримання і доставлення транспортного засобу на спеціальний майданчик чи стоянку;

- типу, марки, державного реєстраційного номера, переліку недоліків і пошкоджень транспортного засобу, що тимчасово затримується і доставляється на спеціальний майданчик чи стоянку, які можливо встановити під час візуального огляду такого засобу;

- найменування, місцезнаходження та номера телефону підприємства, установи або організації, які доставляють транспортний засіб на спеціальний майданчик чи стоянку, державного реєстраційного номера евакуатора;

- адреси місця зберігання транспортного засобу;

- посади, прізвища, імені та по батькові особи, яка виконує роботи з доставлення транспортного засобу на спеціальний майданчик чи стоянку.

Зазначений акт підписують присутні під час його складання особи.

До протоколу і акта огляду та тимчасового затримання транспортного засобу за можливості додаються фотографія транспортного засобу, що підлягає тимчасовому затриманню, і перелік речей, які перебувають в ньому.

Протокол підписують особа, яка прийняла рішення про тимчасове затримання транспортного засобу, особа, що виконує роботи з доставлення такого засобу на спеціальний майданчик чи стоянку, два свідки, а також водій і страховий комісар в разі їх присутності.

У разі коли доставити транспортний засіб на спеціальний майданчик чи стоянку неможливо, поліцейський, проводить його затримання шляхом блокування з дотриманням, умов безпеки дорожнього руху.

У разі відсутності водія, транспортний засіб якого заблоковано, поліцейський, залишає під його склоочисниками повідомлення про необхідність прибуття такого водія до територіального, у тому числі міжрегіонального органу патрульної служби, для оформлення протоколу про адміністративне правопорушення.

Форма повідомлення про тимчасове затримання транспортного засобу шляхом його блокування затверджується МВС.

Розблокування транспортного засобу здійснюється уповноваженими особами територіального, у тому числі міжрегіонального органу патрульної служби, після складення протоколу про адміністративне правопорушення.

У разі наявності підстав вважати, що водієм вчинено порушення, за яке відповідно до КУпАП може бути накладено адміністративне стягнення у вигляді позбавлення права керування транспортними засобами, працівник уповноваженого підрозділу, тимчасово вилучає посвідчення водія до набрання законної сили постановою у справі про адміністративне правопорушення, але не більше ніж на три місяці з моменту такого вилучення, і видає тимчасовий дозвіл (додаток 9 до Інструкції) на право керування транспортними засобами. Про тимчасове вилучення посвідчення водія робиться запис у протоколі про адміністративне правопорушення.

Після закінчення тримісячного строку тимчасового вилучення посвідчення водія, у випадках, якщо судом не прийнято рішення щодо позбавлення водія права керування транспортним засобом або якщо справа про адміністративне правопорушення не розглянута у встановлений законом строк, особа має право звернутися за отриманням вилученого документа. Таке звернення особи є обов'язковим для його виконання незалежно від стадії вирішення справи про адміністративне правопорушення.

Порядок тимчасового вилучення посвідчення водія визначається Кабінетом Міністрів України (Постанова Кабінету Міністрів України від 17 грудня 2008 року №1086 «**Про затвердження Порядку тимчасового**

вилучення посвідчення водія і ліцензійної картки на транспортний засіб та їх повернення»)

Справа про адміністративне правопорушення розглядається за місцем його вчинення.

Справи про адміністративні правопорушення, передбачені статтями 121-126, 127 – 129, частинами першою-четвертою статті 130 і статтею 139 КУпАП, можуть також розглядатися за місцем обліку транспортних засобів або за місцем проживання порушників.

Судді районних, районних у місті, міських чи міськрайонних судів розглядають справи про адміністративні правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, передбачені частинами четвертою та сьомою статті 121, частиною четвертою статті 122, статтями 122-2, 122-4, 122-5, частинами другою і третьою статті 123, статтею 124, частиною четвертою статті 127, статтею 127-1, статтею 130, 139, частиною четвертою статті 140 КУпАП, а також справи про адміністративні правопорушення, учинені особами віком від шістнадцяти до вісімнадцяти років.

Стягнення за адміністративне правопорушення накладається у межах, установлених КУпАП та іншими законами України.

При накладенні стягнень за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, у тому числі зафіксованому в автоматичному режимі **не враховуються** характер вчиненого правопорушення, особа порушника, ступінь його вини, майновий стан, обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність.

Під час вчинення однією особою двох або більше адміністративних правопорушень адміністративне стягнення накладається за кожне правопорушення окремо (частина перша статті 36 КУпАП). У цьому випадку посадова особа накладає стягнення тільки за ті адміністративні правопорушення, які вона має право розглядати.

Розгляд справи розпочинається з представлення посадової особи, яка розглядає дану справу. Посадова особа, що розглядає справу, оголошує, яка справа підлягає розгляду, хто притягається до адміністративної відповідальності, роз'яснює особам, які беруть участь у розгляді справи, їх права і обов'язки.

Розглянувши справу про адміністративне правопорушення, орган (посадова особа) виносить постанову по справі

Постанова повинна містити: найменування органу (посадової особи), який виніс постанову, дату розгляду справи; відомості про особу, щодо якої розглядається справа; опис обставин, установлених при розгляді справи; зазначення нормативного акта, який передбачає відповідальність за дане адміністративне правопорушення; прийняте по справі рішення.

Постанова по справі про адміністративне правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, крім даних, визначених частиною другою цієї статті, повинна містити відомості про:

- дату, час і місце вчинення адміністративного правопорушення;

- транспортний засіб, який зафіксовано в момент вчинення правопорушення (марка, модель, номерний знак);
- технічний засіб, яким здійснено фото або відеозапис;
- розмір штрафу та порядок його сплати;
- правові наслідки невиконання адміністративного стягнення та порядок його оскарження;
- відривну квитанцію із зазначенням реквізитів та можливих способів оплати адміністративного стягнення у вигляді штрафу.

Нагадаємо ще раз:

Протокол не складається у разі вчинення адміністративних правопорушень, розгляд яких віднесено до компетенції Національної поліції, та адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксованих в автоматичному режимі.

У цих випадках (передбачених частинами першою та другою статті 258), уповноваженими органами (посадовими особами) на місці вчинення правопорушення виноситься постанова у справі про адміністративне правопорушення відповідно до вимог статті 283 КУпАП.

Якщо під час складання постанови у справі про адміністративне правопорушення особа осперить допущене порушення і адміністративне стягнення, що на неї накладається, то уповноважена посадова особа зобов'язана скласти протокол про адміністративне правопорушення відповідно до вимог статті 256 цього Кодексу, **крім випадків притягнення особи до адміністративної відповідальності за вчинення правопорушень у сфері забезпечення дорожнього руху, у тому числі зафіксованих в автоматичному режимі.**

Постанова у справі про адміністративне правопорушення **складається у двох екземплярах**, один з яких вручається особі, яка притягається до адміністративної відповідальності.

Тепер Національна поліція **має право не складати** протоколи при вчиненні адміністративних правопорушень **розгляд яких віднесено до компетенції Національної поліції.**

При стягненні штрафу відповідно до статті 258 КУпАП на місці вчинення адміністративного правопорушення порушникові видається квитанція встановленого зразка.

Під час стягнення штрафу на місці вчинення адміністративного правопорушення за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, у тому числі зафіксовані в автоматичному режимі, застосовуються виключно безготівкові платіжні пристрої.

Розглянемо ще особливості провадження в справах про адміністративні правопорушення, **передбачені статтею 130 КУпАП.**

Водії та інші особи, які керують транспортними засобами, стосовно яких є достатні підстави вважати, що вони перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції, підлягають відстороненню від керування цими транспортними засобами та огляду на стан алкогольного,

наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції.

Процедура направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду здійснюються відповідно **Порядку направлення водіїв транспортних засобів для проведення огляду з метою виявлення стану алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або перебування під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, і проведення такого огляду затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 грудня 2008 року № 1103.**

Результати огляду, проведеного в присутності двох свідків поліцейським з використанням спеціальних технічних засобів, дозволених до застосування МОЗ і патрульної служби МВС, зазначаються в протоколі про адміністративне правопорушення.

У разі проведення огляду в закладах охорони здоров'я висновок про його результати долучається до протоколу про адміністративне правопорушення.

У разі відмови водія транспортного засобу від проведення огляду в закладі охорони здоров'я посадова особа патрульної служби МВС в присутності двох свідків складає протокол про адміністративне правопорушення, у якому зазначає ознаки сп'яніння і дії водія щодо ухилення від огляду.

ВИСНОВКИ ДО ТРЕТЬОГО ПИТАННЯ

Таким чином, в третьому питанні ми розглянули особливості провадження в справах про адміністративні правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху.

Протокол не складається у разі вчинення адміністративних правопорушень, розгляд яких віднесено до компетенції Національної поліції, та адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксованих в автоматичному режимі.

У цих випадках (передбачених частинами першою та другою статті 258), уповноваженими органами (посадовими особами) на місці вчинення правопорушення виноситься постанова у справі про адміністративне правопорушення відповідно до вимог статті 283 КУпАП.

Якщо під час складання постанови у справі про адміністративне правопорушення особа осперить допущене порушення і адміністративне стягнення, що на неї накладається, то уповноважена посадова особа зобов'язана скласти протокол про адміністративне правопорушення відповідно до вимог статті 256 цього кодексу, **крім випадків притягнення особи до адміністративної відповідальності за вчинення правопорушень у сфері забезпечення дорожнього руху, у тому числі зафіксованих в автоматичному режимі.**

ВИСНОВКИ З ТЕМИ:

Розглянуто новели законодавства у сфері безпеки дорожнього руху, внесені Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення регулювання відносин у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху» від 14 липня 2015 року № 596-VIII.

З'ясовано загальну характеристику проваджень в сфері безпеки дорожнього руху.

Таким чином, в другому питанні ми розглянули деякі особливості юридичного складу правопорушень в сфері безпеки дорожнього руху. Такими правопорушеннями є (статті): 121, 121-1, 121-2, 122, 122-2, 122-4, 122-5, 123, 124, 124-1, 125, 126, 127, 127-1, 128, 128-1, 129, 130, 132-1, 133-1, 139, 140 КУпАП. Всього 22 статті. Не можна сказати, що інші правопорушення в сфері забезпечення дорожнього руху менш важливі. Просто ймовірність вчинення зазначених правопорушень вища.

Новелою КУпАП є те, що у випадках накладення стягнення за правопорушення у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху при накладенні стягнення не враховуються характер вчиненого правопорушення, особа порушника, ступінь його вини, майновий стан, обставини, що пом'якшують і обтяжують відповідальність (стаття 33 КУпАП).

Розглянули особливості провадження в справах про адміністративні правопорушення в сфері безпеки дорожнього руху.

Протокол не складається у разі вчинення адміністративних правопорушень, розгляд яких віднесено до компетенції Національної поліції, та адміністративних правопорушень у сфері забезпечення безпеки дорожнього руху, зафіксованих в автоматичному режимі.

У цих випадках (передбачених частинами першою та другою статті 258), уповноваженими органами (посадовими особами) на місці вчинення правопорушення виноситься постанова у справі про адміністративне правопорушення відповідно до вимог статті 283 КУпАП.

Якщо під час складання постанови у справі про адміністративне правопорушення особа оспорить допущене порушення і адміністративне стягнення, що на неї накладається, то уповноважена посадова особа зобов'язана скласти протокол про адміністративне правопорушення відповідно до вимог статті 256 цього кодексу, **крім випадків притягнення особи до адміністративної відповідальності за вчинення правопорушень у сфері забезпечення дорожнього руху, у тому числі зафіксованих в автоматичному режимі.**

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДАНОЇ ТЕМИ:

Проаналізувати статті КУпАП, що визначають відповідальність за порушення Правил дорожнього руху (ст. 121-140 КУпАП). Використовуючи статтю 255 та 222 КУпАП, визначити компетенцію Національної поліції щодо складення протоколу чи винесення постанови. Біля кожної статті КУпАП

поставити відповідні відмітки про це, а також можливість здійснення заходів забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення.

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ**

**КАФЕДРА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
ТА ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ**

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

з навчальної дисципліни Безпека дорожнього руху обов'язкових компонент освітньої програми «Правоохоронна діяльність» першого рівня вищої освіти

**за темою № 4. ОФОРМЛЕННЯ МАТЕРІАЛІВ ДТП. ОСНОВНІ ЗАСАДИ,
ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ДОРОЖНЬО-ТРАНСПОРТНІ ПРИГОДИ**

Дніпро 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Навчально-методичною радою
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Протокол від 31.08.2023 № 12

СХВАЛЕНО

Вченою радою навчально-
наукового інституту/факультету
Протокол від 29.08.2023 № 1

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри фізичного виховання та тактико-спеціальної підготовки Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти

Протокол від 28.08.2023 р. № 1.

Розробники:

старший викладач кафедри фізичного виховання та тактико-спеціальної підготовки, ДДУВС, **Віктор СЧАСТЛИВЕЦЬ**

Рецензенти:

1. завідувачка кафедри фізичного виховання та спеціальної підготовки Університету митної справи та фінансів, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент **Ірина ЛУЦЕНКО**

2. завідувач кафедри фізичної культури та спорту Національної Металургійної академії України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, кандидат педагогічних наук, доцент **Віталій ХАДЖИНОВ**

План лекції

1. Поняття та класифікація ДТП.
2. Дії поліції при отриманні повідомлення про ДТП.
3. Дії поліції на місці ДТП з матеріальним збитком.

Рекомендована література:

Основна

22. Закон Про правовий режим воєнного стану від 12.05.2015 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
23. Закон України «Про дорожній рух» від 30.06.1993 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3353-12>
24. Закон України Про Національну поліцію № 580-VIII від 02.07.2015 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
25. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10/page5#Text>
26. Кримінальний кодекс України № 2341-III від 05.04.2001 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page9#n1970>
27. Постанова Про внесення змін до Правил дорожнього руху від 29.09.2021 р. № 1091. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1091-2021-%D0%BF#Text>
28. Постанова Про затвердження Правил Державної реєстрації та обліку автомобілів, автобусів, самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів всіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів та мотоколясок від 21.10.1993 р. № 873. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/873-93-%D0%BF#Text>

Додаткова

25. Безпека дорожнього руху : навчальний посібник / А. А. Кашканов, О. Г. Грисюк, І. І. Гуменюк. – Вінниця : ВНТУ, 2017. 90 с
26. В.С. Люлька, М.М. Коньок, Ю.Є. Перинський Правила дорожнього руху України : посіб. до лаб. робіт : для студентів технол. ф-ту / укл. В.С. Люлька, М.М. Коньок, Ю.Є. Перинський; Чернігів. нац. пед. ун-т ім. Т.Г. Шевченка. –Чернігів : ЧНПУ, 2015. 64 с.
27. Іващенко М.В. Основи керування автомобілем, безпека дорожнього руху та медичне забезпечення безпеки дорожнього руху. – 2000. – 261 с.
28. Куперман А.І., Миронов Ю.В. Безпека дорожнього руху: Довідковий посібник. – 2-е вид., випр. і доп. – М.: Вища школа; вид. Центр «Академія», 1999. 320 с.
29. Основи керування автомобілем та безпека дорожнього руху : Навч. посібник: для ВНЗ / Лях М. А., Дем'янюк О. С., Бешун О.А. – К.: ВІКНУ, 2011. 368 с.
30. Парасюк В. М., Демків Р. Я., Когут В. М. Безпека дорожнього руху : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 340 с.

31. Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами (детермінанти та кримінально-правові заходи запобігання): метод. рек. / О.С. Юнін, С.І. Шевченко, С.В. Бабанін, Н.В. Толошна. – Дніпро: ДДУВС, 2022. 80 с.

32. Собакарь А.О. Основи безпеки дорожнього руху: Навч. посіб. / А.О. Собакарь, Я.Д. Холмянський, С.М. Тараненко; за ред. В.М. Бесчастного. – К.: Знання, 2007. 312 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

7. SVITLOFORUA. <https://www.youtube.com/@SVITLOFORUA-PDR>

8. Онлайн автошкола Час.
<https://www.youtube.com/@autoschoolonlinechas>

1. ПОНЯТТЯ, ОЗНАКИ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ДТП

Правилами дорожнього руху України, що набрали чинності з 1 січня 2002 року, термін “дорожньо-транспортна пригода” визначається як подія, що сталася під час руху транспортного засобу, внаслідок якої загинули або поранені люди чи завдані матеріальні збитки.

Для того, щоб отримати повне уявлення про ДТП і його учасників, слід з’ясувати, що розуміється під поняттям механічного транспортного засобу. Загальне поняття механічного транспортного засобу визначено у п. 1.10. Правил дорожнього руху: це транспортний засіб, що приводиться в рух з допомогою двигуна. Цей термін поширюється на трактори, самохідні машини і механізми (крім транспортних засобів, робочий об’єм двигуна яких не перевищує 50 куб.см.), а також тролейбуси та транспортні засоби з електродвигуном потужністю понад 3 кВт.

Таким чином, під поняттям механічного транспортного засобу слід розуміти всі види автомобілів, автобусів, мотоциклів, трактори, трамваї і тролейбуси, електромобілі, мотоколяски, мотонарти та інші самохідні машини.

Поняттям інші самохідні машини охоплюються дорожні, будівельні, сільськогосподарські та інші подібні спеціальні самохідні машини (автокрани, екскаватори, скрепери, грейдери, дорожні котки, асфальтоукладники, авто- і електрокари та навантажувачі, збиральні комбайни та інше.).

Враховуючи вищевказане, стає можливим виділити основні ознаки ДТП, що відрізняють її від інших пригод:

1. ДТП можлива лише за участю механічного транспортного засобу;
2. Даний транспортний засіб у момент пригоди обов’язково має перебувати у процесі дорожнього руху;

3. Виникненню ДТП передую одне чи декілька порушень нормативів щодо ЗБДР та правил експлуатації транспорту;

4. В результаті ДТП завжди настають шкідливі наслідки.

Під участю транспортного засобу у процесі дорожнього руху як необхідної умови ДТП, мається на увазі виконання ним транспортної роботи, тобто переміщення його самого, перевезення вантажу, пасажирів по вулицям, автомобільним дорогам та іншим місцям.

Розглядаючи останній із приведених нами ознак ДТП – наявність шкідливих наслідків, треба відзначити, що ДТП обов'язково супроводжується заподіюванням матеріального збитку чи тілесними ушкодженнями або загибеллю людей.

Ця обставина відрізняє ДТП від аварійних ситуацій. До них можна віднести, наприклад, випадки, коли автомобіль, що рухався по слизькій дорозі, пішов у занос, мимовільно розвертається, б'ється о сніжний вал, розташований на узбіччі, але не отримує ніяких механічних пошкоджень, а його водій, пасажир, вантаж чи інше майно залишаються неушкодженими.

З метою закріплення визначення поняття ДТП, розглянемо декілька прикладів.

Приклад 1.

Якщо автогрейдер, що виконує профілювання узбіччя автомобільної дороги, наїжджає на автомобіль, що стоїть, то ця пригода не буде дорожньо-транспортною, тому що вона пов'язана із порушенням правил виконання дорожньо-будівельних робіт.

Якщо автогрейдер у процесі роботи зіткнувся з транспортним засобом, який рухався, або скоїв зіткнення чи наїзд, пересуваючись у транспортному положенні (ніж чи розпушувач у піднятому стані), то в наявності факт ДТП.

Приклад 2.

Коли водій трактору наїжджає на перешкоду під час оранки поля, то виникає пригода, що пов'язана з порушенням правил виконання сільхозгосподарських робіт. Але у тому випадку, якщо трактор виконував на полі транспортну роботу (наприклад, буксирував причеп) та скоїв наїзд на перешкоду, то ця пригода кваліфікується як дорожньо-транспортна.

Важливою характеристикою, що відображає механізм скоєння ДТП, являється його вид.

Виділяють такі види ДТП:

1. Зіткнення - пригода, під час якої транспортні засоби, що рухалися, зіткнулися поміж собою чи з рухомим складом залізниці.

До цього виду належать також зіткнення з транспортним засобом, що раптово зупинився (перед світлофором, через затор у русі чи технічну несправність), і зіткнення рухомого складу залізниці із транспортним засобом, що зупинився або був залишений на колії.

1. Перекидання - пригода, під час якої транспортний засіб, що рухався, перекинувся. До цього виду пригод не відносяться перекидання, яким передували інші види пригод.

Тобто, до перекидань відносяться тільки ті пригоди, при яких транспортний засіб, що рухався, втрачає стійкість та перекидається внаслідок впливу несприятливих погодних умов, технічної несправності, неправильного розміщення чи закріплення вантажу, а також через застосування неправильних прийомів керування. Наприклад, якщо автомобіль перекинувся внаслідок перевищення критичної швидкості руху на повороті – це перекидання. Якщо ж водій різко змінює напрямок руху автомобіля після незначного бокового зіткнення з іншим транспортним засобом та внаслідок цього відбувається перекидання, то ця пригода кваліфікується як зіткнення.

1. Наїзд на транспортний засіб, що стоїть - пригода, під час якої транспортний засіб, що рухався, наїхав на транспортний засіб, що стояв, а також на причіп чи напівпричіп.

Слід відмежовувати дану пригоду від наїзду на транспортний засіб, котрий раптово зупинився, яка відноситься до зіткнення.

1. Наїзд на перешкоду - пригода, під час якої транспортний засіб наїхав чи ударився у нерухомий предмет (опора мосту, стовп, огорожа, стіна, дерево, будівельні матеріали, і. т.і.).

2. Наїзд на пішохода - пригода, під час якої транспортний засіб (у тому числі вантаж, який перевозиться) наїхав на людину чи вона сама наштовхнулася на транспортний засіб, що рухався.

До наїздів на пішоходів відносяться також випадки наїзду на людей, які каталися на самокатах, санках, ковзанах, лижах, а також пересувалися в інвалідних колясках без двигуна.

Наприклад, громадянин Б., знаходячись у нетверезому стані, стояв на узбіччі дороги. В момент, коли повз нього проїжджав вантажний автомобіль, він похитнувся у бік проїзної частини та був збитий замикаючим гаком правого борту вантажівки. Ця пригода кваліфікується як наїзд на пішохода.

1. Наїзд на велосипедиста - пригода, під час якої транспортний засіб наїхав на велосипедиста чи він сам наштовхнувся на транспортний засіб, що рухався.

2. Наїзд на гужовий транспорт – пригода, під час якої транспортний засіб наїхав на запряжених тварин або візок, що вони транспортували, або запряжені тварини чи візок, який вони транспортували, ударилися в транспортний засіб, що рухався.

3. Наїзд на тварин – пригода, під час якої транспортний засіб наїхав на птахів, диких чи домашніх тварин (включаючи в'ючних і верхових) або ці тварини чи птахи ударилися в транспортний засіб, внаслідок чого постраждали люди чи спричинені матеріальні збитки.

4. Падіння пасажира – пригода, під час якої людина випала із транспортного засобу, що рухався, або впала у салоні транспортного засобу внаслідок різкого гальмування, прискорення чи змінення напрямку його руху.

Падіння пасажирів, що виникають при зіткненнях, перекиданнях чи наїздах транспортних засобів на перешкоду до цього виду ДТП не відносяться.

Наприклад, пасажир автобусу отримав тілесні ушкодження внаслідок падіння від поштовху, що виник при наїзді автобусу на бордюрне каміння. Дана пригода буде кваліфікуватися як наїзд на перешкоду.

1. Падіння вантажу – пригода, під час якої постраждали люди від падіння вантажу, що перевозився, чи відкинутого колесом механічного транспортного засобу.

По тяжкості наслідків ДТП умовно розподіляють на:

1. ДТП з матеріальним збитком.

Це якщо в результаті ДТП загиблих і поранених немає, а є тільки матеріальний збиток, незалежно від його розміру.

Матеріальний збиток від ДТП може складатися із вартості:

- ремонтно-відновлюваних робіт при пошкодженні транспортних засобів, вантажів, дорожніх та інших споруджень (знаків, огорож, світлофорів, зелених насаджень і т.і.);

- коштів на виконання функцій правоохоронних органів (виїзд та дії на місці ДТП, дізнання, слідство та суд);

- надання медичної допомоги постраждалим у ДТП (виїзд на місце ДТП, доставлення постраждалих у медичний заклад, лікування, виплати по соціальному страхуванню);

- збитків від зупинки руху транспортних засобів (зниження швидкості, затори, об'їзди), а також невиробленого продукту через втрату робочого часу.

1. ДТП з постраждалими.

Це якщо в результаті ДТП люди отримали поранення або загинули.

Раненими в результаті ДТП вважаються люди, які одержали тілесні пошкодження (без урахування ступеня їх важкості) під час ДТП та звернулися в лікувально-профілактичний заклад з приводу цього за допомогою.

Загиблими в результаті ДТП вважаються люди, які померли від поранень, одержаних під час ДТП, на місці ДТП, а також протягом 30 діб після її скоєння.

1. ДТП з тяжкими наслідками.

ДТП з тяжкими наслідками відносяться до ДТП, у яких: загинуло 3 і більше або постраждало 5 і більше осіб;

ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО ПИТАННЯ

Таким чином, в першому питанні нами розглянуто поняття ДТП, яке визначено в Правилах дорожнього руху, визначено ознаки даного поняття та критерії класифікації.

2. ДІЇ ПРАЦІВНИКА ПОЛІЦІЇ ПРИ ОТРИМАННІ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ДТП

Про ДТП поліцейський дізнається в результаті особистого спостереження при нагляді за рухом транспорту та пішоходів від громадян (заявників), які стали очевидцями чи потерпілими від події, а також від інспектора-чергового чергової частини (чергової служби) відділу поліції.

Розглянемо хоча б найбільш складний варіант, тобто, коли повідомлення про ДТП поступило від заявника (очевидця чи самого потерпілого).

Отримавши повідомлення про ДТП, поліцейський з'ясовує у заявника:

- місце, час, характер, обставини і наслідки події;
  - відомості про наявність потерпілих, їх П.І.П/Б., вік, домашню адресу, місце роботи, домашній та робочий телефони;
  - чи їм надано медичну допомогу, куди вони відправлені. Якщо потерпілий направлений в медичний заклад попутним транспортним засобом - марка і номерний знак автомобіля;
  - дані про транспортні засоби, причетні до ДТП, марка, номерний знак, належність, місцезнаходження;
  - відомості про заявника: П.І.П/Б., домашня адреса, телефон.
- З'ясувати, чи заявник став очевидцем події, або її учасником.

Усі вищевказані відомості поліцейський записує в службову книжку, яка є складовою частиною його службової документації.

Отримавши повідомлення про ДТП, включаючи і випадки, коли вона сталась поза межами його поста (маршруту), поліцейський зобов'язаний терміново повідомити про це в чергову частину відділу поліції і надалі діяти у відповідності з отриманими вказівками.

Повідомлення про ДТП в чергову частину може бути передано по рації, телефону, через планшет тощо.

У випадках, які не терплять зволікань (аварія з тяжкими наслідками і т.д.), коли про те, що сталось в чергову частину одразу повідомити неможливо, поліцейський негайно виїжджає до місця ДТП, доручивши заявнику чи іншій особі повідомити про це в чергову частину і швидко медичну допомогу.

Коли повідомлення про ДТП поліцейський отримує з чергової частини, то діє відповідно до вказівок чергового, тобто вирушає до місця пригоди або переміщується на інший пост. Відповідно до ситуації отримує необхідні відомості чи вказівки від чергового, постійно підтримуючи з ним зв'язок.

Для того щоб оперативно добратись до місця ДТП поліцейський у невідкладних випадках вправі використовувати без оплати автотранспорт.

Підводячи підсумок, необхідно відмітити, що повне та всебічне опитування заявника дозволяє отримати необхідну інформацію ще до прибуття поліцейського на місце ДТП.

Працівник патрульної поліції оформляє дорожньо-транспортні пригоди, які не мають ознак злочину і сталися на автодорогах, які він обслуговує. Уживає необхідних заходів щодо огляду місця дорожньо-транспортної пригоди, надає в разі необхідності допомогу потерпілим, уживає заходів щодо недопущення залишення учасниками ДТП місця події, установлює місця об'їзду, зберігає обстановку місця події і сліди транспортних засобів, виявляє та опитує учасників і очевидців пригоди, оформляє необхідні матеріали про ДТП (протокол про адміністративне правопорушення, протокол огляду місця ДТП, схему ДТП, інші матеріали, необхідні для об'єктивного вирішення справи).

Уживає заходів щодо доставлення транспортних засобів - учасників пригоди для тимчасового їх зберігання на спеціальні майданчики.

Здійснює, у межах своєї компетенції, ряд заходів, спрямованих на встановлення водіїв, які вчинили ДТП, та керованих ними транспортних засобів, які зникли з місця пригоди.

За дорученням слідчого під час проведення додаткових оглядів місць подій, відтворення обстановки та обставин подій розшукує осіб з метою залучення їх як понятих, організовує безпечний рух транспорту.

ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО ПИТАННЯ

В цьому питанні нами розглянуто порядок дій поліції при отриманні повідомлення про ДТП, а також строки і порядок реєстрації та передачі повідомлення про ДТП до відділів та підрозділів поліції.

Повідомлення про дорожньо-транспортну пригоду та її наслідки, в тому числі про загиблих і травмованих, що надходять в усній чи письмовій формі, реєструються в чергових частинах ВП у встановленому порядку.

Повне та всебічне опитування заявника дозволяє отримати необхідну інформацію ще до прибуття поліцейського на місце ДТП.

3. ДІЇ ПОЛІЦІЇ НА МІСЦІ ДТП З МАТЕРІАЛЬНИМ ЗБИТКОМ

Як було відзначено у попередньому питанні, про будь-яку ДТП, що стала відома поліцейському, включаючи і випадки, коли вона відбулася поза його маршрутом патрулювання, він негайно чи з першої нагоди доповідає в чергову частину ВП і надалі діє відповідно до отриманих вказівок чергового, а у випадках, що не терплять зволікання (аварія з тяжкими наслідками і т. ін.), негайно виїжджає до місця ДТП. При відсутності стійкого зв'язку з черговою частиною він звертається до водіїв інших ТЗ із дорученням доставити заявника в чергову частину або передати інформацію про ДТП.

Успіх у ліквідації наслідків ДТП і встановлення її суб'єктів, причин і обставин у значній мірі залежить від оперативності реагування на повідомлення, оскільки ДТП:

а) являє собою надзвичайно швидкоплинну подію з відносно малою імовірністю встановлення очевидців її початкової і кульмінаційної стадій, сумарна тривалість яких звичайно не перевищує 0,3 - 0,7 с.;

б) може супроводжуватися пораненням людей, збереження життя яких залежить від швидкого надання їм долікарської допомоги;

в) відбувається в умовах інтенсивного дорожнього руху, тобто скупчення ТЗ, пішоходів, інших учасників дорожнього руху, осіб, що виконують які-небудь роботи на вулицях і в смузі відводу автомобільних доріг, що сприяє швидкому знищенню слідів, інших речових доказів та зміні обстановки;

г) вимагає якнайшвидшої фіксації обстановки і вживання заходів щодо захисту і збереження слідів від несприятливого впливу природно - кліматичних факторів;

д) обмежує або цілком перериває дорожній рух, а також створює небезпеку виникнення повторних зіткнень і наїздів в умовах обмеженої видимості на дорозі і транспортних потоків великої щільності;

е) не виключає навмисного знищення слідів учасниками ДТП, які зацікавлені в сприятливому для них результаті справи;

ж) не дозволяє надалі провести адекватне моделювання при перевірці свідчень і проведенні відтворення обстановки і обставин події через неповоротну втрату відомостей про розташування ТЗ у транспортному потоці, номенклатурі і параметрах руху, рівня вологості і забруднення дорожнього покриття, ступеня прозорості атмосфери, напрямку дії могутніх одиничних джерел світла і т. ін.

Прибуття на місце події здійснюється на службовому транспорті або на ТЗ, що належать громадянам чи юридичним особам, про що водіям ТЗ можуть бути видані довідки або зроблені відповідні записи в шляхових документах.

Від правильних дій поліції на місці ДТП багато в чому залежить хід подальшого розслідування даної ДТП.

Досить часто некваліфіковані дії поліції на місці ДТП приводять до втрати слідів і важливих доказів, а іноді до вчинення іншої події: наїзд на автомобіль, що стоїть на проїзній частині, чи людей, увагу яких привернено скоєною ДТП.

Уникнути цього дозволяє забезпечення чіткої послідовності дій на місці ДТП. Тому, прибувши на місце ДТП з матеріальним збитком та переконавшись, що постраждалих у пригоді немає, поліцейський доповідає про це в чергову частину та починає виконувати першочергові дії на місці ДТП, а саме:

1) встановлює і затримує водіїв, транспортні засоби яких брали участь у ДТП, та інших причетних до неї осіб;

2) забезпечує охорону місця ДТП та вживає заходів щодо збереження слідів та предметів;

3) організовує в необхідних випадках рух транспорту в об'їзд місця ДТП;

4) встановлює очевидців та обставини скоєння ДТП.

У випадку, якщо транспортний засіб з місця ДТП зник, то поліцейський, крім вищевказаних дій, додатково з'ясовує ймовірний напрямок

руху транспорту, його марку, тип, номерний знак, вид вантажу, особливі прикмети й інші відомості.

З метою збереження слідів і інших об'єктів на місці ДТП, необхідно виключити можливість зміни обстановки місця події до її огляду і фіксації. Для цього організується охорона місця події, а в необхідних випадках обмежується чи змінюється рух транспорту.

Змінити обстановку місця події, знищити або зіпсувати сліди можуть також учасники ДТП, очевидці своїми необережними діями чи внаслідок зацікавленості у результатах розслідування даної дорожньо-транспортної пригоди.

Тому, визначивши межі місця ДТП, поліцейський вилучає за них всіх осіб, які знаходяться на місці події, у тому числі і її учасників, щоб виключити необережне чи навмисне пошкодження слідів.

Якщо місце події займає значну територію чи знаходиться на ділянці з інтенсивним рухом транспорту і пішоходів, то до його охорони варто додатково залучити інших працівників поліції, а в крайніх випадках водія чи перехожого. Цим особам необхідно роз'яснити задачі і порядок їхніх дій при спробі сторонніх осіб проникнути на місце ДТП.

Одна з найважливіших особливостей ДТП полягає в тому, що вони, як правило, займають протяжні ділянки вулиць і доріг (до декількох сот метрів у довжину). Нагадаємо, що, рухаючись зі швидкістю 90 км /годину, транспортний засіб проходить за одну секунду 25 м, а деталі ТЗ і предмети, що знаходилися на них чи в учасників дорожнього руху, при зіткненнях і наїздах можуть бути відкинуті на десятки метрів.

Головна задача поліцейського, що прибув на місце ДТП, - якнайшвидше вилучення потерпілих із ТЗ і надання їм долікарської допомоги. Однак в умовах обмеженої видимості і при відсутності на місці події осіб, здатних надати допомогу, необхідно вжити найпростіші заходи для запобігання повторної ДТП - увімкнути спеціальні світлові сигнали на патрульному ТЗ чи аварійну сигналізацію на інших транспортних засобах, що знаходяться в зоні події, установити знаки аварійної зупинки або миготливі ліхтарі на відстані, що забезпечує попередження про небезпеку водіїв ТЗ, що рухаються (у населених пунктах не менш 15 м, а поза їхніми межами – не менш 30 м від ТЗ, що стоять на місці пригоди).

При денному освітленні краще використовувати червоні миготливі ліхтарі, а в темний час доби – сині, тому що вони контрастують з габаритними вогнями ТЗ. Найкращим засобом позначення місць ДТП, що виникли вночі, є лазерний випромінювач, що обертається з деяким відхиленням променя, що генерується ним у вертикальній площині. Це забезпечує утворення світлового конуса, добре видимого навіть на схованих поворотах автомобільних доріг.

Установка конусів, що огороджують місце пригоди, і дорожніх знаків повинна виконуватися так, щоб забезпечувати плавну траєкторію об'їзду місця ДТП. При відсутності спеціальних пристроїв для позначення місця пригоди можна також використовувати підручні матеріали (гілки дерев, усіякі дерев'яні щити, легкі предмети світлих тонів, солярові смолоскипи і т.

ін.). У цих цілях можуть бути використані будь-які підручні засоби (щити, дошки, ящики та інші предмети з нанесенням на них необхідної інформації).

По мірі ліквідації наслідків вони, поряд з конусами, що огорожують місце події, і дорожніми знаками, повинні вчасно видалятися.

На неосвітленій ділянці дороги можна поставити автомобіль із включеним ближнім світлом фар убік місця ДТП.

Оскільки навіть незначні по своїм наслідкам ДТП можуть суттєво порушити ритм дорожнього руху і викликати ряд небажаних соціальних проявів (масові запізнення на роботу, навчання, зрив графіків доставки продуктів харчування і матеріалів, затримки прибуття аварійних служб на місце проведення відновлюваних робіт, тощо), поліцейські повинні за необхідності звільнити проїзну частину від транспортних засобів, що приймали участь у ДТП, постраждалих та інших об'єктів, попередньо зафіксувавши їх розташування. У складних ситуаціях слід організувати об'їзди з метою виключення руху через передбачувану зону ДТП сторонніх ТЗ. Треба відзначити, що встановлення з цією метою необхідних переносних дорожніх знаків, покажчиків, огорожень та миготливих ліхтарів не звільняє поліцейських від активного регулювання дорожнього руху заради уникнення транспортного затору.

Важливо знати, що організація руху транспорту на місці ДТП, де об'їзд безпечно здійснити дуже важко чи неможливо, вимагає швидкого і грамотного рішення, тому що можуть виникнути значні затори в русі транспорту і нові ДТП, які з часом потребуватимуть застосування великих зусиль для відновлення нормального руху транспорту, пішоходів, стабілізації руху громадського транспорту. Тому в окремих випадках організація руху транспорту може здійснюватися паралельно з виконанням інших першопочаткових дій на місці ДТП.

ВИСНОВКИ ДО ТРЕТЬОГО ПИТАННЯ

Таким чином, в третьому питанні ми з'ясували загальний порядок першопочаткових і наступних дій поліції на місці ДТП з матеріальним збитком та порядок і особливості оформлення відповідних адміністративних матеріалів цих пригод. Слід відмітити, що вказаний перелік рекомендацій щодо вищезгаданих дій є початковим і не може трактуватись як вичерпний.

ВИСНОВКИ З ТЕМИ:

Комплексний аналіз завдань і функцій поліції щодо оформлення матеріалів ДТП дозволив розглянути поняття ДТП, яке визначено в Правилах дорожнього руху, визначити ознаки даного поняття та критерії класифікації.

Розглянуто порядок дій поліції при отриманні повідомлення про ДТП, а також строки і порядок реєстрації та передачі повідомлення про ДТП до відділів та підрозділів поліції.

Повідомлення про дорожньо-транспортну пригоду та її наслідки, в тому числі про загиблих і травмованих, що надходять в усній чи письмовій формі, реєструються в чергових частинах ВП у встановленому порядку.

Повне та всебічне опитування заявника дозволяє отримати необхідну інформацію ще до прибуття поліцейського на місце ДТП.

З'ясовано загальний порядок першопочаткових і наступних дій поліції на місці ДТП з матеріальним збитком та порядок і особливості оформлення відповідних адміністративних матеріалів цих пригод. Слід відмітити, що вказаний перелік рекомендацій щодо вищезгаданих дій є початковим і не може трактуватись як вичерпний.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДАНОЇ ТЕМИ:

Вивчити нормативно-правові акти, що регламентують діяльність Національної поліції щодо оформлення матеріалів ДТП, обліку ДТП та проаналізувати судові рішення за статтею 124 КУпАП з реєстру судових рішень.

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ДНІПРОПЕТРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ**

**КАФЕДРА ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
ТА ТАКТИКО-СПЕЦІАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ**

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

з навчальної дисципліни Безпека дорожнього руху обов'язкових компонент освітньої програми «Правоохоронна діяльність» першого рівня вищої освіти

**за темою № 5. ОРГАНІЗАЦІЯ ДОРОЖНЬОГО РУХУ ТА НАГЛЯД ЗА
СТАНОМ ДОРІГ**

Дніпро 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Навчально-методичною радою
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Протокол від 31.08.2023 № 12

СХВАЛЕНО

Вченою радою навчально-
наукового інституту/факультету
Протокол від 29.08.2023 № 1

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри фізичного виховання та тактико-спеціальної підготовки Навчально-наукового інституту права та інноваційної освіти

Протокол від 28.08.2023 р. № 1.

Розробники:

старший викладач кафедри фізичного виховання та тактико-спеціальної підготовки, ДДУВС, **Віктор СЧАСТЛИВЕЦЬ**

Рецензенти:

1. завідувачка кафедри фізичного виховання та спеціальної підготовки Університету митної справи та фінансів, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент **Ірина ЛУЦЕНКО**

2. завідувач кафедри фізичної культури та спорту Національної Металургійної академії України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, кандидат педагогічних наук, доцент **Віталій ХАДЖИНОВ**

План лекції

1. Конвенція про дорожній рух від 8 листопада 1968 року та Закон України «Про дорожній рух», як основні нормативно-правові акти, що регламентують організацію дорожнього руху та нагляд за станом доріг.
2. Організація контролю поліцією за станом вулиць і доріг та проведенням ремонтно-будівельних робіт на проїжджій частині.
3. Відповідальність за порушення правил, норм і стандартів при проектуванні вулиць і доріг.

Рекомендована література:

Основна

29. Закон Про правовий режим воєнного стану від 12.05.2015 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>
30. Закон України «Про дорожній рух» від 30.06.1993 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3353-12>
31. Закон України Про Національну поліцію № 580-VIII від 02.07.2015 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
32. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80732-10/page5#Text>
33. Кримінальний кодекс України № 2341-III від 05.04.2001 р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14/page9#n1970>
34. Постанова Про внесення змін до Правил дорожнього руху від 29.09.2021 р. № 1091. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1091-2021-%D0%BF#Text>
35. Постанова Про затвердження Правил Державної реєстрації та обліку автомобілів, автобусів, самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів всіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів та мотоколясок від 21.10.1993 р. № 873. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/873-93-%D0%BF#Text>

Додаткова

33. Безпека дорожнього руху : навчальний посібник / А. А. Кашканов, О. Г. Грисюк, І. І. Гуменюк. – Вінниця : ВНТУ, 2017. 90 с
34. В.С. Люлька, М.М. Коньок, Ю.Є. Перинський Правила дорожнього руху України : посіб. до лаб. робіт : для студентів технол. ф-ту / укл. В.С. Люлька, М.М. Коньок, Ю.Є. Перинський; Чернігів. нац. пед. ун-т ім. Т.Г. Шевченка. –Чернігів : ЧНПУ, 2015. 64 с.
35. Іващенко М.В. Основи керування автомобілем, безпека дорожнього руху та медичне забезпечення безпеки дорожнього руху. – 2000. – 261 с.
36. Куперман А.І., Миронов Ю.В. Безпека дорожнього руху: Довідковий посібник. – 2-е вид., випр. і доп. – М.: Вища школа; вид. Центр «Академія», 1999. 320 с.

37. Основи керування автомобілем та безпека дорожнього руху : Навч. посібник: для ВНЗ / Лях М. А., Дем'янюк О. С., Бешун О.А. – К.: ВІКНУ, 2011. 368 с.

38. Парасюк В. М., Демків Р. Я., Когут В. М. Безпека дорожнього руху : навчальний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 340 с.

39. Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами (детермінанти та кримінально-правові заходи запобігання): метод. рек. / О.С. Юнін, С.І. Шевченко, С.В. Бабанін, Н.В. Толошна. – Дніпро: ДДУВС, 2022. 80 с.

40. Собакарь А.О. Основи безпеки дорожнього руху: Навч.посіб. /А.О. Собакарь, Я.Д. Холмянський, С.М. Тараненко; за ред. В.М. Бесчастного. – К.: Знання, 2007. 312 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

9. SVITLOFORUA. <https://www.youtube.com/@SVITLOFORUA-PDR>

10. Онлайн автошкола Час.
<https://www.youtube.com/@autoschoolonlinechas>

1. КОНВЕНЦІЯ ПРО ДОРОЖНІЙ РУХ ВІД 8 ЛИСТОПАДА 1968 РОКУ ТА ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО ДОРОЖНІЙ РУХ», ЯК ОСНОВНІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ, ЩО РЕГЛАМЕНТУЮТЬ ОРГАНІЗАЦІЮ ДОРОЖНЬОГО РУХУ ТА НАГЛЯД ЗА СТАНОМ ДОРІГ

Конвенція про дорожній рух від 8 листопада 1968 року(далі – Конвенція), до якої приєдналася й Україна, є основним нормативно – правовим актом у сфері дорожнього руху та його безпеки. Всі нормативно – правові акти вітчизняного законодавства мають їй відповідати та не суперечити її положенням. Конвенція тлумачить основні терміни, що використовуються під час здійснення нагляду за станом доріг, таким чином:

1) термін “населений пункт” означає забудовану територію, в'їзди на яку та виїзди з якої спеціально позначені відповідними знаками, або котра якимось іншим чином визначена в національному законодавстві;

2) термін “дорога” означає всю полосу відводу будь - якої дороги чи вулиці, відкритої для руху;

3) термін “проїзна частина дороги” означає частину дороги, що зазвичай використовується для руху транспортних засобів; дорога може мати декілька проїзних частин, чітко розмежованих, зокрема розподільною смугою, або таких що знаходяться на різних рівнях;

4) на проїзній частині, де крайня смуга або крайні смуги руху або велодоріжки призначені для руху певних транспортних засобів, термін “край

проїзної частини” означає для інших користувачів дороги край частини дороги, що залишилась;

5) термін “смуга руху” означає будь – яку з продольних смуг, на які може бути розділена проїзна частина дороги, позначених або не позначених продольною розміткою, але маючих ширину, достатню для руху в один ряд автомобілів, інших за мотоцикли;

б) термін “перехрестя” означає будь - яке пересічення на одному рівні, зєднання чи розгалуження доріг, включаючи територію, що утворюється такими пересіченнями, зєднаннями чи розгалуженнями;

7) термін “залізничний переїзд” означає будь – яке пересічення на одному рівні дороги з залізничними або трамвайними путями, що мають незалежне полотно;

8) термін “автомагістраль” означає дорогу, спеціально побудовану та призначену для руху автотранспортних засобів, яка не обслуговує придорожніх територій та яка:

- за виключенням окремих місць або у тимчасовому порядку має для обох напрямків руху окремі проїзні частини, що відділені одна від одної окремою розподільною смугою, що не призначена для руху, або, у виключних випадках, іншими засобами;

- не має пересічень на одном рівні ані з дорогами, ані із залізничними чи трамвайними шляхами, ані з пішохідними доріжками;

- спеціально обозначена в качестве автомагістралі;

Конвенція зобов'язує Україну вжити заходів до того, щоб:

1) всі встановлені на теренах України та на теренах інших держав – учасниць Конвенції дорожні знаки та сигнали, світлові дорожні сигнали та розмітка доріг складала єдину систему;

2) число типів сигналів було обмежено, і сигнали встановлювались лише в тих місцях, де їх наявність вважається корисною;

3) попереджувальні сигнальні знаки встановлювались на достатній відстані від перешкод для своєчасного попередження про них водіїв;

4) було заборонено:

а) розташовувати на сигнальному знаку, на його опорі або будь - якому іншому засобі, що призначений для регулювання руху будь - що, що не має відношення до призначення цього сигнального знаку або засобу; однак, якщо Сторони, що домовилися, або їх територіальні підрозділи дозволяють якійсь асоціації, що не має на меті отримання прибутку, встановлювати вказівні знаки, вони можуть дозволити, щоб емблема цієї асоціації позначалась на знаку або на його опорі за умови, що це не ускладнить його сприйняття;

б) розташовувати плакати, афіши, робити розмітку й встановлювати засоби, котрі або можуть бути сприйняті за сигнальні знаки, або інші засоби для регулювання руху, або можуть знизити їх видимість або ефективність, або засліплювати користувачів дороги або відволікати їх увагу, й тим самим ставити під загрозу безпеку дорожнього руху.

Стаття 25 Конвенції регламентує рух по автомагістралях і подібних до них дорогах таким чином:

1. На автомагістралях та, якщо це передбачається національним законодавством, на спеціальних виїздах на автомагістралі та з'їздах із них:

а) забороняється рух пішоходів, тварин, велосипедів, велосипедів із підвисним двигуном, якщо вони не прирівняні до мотоциклів, та всіх транспортних засобів, інших, ніж автомобілі та їх причепи, а також автомобілів та їх причепів, конструктивна швидкість яких не може досягати на рівній дорозі визначеної величини, встановленої національним законодавством;

б) водіям заборонено:

- зупиняти транспортний засіб або ставити його на стоянку в інших місцях, ніж спеціально позначені для цього місця стоянки. Водій, який вимушений за обставин, що від нього не залежать, зупинитися, має намагатися прибрати транспортний засіб із проїзної частини, а якщо він не в змозі цього зробити - негайно позначити транспортний засіб на достатній відстані з тим, щоб своєчасно попередити водіїв, котрі до нього наближаються;

- розвертатися або рухатися заднім ходом, або в'їжджати на центральну розподільну смугу та на поперечні з'єднання обох проїзних частин дороги.

2. При в'їзді на автомагістраль водії повинні:

а) за відсутності смуги прискорення руху, що є продовженням під'їздної дороги, пропускати транспортні засоби, що рухаються автомагістраллю;

б) за наявності смуги прискорення — користуватися нею для плавного влиття в потік транспортних засобів, що рухаються автомагістраллю, не створюючи перешкод останнім;

3. Виїжджаючи з автомагістралі, водитель має своєчасно в'їхати на смугу, що прилягає до з'їзду з автомагістралі, та якнайшвидше в'їхати на смугу уповільнення руху, якщо така є.

4. При застосуванні положень пунктів 1, 2 та 3 цієї статті до автомагістралей прирівнюються інші призначені для автомобільного руху та позначені як такі дороги, що не обслуговують придорожніх територій.

Як бачимо, всі вимоги Конвенції враховані в національному законодавстві про дорожній рух, зокрема – в Правилах дорожнього руху. Тобто можна вважати, що Конвенція повністю імплементована в національне законодавство.

Наступним за юридичною силою законодавчим актом, що регулює суспільні відносини в даній сфері після Конвенції є Закон України «Про дорожній рух» (далі-Закон). За цим Законом власники автомобільних доріг, вулиць та залізничних переїздів або уповноважені ними органи у сфері дорожнього руху мають право приймати участь у розробці положень про спеціальні структури управління дорожнім рухом. Такими положеннями можуть бути, наприклад, положення про Комісії з безпеки дорожнього руху, Спеціалізовані монтажні-експлуатаційні управління, Автоматизовані системи контролю дорожнього руху тощо.

Згідно вимог Закону інформація з питань стану аварійності та дорожнього покриття, гідрометеорологічних та інших умов повинна надаватись учасникам дорожнього руху та зацікавленим особам своєчасно та

в повному обсязі, наприклад, стосовно ускладнень у зв'язку зі стихійним лихом, провалами, ушкодженнями штучних споруд, ожеледицею, сніговими заметами, заторами та ін. Інформація повинна, за можливістю, надаватися за допомогою засобів масової інформації (ЗМІ), плакатів, транспарантів, покажчиків, дорожніх знаків на дорозі.

Власники автомобільних доріг, вулиць та залізничних переїздів або уповноважені ними органи у сфері дорожнього руху мають можливість передавати право на експлуатаційне утримання доріг, вулиць та залізничних переїздів іншим юридичним особам. Така можливість надана власникам доріг для більш ефективного використання наявних сил і засобів при виконанні робіт з їх утримання та експлуатації. Наприклад, щоб ефективніше впливати на забезпечення безпеки дорожнього руху на головних та магістральних дорогах, власник передає право на тимчасову експлуатацію менш значимих ділянок доріг спеціалізованим підприємствам. При цьому кошти, що централізовано виділяються на ці ділянки доріг, перераховуються цим підприємствам.

Власники дорожніх об'єктів на основі Державних стандартів та чинного законодавства можуть розробляти галузеві стандарти, нормативи навантаження на персонал та техніку, тимчасові нормативи щодо нормування праці робітників, нормативи використання електроенергії, списання паливно-мастильних матеріалів, основних фондів, малоцінних матеріалів тощо.

На початок нового фінансового року власники дорожніх об'єктів повинні обґрунтувати та визначитись з планом робіт на наступний рік (скласти "Титульні списки"), та визначитись з кошторисом. Ці заходи плануються з урахуванням досвіду минулих років, перспективи розвитку підприємства, галузі, незакінченого будівництва, планів реконструкції та розвитку міст, регіонів тощо. Після складання плани передаються на розгляд до організації, яка їх затверджує.

Власники автомобільних доріг, вулиць та залізничних переїздів або уповноважені ними органи у сфері дорожнього руху мають можливість передавати права на будівництво комунальних та інших споруд, прокладання комунікацій, на захисні роботи і споруди, сервісні споруди та обладнання відповідно до чинного законодавства. У такому випадку застосовується переважно тендерна схема, коли перемагає той претендент, котрий запропонує при рівній якості дешевший проект, або при рівному кошторису кращу якість, або при рівній якості та коштах той, хто раніше виконає проектне завдання. Така практика здорової конкуренції застосовується в багатьох країнах світу. Це дає можливість раціонального використання коштів та виключає корупційні діяння з боку посадових осіб.

Законом передбачена необхідність проведення ряду природоохоронних заходів. Метою проведення природоохоронних заходів є збереження та підтримання екологічного балансу в межах відводу автомобільних доріг, вулиць, укріплення елементів доріг шляхом висіву багатолітніх трав, посадки дерев, кущів. Озеленення майданчиків для відпочинку учасників дорожнього руху сприяє більш повноцінному їх відпочинку. Створення лісозахисних смуг

вздовж доріг сприяє затриманню снігу взимку, та запобігає заметам на проїзній частині, отже відпадає необхідність здійснювати очищення від снігу проїзної частини доріг, виключає непередбачені затримки в русі транспорту, обробку проїзної частини протижелезним матеріалом та інші заходи щодо забезпечення безпеки дорожнього руху.

Вжиттям природоохоронних заходів, як правило, займаються спеціалізовані підприємства або підрозділи, що можуть існувати як в структурі дорожніх організацій, виконкомів, так і окремо. У випадках виконання робіт сторонніми організаціями, укладається субпідрядний договір. Перевага спеціалізованих підприємств полягає в тому, що вони мають спеціальну техніку та обладнання, персонал має спеціальні знання та навички. Такі підприємства займаються вирощенням розсади дерев, квітів, трав різних сортів в оранжереях та розсадниках. Вони доглядають рослини довгий час після висадки їх в ґрунт, готують рослини до зимового періоду тощо. Звідси випливає якісне виконання робіт по озелененню об'єктів.

Законом також передбачена необхідність проведення ряду першочергових заходів щодо підвищення безпеки дорожнього руху. Так, ДСТУ 3587 – 97 “Безпека дорожнього руху. Автомобільні дороги, вулиці та залізничні переїзди. Вимоги до експлуатаційного стану” визначає такі терміни для кожного конкретного випадку як першочергові, що прямо впливають на безпеку дорожнього руху. Наприклад, усунення ямковості на проїзній частині необхідно ліквідувати за 1 добу, а відновити збитий дорожній знак передбачено за 2 доби. До повного усунення недоліків в утриманні дорожньої мережі небезпечні місця позначаються тимчасовими дорожніми знаками заздалегідь розробленими типовими схемами.

Закон вимагає обладнання доріг, вулиць та залізничних переїздів технічними засобами регулювання дорожнього руху. Обладнання доріг, вулиць та залізничних переїздів технічними засобами регулювання дорожнього руху та їх утримання здійснюється згідно вимог ДБН В.2.3-4-2000 “Споруди транспорту, автомобільні дороги”, ДСТУ 3587 – 97 “Безпека дорожнього руху. Автомобільні дороги, вулиці та залізничні переїзди. Вимоги до експлуатаційного стану”, ДСТУ 4100 – 2002 “Знаки дорожні. Загальні технічні умови. Правила застосування”, ДСТУ 2587 – 94 “Розмітка дорожня. Технічні вимоги. Методи контролю. Правила застосування”, ДСТУ 2734 – 94 “Огородження дорожні тросового типу. Загальні технічні умови”, ДСТУ 2735 – 94 “Огородження дорожні і напрямні пристрої. Правила використання. Вимоги безпеки дорожнього руху”, ДСТУ 4092 – 2002 “Світлофори дорожні. Загальні технічні вимоги, правила застосування та вимоги безпеки”.

До технічних засобів регулювання дорожнього руху відносяться: дорожні знаки та покажчики, дорожня розмітка, світлофори, шлагбауми, сигнальні конуси, транспортні огороження, сигнальні стрічки. Такі засоби регулювання дають змогу забезпечити питання маршрутного орієнтування, організації дорожнього руху, тимчасового об'їзду перешкод при техногенних аваріях, ДТП, катаклізмах та забезпечити безпеку дорожнього руху на автошляхах України.

Власники автомобільних доріг, вулиць та залізничних переїздів або уповноважені ними органи у сфері дорожнього руху правомочні проводити лінійний аналіз аварійності на підвідомчих автомобільних дорогах, вулицях та залізничних переїздах. Таким аналізом в дорожніх закладах займаються інженери з безпеки дорожнього руху. До їх функціональних обов'язків належить щоденно вести облік дорожніх пригод, наносити їх за допомогою спеціальних символів на лінійний графік та до відповідних журналів з метою своєчасного виявлення місць концентрації ДТП, планування відповідних заходів по усуненню причин і умов, що сприяли їх виникненню.

Закон передбачає здійснення комплексу заходів, пов'язаних із забезпеченням безпеки дорожнього руху, що його зобов'язані передбачати при здійсненні розробки типових або індивідуальних проектів на будівництво, реконструкцію і ремонт автомобільних доріг, вулиць та залізничних переїздів, організації та громадяни, що здійснюють її, має передбачати наступне:

1) заходи з будівництва інженерних споруд, що дозволяють повністю розділити транспортні та пішохідні потоки в часі та просторі: транспортні розв'язки в різних рівнях, естакади, тунелі, підземні та наземні пішохідні переходи та інші інженерні споруди;

2) техніко-економічне обґрунтування доцільності будівництва, ремонту й реконструкції тієї чи іншої інженерної споруди з точки зору необхідності зменшення існуючих конфліктних точок, потенційних та дійсних аварійно-небезпечних ділянок, ділянок, де наявні затори в дорожньому русі та місць концентрації дорожньо-транспортних пригод;

3) заходи щодо поліпшення зорового, об'ємного та просторового орієнтування учасників дорожнього руху;

4) заходи щодо подальшого удосконалення маршрутного орієнтування учасників дорожнього руху з метою безаварійного розведення транспортних і пішохідних потоків;

5) заходи з безпечного та зручного розташування примикань інших доріг до головної дороги;

б) заходи щодо недопущення будівництва нових автомобільних доріг або залізниць в місцях, де можливі раптові просідання окремих ділянок автомобільної дороги чи залізниці під впливом раптового просідання підземних гірничих виробок, карстових пустот, зсувів або небезпечних ділянок в гірській місцевості. Ці недоліки особливо актуальними є для центральних районів Донбасу, що підроблені гірничими виробками з глибиною залягання від сотні до півтори тисячі метрів. Ці вимоги не менш актуальні й для тих регіонів, де вугілля, чи інші корисні копалини видобуваються підземним способом.

Таким чином, при розробці проектних рішень будівництва доріг у таких регіонах необхідно ретельно вивчати маркшейдерські плани шахт як мінімум за останні 20 років, бо гірничі виробки, що не були своєчасно погашені та закладені породою, де залишились металеві анкерні кріплення, можуть з часом дати раптову посадку навіть через такий великий проміжок часу. Особливо небезпечними в цьому сенсі є непогашені виробки біля ствольних дворів, що

були закріплені залізобетоном. Вони мають велику площу перетину й, раптово просівши разом з непогашеним стволем, можуть призвести до утворення урвищ глибиною в десятки й сотні метрів. Це може призвести до дорожньо-транспортних пригод з непередбаченими наслідками. За тих же причин не можна розташовувати шляхи сполучення в безпосередній близькості до таких місць, тому що провалля може раптово утворитися не під прямим кутом до поверхні землі, а під кутом від 60 до 40 градусів.

ВИСНОВКИ ДО ПЕРШОГО ПИТАННЯ

Таким чином, в першому питанні нами розглянуто основні як міжнародні, так і національні нормативно-правові акти, які визначають організацію дорожнього руху та нагляд за його станом. Основним міжнародним актом в цій сфері є конвенція про дорожній рух, а основним національним – Закон України «Про дорожній рух».

2. ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ ПОЛІЦІЄЮ ЗА СТАНОМ ВУЛИЦЬ І ДОРІГ ТА ПРОВЕДЕННЯМ РЕМОНТНО-БУДІВЕЛЬНИХ РОБІТ НА ПРОЇЗДЖІЙ ЧАСТИНІ ДОРОГИ.

Нагляд за станом доріг – одне з пріоритетних завдань внутрішньої політики держави, що полягає в розробленні та реалізації комплексу правових, соціальних, економічних, технологічних і технічних заходів, спрямованих на зниження та попередження шкідливого впливу дорожніх умов на реалізацію комплексу життєдіяльності громадян, пов'язаною з використанням транспортної системи за рахунок приведення стану автомобільних доріг у відповідність стандартам України та міжнародній номенклатурі.

При несенні служби патрульна поліція постійно контролює стан дорожньої мережі на маршруті патрулювання, стан технічних засобів регулювання дорожнього руху, проведення будівельно-ремонтних робіт в смузї відводу доріг або в “Червоних лініях” міських вулиць.

При виявленні місця виконання дорожніх або інших робіт без дозволу поліції, поліцейський забороняє проведення робіт, доповідає в чергову частину, видає припис керівнику підприємства виконуючого роботи майстру або другій юридичній особі. Після видання припису поліцейський має право скласти адміністративний протокол за статтею 140 КУпАП. Таким чином поліцейський контролює протягом зміни всю територію маршруту або поста.

При виявленні місць де ускладнено рух транспорту, мають місце перешкоди, затори в русі, геометричні параметри доріг не відповідають нормам, дорожнє покриття або штучні споруди мають пошкодження, поліцейський негайно доповідає в чергову частину підрозділу, та приступає до виконання розпорядчо-регулювальних робіт по забезпеченню безпеки дорожнього руху, безперешкодного та комфортного руху учасників дорожнього руху, та забезпечує їх права.

Форми і методи нагляду поліції за розробкою заходів із забезпечення безпеки дорожнього руху при проектуванні будівництва, реконструкції та ремонту доріг, вулиць і залізничних переїздів є такими:

1) участь у роботі технічних рад, робочих груп архітектурно - планувальних і проектних організацій;

2) розгляд і складання письмових висновків або приписів на проекти будівництва, реконструкції та ремонту автомобільних шляхів, вулиць, штучних споруд та залізничних переїздів; на проекти будівництва і реконструкції ліній міського електротранспорту та залізничних колій (в разі перетину їх автомобільними шляхами та вулицями); на проекти генеральних планів розвитку та забудови міст і сільських населених пунктів; на плани детального планування, проекти забудови, комплексні транспортні схеми міст;

3) узгодження проектів будівництва, реконструкції та ремонту автомобільних шляхів, вулиць, штучних споруд та залізничних переїздів; проектів будівництва і реконструкції ліній міського електротранспорту та залізничних колій (в разі перетину їх автомобільними шляхами та вулицями); проектів генеральних планів розвитку та забудови міст і сільських населених пунктів; планів детального планування, проектів забудови, комплексних транспортних схем міст;

4) складання технічних умов на проекти будівництва, реконструкції та ремонту автомобільних шляхів, вулиць, штучних споруд та залізничних переїздів; на проекти будівництва і реконструкції ліній міського електротранспорту та залізничних колій (в разі перетину їх автомобільними шляхами та вулицями); на проекти генеральних планів розвитку та забудови міст і сільських населених пунктів; на плани детального планування, проекти забудови, комплексні транспортні схеми міст(платні послуги);

5) складання розділів «Організація дорожнього руху» в проектах будівництва, реконструкції та ремонту автомобільних шляхів, вулиць, штучних споруд та залізничних переїздів; проектах будівництва і реконструкції ліній міського електротранспорту та залізничних колій (в разі перетину їх автомобільними шляхами та вулицями); проектів генеральних планів розвитку та забудови міст і сільських населених пунктів.

При розгляді проектів та участі в роботі технічних рад вивчається наявність всього комплексу заходів із забезпечення безпеки дорожнього руху, підвищення пропускнуєї спроможності та обладнання автомобільних шляхів, вулиць і залізничних переїздів технічними засобами регулювання дорожнього руху та оснащення їх об'єктами сервісу. Особлива увага звертається на таке:

1) стан ДТП, в тому числі з матеріальними збитками, розробку пропозицій із усунення причин їх скоєння;

2) розвиток вулично-шляхової мережі з урахуванням перспективи зростання рівня автомобілізації та інтенсивності руху;

3) розподіл транспортних та пішохідних потоків в різних рівнях;

4) можливе спрямування транспортних потоків в обхід міст (населених пунктів) чи їх центральних частин;

- 5) вирішення питань удосконалення організації дорожнього руху в складних транспортних вузлах і перетинах в одному рівні;
- 6) наявність комплексу інженерного обладнання шляхів;
- 7) забезпечення переважного права руху пасажирського транспорту загального користування;
- 8) розміщення майданчиків, стоянок та гаражів для транспортних засобів індивідуальних власників, а також майданчиків для тимчасової стоянки автомобілів біля культурних, торгових, спортивних центрів, установ та підприємств.

ВИСНОВКИ ДО ДРУГОГО ПИТАННЯ

Таким чином, в другому питанні ми розглянули організацію контролю поліцією за станом вулиць і доріг та проведенням ремонтно-будівельних робіт на проїжджій частині дороги. Розглянуто дії поліції при виявленні місця виконання дорожніх або інших робіт без дозволу поліції, при виявленні місць де утруднено рух транспорту, мають місце перешкоди, затори в русі, геометричні параметри доріг не відповідають нормам, дорожнє покриття або штучні споруди мають пошкодження, а також розглянуто форми і методи нагляду поліції за розробкою заходів із забезпечення безпеки дорожнього руху при проектуванні будівництва, реконструкції та ремонту доріг, вулиць і залізничних переїздів.

3. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ, НОРМ І СТАНДАРТІВ ПРИ ПРОЕКТУВАННІ ВУЛИЦЬ І ДОРІГ

Відповідальність власників доріг, вулиць та залізничних переїздів або уповноважених ними органів передбачено ст. 128 “Порушення або невиконання правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху, невиконання приписів про усунення порушень таких правил, норм і стандартів”, ст. 140 “Порушення правил, норм і стандартів при утриманні доріг, невжиття заходів до своєчасної заборони, обмеженню руху або позначенню на дорогах місць виконання робіт” КУпАП, або ст. 288 “Порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення дорожнього руху”, ст. 367 “Службова недбалість” Кримінального кодексу України, якщо в результаті бездіяльності, злочинної недбалості мають місце тяжкі наслідки в результаті дорожньо-транспортної пригоди. Поліцейські мусять використовувати всі важелі адміністративного впливу, делеговані їм державою щодо здійснення більш якісного зовнішнього контролю та нагляду за додержанням власниками доріг усіх будівельних норм і стандартів, що безпосередньо впливають на безпеку дорожнього руху. Саме в цьому й полягає їх дієва участь у виявленні та ліквідації аварійно небезпечних ділянок на автомобільних дорогах.

Під час виконання робіт по ремонту й утриманню автомобільних доріг, вулиць та залізничних переїздів дорожньо-експлуатаційні організації у першочерговому порядку повинні здійснювати заходи щодо безпеки

дорожнього руху на основі обліку й аналізу дорожньо-транспортних пригод, результатів обстежень і огляду автомобільних доріг, вулиць та залізничних переїздів, і передусім на аварійних і небезпечних ділянках та у місцях концентрації дорожньо-транспортних пригод.

Роботи по утриманню, ремонту автомобільних доріг і вулиць в першу чергу повинні виконуватись в місцях концентрації ДТП та на аварійно-небезпечних ділянках. З цією метою необхідно проводити обстеження доріг - планові та позапланові. Плановими є сезонні комісійні обстеження вулиць та доріг. До складу комісій мусять входити представники дорожніх організацій, патрульні поліцейські, власники залізничних переїздів та автотранспортних підприємств. Як правило сезонні обстеження повинні проводитись перед зимовою експлуатацією доріг - в жовтні, та перед літньою - в квітні. Першочерговими роботами є ті, що впливають напямучу на безпеку дорожнього руху. Наприклад відсутність попереджувальних, заборонних та дорожніх знаків пріоритету, ямковості, відсутність огорожувальних пристроїв, дорожньої розмітки тощо. Решта доріг виконується згідно чинних нормативів, та впродовж сезону. До позачергових обстежень належать такі, що виникли внаслідок скоєння ДТП, природних катаклізмів, стихійних лих, тощо. Такі роботи по усуненню наявних недоліків також виконуються позачергово.

Власники доріг, вулиць та залізничних переїздів, керівні працівники дорожньо-експлуатаційних організацій несуть відповідальність, в тому числі і кримінальну, якщо дорожньо-транспортна пригода сталася з їх вини.

Відповідальність власників доріг, вулиць та залізничних переїздів або уповноважених ними органів передбачена також ст. 139 “Пошкодження вулиць, доріг, штучних споруд та засобів регулювання дорожнього руху”, ст. 140 “Порушення правил, норм і стандартів при утриманні доріг, невжиття заходів до своєчасної заборони, обмеженню руху або позначенню на дорогах місць виконання робіт” КУпАП, або ст. 288 “Порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення дорожнього руху”, 367 “Службова недбалість” Кримінального кодексу України, якщо в результаті бездіяльності, злочинної недбалості мають місце тяжкі наслідки в результаті дорожньо-транспортної пригоди. Посадові особи відповідальні за експлуатацію автомобільних доріг і їх обладнання, експлуатацію залізничних переїздів, мостів, шляхопроводів і інших споруд, повинні утримувати їх в стані, що відповідав би чинним вимогам стосовно безпеки дорожнього руху. При виникненні умов, що загрожують безпеці руху, вони повинні вжити заходи стосовно своєчасного обмеження або заборони руху на окремих ділянках чи дорозі в цілому, а також по відновленню безпечних умов руху. Посадові особи будівельних, дорожніх та інших установ повинні застосовувати заходи щодо позначення на дорозі місць виконання робіт тимчасовими дорожніми знаками, огорожувальними та направляючими засобами, а в темну пору доби і в умовах недостатньої видимості – сигнальними ліхтарями, що передбачені чинними нормативами. Залишені на дорозі будівельні матеріали, машини, конструкції та ін. повинні позначатись відповідними дорожніми знаками, огорожувальними та направляючими засобами, а в темну пору доби і в

умовах недостатньої видимості – сигнальними ліхтарями, що передбачені чинними нормативами. Після закінчення робіт особа, відповідальна за її проведення, повинна негайно усунути перешкоди що виникли та привести дорогу в стан, що відповідав би безперешкодному та безпечному руху транспорту та пішоходів.

За порушення правил, норм і стандартів при проектуванні, реконструкції та ремонті автомобільних шляхів, залізничних переїздів та інших шляхових споруд Кодексом про адміністративні порушення передбачається така відповідальність.

Стаття 128-¹. Порушення або невиконання правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху

Порушення або невиконання правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху, на підприємствах, в установах і організаціях всіх форм власності під час будівництва, реконструкції, ремонту автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів і дорожніх споруд –

Порушення, передбачені частиною першою цієї статті, що спричинили пошкодження транспортних засобів, вантажів, автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, дорожніх споруд або іншого майна.

Стаття 139. Пошкодження автомобільних доріг, вулиць, дорожніх споруд, залізничних переїздів і технічних засобів регулювання дорожнього руху, створення перешкод для руху і неприйняття необхідних заходів для їх усунення.

Пошкодження автомобільних доріг, вулиць, дорожніх споруд, залізничних переїздів, трамвайних колій, технічних засобів регулювання дорожнього руху, самовільне знімання, закриття чи встановлення технічних засобів регулювання дорожнього руху, створення перешкод для дорожнього руху, в тому числі забруднення дорожнього покриття, або невжиття необхідних заходів щодо їх усунення та попередження інших учасників руху про небезпеку, що виникла, або невжиття посадовими особами, відповідальними за технічний стан, обладнання, експлуатацію транспортних засобів, утримання автомобільних доріг та вулиць, громадянами - суб'єктами господарської діяльності заходів щодо заборони руху підвідомчих технологічних транспортних засобів, сільськогосподарської техніки і машин на гусеничному ходу автомобільними дорогами і вулицями, покриття яких може бути пошкоджене.

Порушення, передбачені частиною першою цієї статті, що спричинили пошкодження транспортних засобів, вантажів або іншого майна.

Стаття 140. Порушення правил, норм і стандартів при утриманні автомобільних доріг і вулиць, неприйняття заходів до своєчасної заборони або обмеження руху або позначення на автомобільних дорогах і вулицях місць провадження робіт.

Порушення правил, норм і стандартів, що стосуються забезпечення безпеки дорожнього руху при утриманні автомобільних доріг і вулиць, залізничних переїздів, інших дорожніх споруд, неприйняття заходів до

своєчасної заборони або обмеженню руху при виникненні умов, що загрожують безпеці руху, або неприйняття своєчасних заходів до відновлення безпечних умов для руху.

Порушення визначеного законодавством порядку узгодження з уповноваженим підрозділом Національної поліції: встановлення рекламоносіїв, технічних засобів організації дорожнього руху, проведення яких-небудь робіт на автомобільних дорогах, вулицях, залізничних переїздах; розробки проектної документації на будівництво, реконструкцію і ремонт автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів і об'єктів дорожнього сервісу; здійснення пасажирських перевезень по встановлених маршрутах руху транспортних засобів загального користування.

Порушення нормативів щодо обладнання на автомобільних дорогах, вулицях, залізничних переїздах, місць виробництва робіт, залишення дорожніх машин, будівельних матеріалів, конструкцій і т.п.; а так само неусунення після закінчення робіт перешкод і неприведення автомобільної дороги, вулиці, залізничного переїзду в стан, що гарантує безперешкодний і безпечний рух транспортних засобів і пішоходів.

Порушення, передбачені частиною першою, другої або третьої цієї статті, що призвели до створення аварійної обстановки або пошкодження транспортних засобів, вантажів, автомобільних доріг, вулиць, залізничних переїздів, дорожніх споруд або іншого майна.

Стаття 141. Порушення правил охорони смуги відведення автомобільних доріг.

Розорювання резервів, зняття дерну і виїмка ґрунту, складування матеріалів і вантажів, виробництво будівельних, меліоративних, топографічних і інших робіт, зведення споруд, підземних і надземних комунікацій в смузі відведення автомобільної дороги без узгодження з дорожніми організаціями, а також звалище снігу і сміття в такій смузі, скидання каналізаційних, промислових, меліоративних і стічних вод в систему дорожнього водовідведення.

Стаття 142. Порушення землекористувачами правил утримання ділянок, прилеглих до автомобільних шляхів.

Порушення землекористувачами правил утримання ділянок, прилеглих до смуги відведення автомобільних доріг загальнодержавного, республіканського і місцевого значення, обов'язків по очищенню тротуарів, пішохідних доріжок у межах закріплених за ними ділянок, обладнанню і ремонту переїзних містків та їх очищенню, а також по утриманню в справному стані під'їздів до автомобільних доріг загального користування.

ВИСНОВОК ДО ТРЕТЬОГО ПИТАННЯ

Таким чином, роль поліції в контролі за станом доріг і технічних засобів регулювання дорожнього руху, є дуже важливою щодо виявлення та ліквідації аварійно небезпечних ділянок на автошляхах. Поліція мусить намагатися вжити якомога більше заходів щодо попередження порушень у даному

напрямку. Контрольні функції цього напрямку діяльності поліції підкріплені правами накладення адміністративних санкцій на посадових осіб, відповідальних за утримання даної ділянки дороги чи вулиці, за порушення правил їх утримання. Штраф також може бути накладений на посадових осіб за неприйняття відповідних заходів із своєчасного обмеження чи заборони руху транспорту і пішоходів на окремих ділянках вулично-шляхової мережі, коли користування цими вулицями чи дорогами загрожує безпеці руху.

ВИСНОВКИ ДО ТЕМИ

Розглянувши основи організації дорожнього руху та нагляду за станом доріг, нами встановлено як міжнародні, так і національні нормативно-правові акти, які визначають організацію дорожнього руху та нагляд за станом. Основним міжнародним актом в цій сфері є конвенція про дорожній рух, а основним національним – Закон України «Про дорожній рух».

Розглянуто дії поліції при виявленні місця виконання дорожніх або інших робіт без дозволу поліції, при виявленні місць, де ускладнено рух транспорту, мають місце перешкоди, затори в русі, геометричні параметри доріг не відповідають нормам, дорожнє покриття або штучні споруди мають пошкодження, а також розглянуто форми і методи нагляду поліції за розробкою заходів із забезпечення безпеки дорожнього руху при проектуванні будівництва, реконструкції та ремонту доріг, вулиць і залізничних переїздів.

Визначено роль поліції в контролі за станом доріг і технічних засобів регулювання дорожнього руху, є дуже важливою щодо виявлення та ліквідації аварійно небезпечних ділянок на автошляхах. Поліція мусить намагатися вжити якомога більше заходів щодо попередження порушень у даному напрямку. Контрольні функції діяльності поліції цього напрямку підкріплені правами накладення адміністративних санкцій на посадових осіб, відповідальних за утримання даної ділянки дороги чи вулиці, за порушення правил їх утримання. Штраф також може бути накладений на посадових осіб за невжиття відповідних заходів із своєчасного обмеження чи заборони руху транспорту і пішоходів на окремих ділянках вулично-шляхової мережі, коли користування цими вулицями чи дорогами загрожує безпеці руху.

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДАНОЇ ТЕМИ:

Провести аналіз реєстру судових рішень та вибрати склади адміністративних правопорушень у сфері нагляду за станом доріг. Систематизувати зазначені правопорушення.